ئۇيغۇر ھازىرقى زامان ئاتاقلىق شائىرلىرىنىڭ شېئىرلىرىدىن نەمۇنىلەر

مۇھەممەتجان راشىدىن

ئانا تاغلار

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېگى ئادرېسى

ئۇيغۇر هازىرقى زامان ئاتاقلىق شائىرلىرىنىڭ شېئىرلىرى [illegible]

ئابدۇخالىق ئۇيغۇر **ئاچىل**

لۇتپۇللا مۇتەللىپ **يىللارغا جاۋاب**

نىمشېھىت ئەرمىيا ئېلى سايرامىي **ئالدىدا**

ئابدۇرېھىم ئۆتكۈر **ئۆمۈر مەنزىللىرى**

تېيىپجان ئېلىيېۋ **تۇگىمەس ناخشا**

مۇھەممەد رەھىم **جان تەسەددۇق**

مۇھەممەتجان راشىدىن **ئانا تاغلار**

بوغدا ئابدۇللا **قەدىمىي يارغولدا كەچ كۈز**

روزى سايىت **ئانا تىلىم — زەر تىلىم**

ئوسمانجان ساۋۇت **زېمىن قەسىدىسى**

ISBN 978-7-228-11688-1
9 787228 116881 >
定价：15.00 元

ئۇيغۇر ھازىرقى زامان ئاتاقلىق شائىرلىرىنىڭ شېئىرلىرىدىن نەمۇنىلەر

مۇھەممەتجان راشىدىن

ئانا تاغلار

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

www.uyghurkitap.com

图书在版编目(CIP)数据

母亲高山：维吾尔文/买买提江·拉西丁著. —乌鲁木齐：新疆人民出版社，2008.6（2009.2 重印）
ISBN 978—7—228—11688—1

Ⅰ.母… Ⅱ.买… Ⅲ.诗歌—作品集—中国—当代—维吾尔语（中国少数民族语言） Ⅳ. Ⅰ227

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2008）第 081051 号

作　　者	买买提江·拉西丁
编　　者	艾尔肯·伊不拉音
责任编辑	艾则孜·吐尔迪
责任校对	艾加尔古丽，古丽夏尔
特约校对	阿依古丽·亚森
封面设计	艾克拜尔·沙力
出版发行	新疆人民出版社
地　　址	乌鲁木齐市解放南路 348 号
电　　话	0991—2827472
邮政编码	830001
印　　刷	新疆新华印刷二厂
经　　销	新疆维吾尔自治区新华书店
开　　本	880×1230 毫米　1/32
印　　张	5
插　　页	4
版　　次	2008 年 7 月第 1 版
印　　次	2009 年 2 月第 2 次印刷
印　　数	5001—8000 册
定　　价	15.00 元

نەشرىياتتىن

شائىر مۇھەممەتجان راشىدىن 1940 ـ يىلى 6 ـ ئاينىڭ 15 ـ كۈنى غۇلجا ناھىيىسىنىڭ ئونيار يۈزى يېزىسىدا دېھقان ئائىلىسىدە تۇغۇلغان. باشلانغۇچ ۋە ئوتتۇرا مەكتەپلەرنى غۇلجىدا ئوقۇپ تاماملاپ، 1955 ـ يىلدىن 1958 ـ يىلى 3 ـ ئايغىچە سابىق شىنجاڭ يېزا ئىگىلىك تېخنىكومىدا ئوقۇغان. ئوقۇش پۈتتۈرگەندىن كېيىن، 1959 ـ يىلى 5 ـ ئايغىچە پىچان ناھىيىسىدە قايتا تەربىيە ئالغان. 1960 ـ يىلدىن 1968 ـ يىلغىچە چاپچال ناھىيىسى ۋە غۇلجا ناھىيىلىرىدە مەمۇرىي خادىم، تېخنىك، كاتىپ، ئوقۇتقۇچى بولۇپ ئىشلىگەن. 1968 ـ يىلى «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى»نىڭ زىيانكەشلىكىگە ئۇچراپ ناھەق جازالانغان، 1983 ـ يىلى ئاقلىنىپ، غۇلجا ناھىيىلىك 1 ـ ئوتتۇرا مەكتەپكە خىزمەتكە ئورۇنلاشقان. 1989 ـ يىلى غۇلجا ناھىيىسىنىڭ كەسپىي يازغۇچىلىقىغا تەكلىپ قىلىنغانغا قەدەر شۇ مەكتەپتە تىل ـ ئەدەبىيات ئوقۇتقۇچىسى ۋە ئىلمىي مۇدىر بولۇپ ئىشلىگەن.

مۇھەممەتجان راشىدىننىڭ ئەدەبىي ئىجادىيەت پائالىيىتى 1958 ـ يىلى «ئىلى گېزىتى»دە ئېلان قىلىنغان «ئىلى دەرياسى» ناملىق شېئىرى بىلەن باشلانغان. ئۇ شۇنىڭدىن ئېتىبارەن شېئىر ئىجادىيىتىگە رەسمىي كىرىشكەن. بولۇپمۇ 1980 ـ يىللاردىن كېيىن ئىجادىيەتتە كۆرۈنەرلىك ئۇتۇقلارغا ئېرىشكەن. ئۇ ھازىرغىچە «بۇ دۇنيا»، «بەزىلەر»، «سەن يوق»، «كۈت»، «مەشرەپ ھەققىدە مۇخەممەس»، «يىللار ئىزى»، «مەن سەۋدايى بولۇپ قاپتىمەن» قاتارلىق 1000 پارچىدىن ئارتۇق شېئىر ئېلان قىلغان. مۇھەممەتجان راشىدىننىڭ بۇ شېئىرلىرى «كاككۇك گۈلى»، «يىللار ئىزى»، «كۈنلەر ئالبومى»، «ئانا يەر قەسىدىسى»،

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكى ئادرېسى

«ئۆمۈر ئىلھاملىرى»، «ھايات دېگەن مانا شۇ» دېگەن ناملاردا توپلام قىلىنىپ نەشر قىلىنغان.

مۇھەممەتجان راشىدىن شېئىر ئىجادىيىتى بىلەن بىرگە يەنە پىروزا ئىجادىيىتى بىلەنمۇ شۇغۇللىنىپ، 20 پارچىدىن ئارتۇق ھېكايە، پوۋېست ۋە ئەسلىمىسىنى ئېلان قىلغان، بۇلار «تېنىگەن كۆڭۈل» دېگەن نامدا 2001 - يىلى شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىنغان.

مۇھەممەتجان راشىدىنىنىڭ شېئىر - غەزەللىرى ئاممىباب، خەلققە يېقىشلىق بولغاچقا، كۆپلىگەن ئەسەرلىرى ناخشا قىلىپ ئوقۇلۇپ خەلق ئارىسىغا تارقالغان، كۆپلىگەن شېئىرلىرى تۈرلۈك مۇكاپاتلارغا ئېرىشكەن.

بۇ توپلامغا شائىر مۇھەممەتجان راشىدىنىنىڭ ۋەكىللىك خاراكتېرگە ئىگە شېئىرلىرى تاللاپ كىرگۈزۈلدى.

مۇندەرىجە

شېئىر، شۆھرەت ۋە مەن 1
ئانا تاغلار 4
نە بىلسۇن 7
بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن 8
سەن كەلگەندەك بوپقالدىم باھار كەلسە، دىلبىرىم 10
ياشىسۇن 17
سېغىنىش 19
كۆڭلۈم 21
تۇغۇلمىغانلارغا 22
كېتەر بولساڭ، خوش ئېيتماي كەتمە 23
بولسۇن 24
كاككۇك بولۇپ بارالسام ئەگەر 26
يارى يوقنى بىچارە دەڭلار 27
سېنى باشلاپ كېتىپتۇ ئېتىزلارغا ئەقدەك 29
دوستلارغا 33
يازغان خەتلىرىڭ 35
ياخشىلارغا ناخشىلار تولا 36
ئالتۇن ئاسقان بويۇڭغا تۇمار ئاسساڭ خوپ ئىدى 37
بىر كېلىمىز دۇنياغا 46
ماڭا ئۆلۈم تىلەپسەن ئاخشام 49
بىر كۈنى 51
ۋاي داد 53
ناخشا ئېيتساڭ ياشلىقىڭدا ئېيت 57
سەن مەندەك بولالامسەن 58
ئۆلۈم يوق ئىنسانىڭ ئارزۇلىرىدا 61

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگى ئادرېسى

ئارغامچىسى ئۈزۈن ئالەم بۇ 63
ۋىجدان ۋەجدىن 65
خەقنىڭكىدە قونۇپ قالغان قىز 67
مەن سەۋدايى بولۇپ قاپتىمەن 70
شېرىن خىيال كىمدە يوق 72
ياتلاشتۇق 74
باللار 77
ئەتە گەرچە تىرىك بولسامۇ 81
يېڭى يىل لىرىكىلىرى 82
گەپنىڭ ئۆزى قانداق ياشاشتا 90
يىراقلارغا كەتمە، ئەزىزىم 92
خۇراپات 93
ئۈچ لىرىكا 96
ۋەتەن تاغلىرى 99
ياشاۋەر 101
كەلمەكچى 103
بۇ دۇنيا 104
يىللار ئىزى 106
ئۆز يارىڭ 108
ئۆيلىمەن ئىزىمدىن 110
هايات دېگەن مانا شۇ 113
ئۆمۈر دېگەن 115
مەن چۈشۈڭگە كىرمەي تۇرۇپمۇ 117
ئادەملەرگە 119
هايانىڭمۇ ئۆز يولى بارغۇ 122
خېتىڭ كەلدى، ئۆزۈڭ كەلمىدىڭ 124
ئادەملەر ئۇلۇغ 125
بەلكى 126
تۈندە ئۇزاق ئولتۇرما بۇنداق 128
ئۆسەكلەر 130
مۇهەببەتمۇ ئۇلۇغ بىر مەكتەپ 132
غەزەللەر 133

شېئىر، شۆھرەت ۋە مەن

قەلەمنى ئالغىنىم يوق شۆھرەت ئۈچۈن،
يۈكسەكلىك تالاشمايمەن ھېچكىمدىنمۇ .
مۇرادىم — ئەلنىڭ مەندىن مەمنۇنلۇقى،
ئەپسۇسلار ئاڭلىغۇم يوق ھېچ دىلدىنمۇ .

قولۇمدا شائىر لۇتۇن تۇتقان قەلەم،
ئىزىدىن ماڭدىم مەنمۇ نەۋائىينىڭ .
مەنزىلىم — شۆھرەت دېسەم، قالمادىمەن
مەن ئوخشاپ دەل ئۆزىگە سەۋدايىنىڭ .

شەيتاندۇر دوستى شۆھرەتپەرەسلىكنىڭ،
ئۇندىمەس كۆڭلۈم مېنى شۇ ئىللەتكە .
ئەقلىنى نام ـ ئاتاققا بەرگەنلەرنىڭ
قەلبىنى ئوخشىتىمەن بىر زۇلمەتكە .

سايەمگە قاراپ ماڭسام كوچىلاردا،
كۈلىدۇ بىلمىگەنلەر سەۋەبىنى .
غادىيىپ قالدىمۇ، دەپ ئەنسىرەيمەن،
شۇ تەشۋىش ئەگىپ يۈرەر ھەردەم مېنى .

ياراشماس تاغلارغىمۇ تەكەببۇرلۇق،
ئاسمان بار ئۇنىڭدىنمۇ چوڭىكى ئېگىز .

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

قانچىكى پەستە بولسا شائىر كۆڭلى،
ئەل ئۈنى كۆرىدىكەن شۇنچە ئەزىز .

ئىسىلسۇن ئىسىلغانلار ئېگىز شاخقا،
زەررىچە تارلىقىم يوق ئەزىبىرايى .
ۋەلېكىن مەن يادىڭغا سىلىپ قوياي،
پەستىدۇر يۈكسەكلىكنىڭ ئەسلىي جايى .

مەيدەڭنى كېرىۋالما، مىسرالىرىم،
بىر قۇلنىڭ ئاۋازى سەن خەلق ئۈچۈن .
ئەگىپ ئۆت يولدا شۆھرەتپەرەسلەردىن،
دوست بولما ھەمدە شۇنداق قەلب ئۈچۈن .

ئاڭلارمەن ماختاشلارنى مەنمۇ، ئەمما
كىيمەيمەن زەر تونىنى ماختىنىشنىڭ .
پاك يولى– قەلەمدىنمۇ پەسرەك يۈرۈش
مەن ئۈچۈن رەزىللىكتىن ساقلىنىشنىڭ .

ئاشقىنىم راستتۇر، بەلكى بىرەر قىردىن،
تاغ ئاشتىم دېسەم، ئۆلەي كۈپۈرلۇقتىن .
چىن شائىر چىقار ئىكەن شۆھرەت ئەمەس،
ئەل بەرگەن رىزقى ئۈچۈن شۈكۈرلۈكتىن .

ھەسەتنىڭ ئۇچىقىغا ئوت قالىغان،
ياراشماس ماڭا ئۈنداق قىتغىرلىق .
ئۆرلىسۇن، كامال تاپسۇن ھەركىم دەيمەن،
تۇتمايمەن شۇ قەلبىمنى قىلچە سىرلىق .

نەپ بىلەن ئۆلچەيمەن ئادەملەرنى،
ئۆلچەيمەن پەزىلەتنىڭ قېلىپىدا .
ياخشىلار بىزار بولغان مەلئۇنلارنىڭ
ئەجلى شېئىرىمنىڭ قىلىچىدا .

مىنمەيمەن ماختىنىشنىڭ تۇلپارىغا،
قۇرلارغا قىستۇرمايمەن مەنمەنلىكنى .
كۆيلىرىم ئادەت قىلۇر ئابرۇي ئەمەس،
خەلقىمنىڭ يۈرىكىگە ھەمدەملىكنى .

*　　　*

قەلەمنى ئالغىنىم يوق شۆھرەت ئۈچۈن،
يۈكسەكلىك تالاشمايمەن ھېچكىمدىنمۇ .
مۇرادىم ـ ئەلنىڭ مەندىن مەمنۇنلۇقى،
ئەپسۇسلار ئاڭلىغۇم يوق ھېچ دىلدىنمۇ .

1984 ـ يىلى ئىيۇن، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئانا تاغلار

ئۇستۇڭدىن ئۇچۇپ ئۆتتۇم، كۆردۇڭمىكىن
تۇرنىلار ئارىسىدا مەن بار، تاغلار ؟
قېنى، دەپ سوراپ يۇرمە كىملەردىندۇر،
ھەر كۆزنىڭ قارىسىدا مەن بار، تاغلار .

شامالنىڭ لېۋى ئەمەس، مېنىڭ لېۋىم
باغرىڭنى باغ ـ باغ ئېتىپ سۆيۈپ ئۆتكەن .
ياق، يالغۇز قۇياش ئەمەس، مەن بار يەنە
چوققاڭدىن ئىشقىڭ بىلەن كۆيۈپ ئۆتكەن .

دېگەنتى ئانام سېنى «ئانا تاغلار»،
كۆرستىپ دېرىزىدىن سەبىي چېغىم .
ئانامنىڭ ئاغزى خىزىر ئاغزى تۇرسا،
مەن سېنى دېمەي نېچۈن: ئانا تېغىم!

رەھمەتلىك ئانام كەتتى، قالدىڭ ئەمما
ئەللىككە كەلگىنىمچە ئەللەي ئېتىپ .
ئانام بار، دەپ يۈرىمەن، ئانا تاغلار،
قەدرىڭگە ئۆزۈم يېتىپ، ئانام كېتىپ .

بار ئىدى بىر باغرىڭغا قەبرىلىگۈم
ئۆزۈڭنى «ئانا» دېگەن ئانامنىمۇ .

تەك ئىلىك ئالار ئىدى ئىككى ئۇلۇغ
دەيتتىم مەن ئوغلى بەرگەن سالامنىمۇ .

يادىمغا يەتسە ئانام، ساڭا باقتىم،
نېچۇندۇر يىغا تۇتتى بىراق مېنى.
ئۆرتىدى يېڭىۋاشتىن سېغىنغاندا،
ئانامدىن سەندە قالغان پىراق مېنى .

ئېگىزنى ئۇلۇغ دېسە، ئۇلۇغ ئۆزۈك،
ئەرشنىڭ قۇچىقىدا ئەزىز بېشىڭ .
نۇر چاچقان ئاي يۇلتۇزلار تۇندە ساڭا
يۇرىكى كۆيۈپ تۇرغان قېرىنداشىڭ .

سېخىينى ئۇلۇغ دېسە، ئۇلۇغ ئۆزۈك،
ئالتۇن بار ئېتىكىڭدە، جاۋاھىر بار .
ياق! دېسەڭ ياراشمايدۇ، ئانا تاغلار،
چۆرەڭدە شۇ سۆزۈمگە مىڭ شاھىت بار .

باھارنى كۆرگۈچىلەر ساڭا باقسۇن،
ئالدىڭدا دالا نېمە، ئېتىز نېمە؟!
ئالدىدا بىر گۈلۈڭنىڭ پورەكلىگەن
شائىرلار ماختاپ يازغان مىڭ قىز نېمە؟!

قۇياشقا مەڭزىڭ يېقىن، ئانا تاغلار،
قۇياشتىن قىلىشمايدۇ ھارارىتىڭ .
قارىغايلار بويلىرىدىن كەتمەيدۇ ياز،
باھارغا تولۇپ ياتار ئىككى بېتىڭ .

شەپەقلەر غايىب بولار سېنى سۆيۈپ،
شەپەقلەر مۇرادىغا يېتەر سەندە .

www.uyghurkitap.com

ئۇخلايدۇ زېمىن، ئەمما ئۆزۈك ئويغاق،
كۆزەتتە تۇنلەر ئويغاق ئۆتەر سەندە .

سايەڭنى سايغا چۈشكەن بىر باتۇرنىڭ
سايىسى دېسەم، تەھقىق، قىلار ئازلىق .
چاقماقلار چاقسا، سەندە قىلدى دەيمەن
چوققاڭنى تەسۋىرىمدە قىلچۇۋازلىق .

سېنىڭدىن بىلگەنلىرىم نۇرغۇن مېنىڭ،
بولمايدۇ ئۇنى ساناپ تۈگەتكىلى !
سەن تۇرساڭ پەزىلەتنىڭ چىن ئۇستازى،
مەن يەنە كىمنى چىللاي ئۆگەتكىلى!؟

مىنگەشكەن بوۋاق ئىدىم مەنمەنلىككە،
قول ئۈزدۈم شۇ ئىللەتتىن ساڭا بېقىپ .
مىننەتنى تاشلىۋەتتىم كۆك قەرىگە،
كىبىرىدە ئۇچماس بولدۇم قانات قېقىپ .

يىراقسەن تۆھپەڭ تۇرۇپ تەمەننادىن،
تاشلىدىم سېنى كۆرۈپ غادىيىشنى .
يېتىلدىم خۇيسىز يىگىت بولۇپ ئاخىر،
تاشلىدىم خام خىيالدىن تاج كىيىشنى .

قۇچاقلاي دېسەم سېنى، ئانا تاغلار،
يەتمەيدۇ قۇچاقلىرىم قۇچاقلاشقا .
ياشايمەن سەجدە قىلىپ ھەر كۈنى مىڭ رەت
شۇ سەۋەب سېنىڭدىكى ھەربىر تاشقا .

نە بىلسۇن

ئاتىلار چەككەن رىيازەتنى
داۋان كۆرمەي، تاي نە بىلسۇن؟!
غېرىب نەدۇر، مۇساپىر كىم،
پاراغەتتە باي نە بىلسۇن؟!

كۈن قاتتىقى قەلەندەرلىك،
ئاچ دەردىنى توق نە بىلسۇن؟!
ۋەجى نېمە كۆز ياشلارنىڭ،
غەم ـ قايغۇسى يوق نە بىلسۇن؟!

چاڭقاپ ياتقان چۆل دەردىنى
باغلاردىكى گۈل نە بىلسۇن؟!
يامغۇر قەدرىنى ئەلمىساقتىن
چۆللەر بىلمەي، كۆل نە بىلسۇن؟!

2003 ـ يىل 8 ـ فېۋرال

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن

قالار دەريا، قالار كېچىلەر،
بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن .
قالار قەلئە، قالار پۈتۈكلەر،
بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن .

باھار باقىي ئەمەس باغلارغا،
قايتالماسمىز ياشلىق چاغلارغا .
ئوخشمايمىز مەڭگۈ تاغلارغا،
بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن .

يىغقان مالغا تارتىشىپ بولماس،
كارۋانلارغا ئارتىشىپ بولماس .
مېھماندۇرمىز تۇتساڭمۇ قونماس،
بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن .

دۈشمەنچە بول، دۈشمەننى كۆرسەڭ،
ئۈزىتىپ قوي كۆچكەننى كۆرسەڭ .
جەننەت سېنىڭ، جەڭگاھتا ئۆلسەڭ،
بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن .

قەددىڭنى ئەگ قەدىرلىگەنگە،
ئېگىلمىگىن جەبىرلىگەنگە .

جان توشامدۇ سەۋر دېگەنگە،
بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن .

ئالەم ئاشىق ئەمەس كۆز ياشقا،
ھايات باشقا، قىيامەت باشقا .
ئوينا، دوستلار، كىرگىن يۈز ياشقا،
بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن .

1992 ـ يىل ئىيۇن، غۇلجا

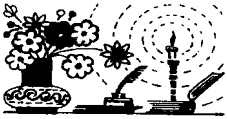

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئادرېسى

سەن كەلگەندەك بوپقالدىم باھار كەلسە، دىلبىرىم

(چاتمىلار)

باھار خىزىر ئەمەسمۇ

پەرىزاتتەك بىر پەسىل يەنە كەلدى يۈرتۇمغا،
تەبىئەتتە باشلاندى قەسىدىسى قۇشلارنىڭ .
شائىر ئۇچۇن قۇشلاردەك شۇ پەسىلنى ئۇلۇغلاش
ئەڭ ئۇلۇغى بوپقالدى ئالەمدىكى ئىشلارنىڭ .

قەلىمىمگە قۇت دەيمەن شۇ ئەمگەكنى ئۆمۈرلۈك،
مىلڭ ياشاپمۇ باھاردەك بولالمايمەن بىراقتا .
باھار ئالغان ئالقىشنى ئالالىغان ئىنسان يوق،
ئۇ شان ـ شەرەپ، ئەلۋەتتە، مېنىڭدىنمۇ يىراقتا .

قايتىپ كەلدى قاقىرلار ۋادىمىزغا قايتىدىن،
مەرىكىگە باھاردىن يەنە باغاق ئالغاندەك .
سەھەر ئۇچقان شامالدىن بىر مۇزىكا ئاڭلايمەن،
تۈيۈلىدۇ ھەم ئۇنى تەڭرى ئۆزى چالغاندەك .

زىمىستاندىن زارلانغان غېرىبلاردىن غەم كەتتى،
گۈل يۈرايدۇ تۆت يېقى دالالاردا كەچلىسە .
ئورۇق ئاتتا تۇغۇلدى بىر تايچىقى ئۈمىدنىڭ،
سۆيۈنىدۇ باھاردىن، قارا قىشنى ئەسلىسە .

ياмان دېگەن ئادەم يوق چۆچەكلەردە خىزىرنى،
باھار خىزىر ئەمەسمۇ ئويلىغاندا يولۇققان؟
ياغدۇرغىنى ياخشىلىق، قالدۇرغىنى گۈلىستان،
باھار ئۆزى ئەمەسمۇ گۈلنى ماڭا تونۇتقان؟!

يامغۇرى بار ئاسماندىن تۆكۈپ تۇرغان ھىممەتنى،
سۇ يەتمىگەن دۆڭلەرنىڭ شۇڭا چىمەن دەرگاھى.
لاپ ئۇرمىغاي ھېچكىممۇ، بولالمايدۇ باھاردەك،
باھاردا بار شەرەپ ـ شان، باھارنىڭ يوق گۇناھى.

قەبرىسىدە ئانامنىڭ يەنە يېشىل بىخ سۈردى،
قەلبىم كەبى ئاھ ئۇرۇپ يىغلاپ تۇرغان ئاق شىۋاق.
ئاق پەرەنجە ئېلىندى باھار كېلىپ زېمىندىن،
تەبىئەتكە يات ئەمدى زىمىستاندىن قاقشىماق.

تەرىپلىمەك باھارنى قەلىمىمگە قۇت مىنىڭ،
يۈزلەپ ۋاراق ئۆرۈلەر ھەر يىل باھار كەلگەندە.
قەسىدەمنى قەدىرلەپ قاقرلارمۇ قېتىلدى،
بايرام دەيمەن ھاياتنى باھار قۇچاق كەرگەندە.

باھار سەندەك بولغاچقا

بۇلبۇل كەلگەن باغلاردەك بولۇپ قالدىم بەختلىك،
باھار سەندەك خۇشاللىق ئېلىپ كەلگەچ ماڭىمۇ.
سەن كەلگەندەك بوپقالدىم باھار كەلسە، دىلبىرىم،
ئەمدى بىلدىم بۇ باھار ئوخشايدىكەن ساڭىمۇ.

ئازابىدىن ئازاد مەن سەن قالدۇرغان ھىجراننىڭ،
باھار كەلسە بىلىنمەس چۈنكى يوقۇڭ يېنىمدا.

بىز باھاردا تېپىشقان، شۇڭا باھار قەدىرلىك،
باھار كەلسە، شۇ كۈنلەر تەكرارلىنار دىلىمدا .

كۆك قىياقلار ئوخشايدۇ ئۇسما قويغان قېشىڭغا،
شۇ باھاردا ئۈنگەنىغۇ سىقىپ قويغان ئۇسماڭمۇ .
چاقىرىدۇ «باھار» دەپ، سەن باھارغا ئوخشىغاچ،
تاپالمىسا ئىپتىڭنى يىنىڭدىكى قوشناڭمۇ .

ئۈزلىشسەن باھاردا يەنە ئۈزلۈق قوشۇلۇپ،
ئادىشىدۇ ئەقلىدىن سېنى يازدا كۆرگەنلەر .
باھار يازغا ئايلانسا، سەنمۇ شۇئان ياز چىراي،
كۆپىيىدۇ كېيىنەك، كۆپىيىدۇ كۆيگەنلەر .

تاڭلىرىدا باھارنىڭ تەبەسسۇمىڭ نامايان،
كۆچەتلىرى ئوخشايدۇ ساڭا قۇيۇپ قويغاندەك .
جىمى خۇلقى ئوخشايدۇ سىنىڭ گۈزەل خۇلقىڭغا،
ئەسلىي باھار سۆيىدە ئاناڭ سېنى يۇغاندەك .

ئاۋازىدا قۇشلارنىڭ ئاۋازىڭ بار سىنىڭمۇ،
كېچىلىرى ئويغىنىپ كەتكىنىمنىڭ ۋەجى شۇ .
ئەنسىزلىكتە ياشايمەن شۇڭا سەندىن ئەنسىرەپ،
باھار ياڭلىغ گۈزەلنى يار تۇتقاننىڭ دەردى شۇ!

سەن ئىپتىزغا چىققاندا ياشىرىدۇ مايسىلار،
دېمەك، باھار خىسلەتلىك قەدەملىرىڭ سىنىڭمۇ .
كىرىپ تۇرار روجەكتىن تۈندە باھار شاملى،
يالغۇزلۇقۇم ئۇنتۇلار كېچىلەردە مېنىڭمۇ .

باھاردىكى مەجنۇنتال خۇددى سىنىڭ سىياقىڭ،
كۆڭلىكىڭگە ئوخشايدۇ باھاردىكى چىمەنلىك .

توقايلىقتا قىرغاۋۇل مېنى سەندەك چىللايدۇ،
تۈيۈلىدۇ سەن باردەك دەريا بويىي ئېرەنلىك .

بىر ئاندىن تۇغۇلغان بىر جۈپ قىزدەك ئىككىمىزلار،
باھار شۇڭا سۆيۈملۈك خۇددى سەندەك ماڭىمۇ .
مېنى دېسەڭ، باھاردا يېشىل ياغلىق تېڭىپ يۈر،
سۆيۈپ ئۆتمەك باھارنى ئادەت بولسۇن ساڭىمۇ .

سەندەك باغۋەن نەدە بار

سەن كىرمىسەڭ باغلارغا، ئۆرۈكلەرگە تەم نەدە؟
سەن چاپمىساڭ كەتمەننى، مەندە ئۈنداق يەم نەدە؟
يۈرگەن بولسام چىقالماي سېنىڭ كۆتكەن يېرىڭدىن،
بۇ كەمگىچە، راست گۈلۈم، پېقىر نەدە، سەن نەدە؟

هارام شاخلار پۇتالدى سېنىڭ چېۋەر قولۇڭدا،
«كىم؟» دېگەنگە: «مەن!» دېدىم تەرلەپ سېنىڭ تونۇڭدا .
خېنە ئەمەس، شېئىرلار ئۈنۈپ چىقتى دۈررىدە،
نېمە ھېكمەت، بىلمىدىم، ئۇرۇق سالغان قۇرىڭدا .

ئالما سەندىن رەنجىيدۇ، رەڭ بەرمىسەڭ يۈزۈڭدىن،
ئاينىمايدۇ ئانارمۇ نېرى بولسا كۆزۈڭدىن .
باغۋەن سەندەك بولغايمۇ، تاپالمايدۇ كۆرگەنلەر
گۈلدىن ئۆزگە ياۋا ئوت سېنىڭ باسقان ئىزىڭدىن .

ساڭا ھەمدەم بولدۇم مەن ئېتىپ بېرىپ شوراڭنى،
ئالدۇرمايمەن شاخلاردىن باللارغا غوراڭنى .
يوشۇرمىغىن ئامرىقىم، ياراپ قالدىم ساڭىمۇ
مېۋىلەرگە چاچاردا تەڭشەپ بېرىپ دوراڭنى .

قولۇك ئىشتا كۆن بويى، تاتلىق ئاغزىڭ ناخشىدا،
شۇنداق خىسلەت بولامدۇ ياكى ئەسلىي ياخشىدا؟
زايە بولماي بىخ سۈرگەچ ئۇلاقلىرىڭ، كۆرگىلى
بولتۇر كېلىپ كەتكەنلەر يەنە كەلدى تاكىسدا .

باغلار يەتتى ۋايىغا، بىزمۇ يەتتۇق مۇرادقا،
ھەر ئىككىمىز ئايلاندۇق خام تۆمۈردىن پولاتقا .
ئايرىۋەتسەك سۆيگۈنى، گۈلۈم، شۇنداق مېھنەتتىن،
دېھقان تۇرۇپ تەكتىمىز، قالمايمىزمۇ ئۇياتقا .

سۇ يۈگۈرۈپتۇ تاللارغا، تاللار يازنى چىللايدۇ،
يەنە باغقا يۈر، يارىم، باغلار بىزنى چىللايدۇ .
ھۈرۈنلۈققا ھۆرمەت يوق، ئەجىرسىزگە مۇنبەر ھەم،
تورغاي بىلەن تەڭ تۇر، دەپ تاڭلار بىزنى چىللايدۇ .

ئورمان ئىكەن ئەسلىدە

بوۋايلارنىڭ يانچۇقى نەۋرىلەرگە خەزىنە،
ئورمانلارنى مەن بۈگۈن بوۋايلارغا ئوخشاتتىم .
ئالغىنىم بار ئۇنىڭدىن، بەرگىنىم يوق ئەكسىچە،
ئۇلاشقاندا ئاتمىشقا مەن شۇلارغا ئۇھ تارتتىم .

بولاتتىغۇ بىر چېكى ھەممەتنىڭمۇ ھەر قاچان،
كۆرمىدۇقمۇ ئورماندىن ئەجەب ئۇنداق چەكنى بىز.
ئەلمىساقتا ئۇنى يا خىزىر بىنا قىلغانمۇ،
باغلانغانمۇ خىزىرغا ياكى بىزنىڭ تەكتىمىز؟!

ئامان چىقتۇق ئۇ بىلەن قارا قىشتىن قانچە رەت،
كۆن پاتقاندا قايتىشتۇق، چىقىپ كېتىپ كۆن چىقماي .

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

پالتا چاپساق كۆن بويى ئۆندا ئەسلا ئىڭراش يوق،
ياتار خۇددى باتۇردەك ئاغرىسمۇ ئۈنچىقماي .

بىقىپ كەپتۇ بىزنى ئۇ ئوتىمىزنى ئۆچۈرمەي،
ئويلاپ باقساق ئوتۇنسىز قاينىماپتۇ چېيىمىز .
گۇناھىمىز جىق بىزنىڭ ھەتتا ئاڭا ئوت قويغان،
ئورمان ئىكەن ئويلىساق بىزنىڭ سېخىي بېيىمىز .

ئوتۇن توشۇپ ئۆيۈمگە ئاخىرلاشتى بۇ ئۆمۈر،
ئېشەك ئۆلدى ئورۇۋقلاپ، ئەمما ئورمان ئۆلمىدى .
كونا كۆتەك يېنىدا كۆكلەپ چىقتى تۇمەن شۇڭ،
باھار كېلىپ ئورماندا يەنە كاككۇك ئۈنلىدى .

دەريالاردىن مۇز كەتتى باھار كېلىپ سۆيگەندە،
جاڭگاللارغا جان كىردى، ئاۋۋال ئورمان ياشاردى .
نۇقسانلىرىم جىق ئىكەن ئورمانلارنى سۆيمىگەن،
باھار كەلدى، ئەلۋەتتە، مېنىڭ پالتام قاشاردى .

شۇ بولغاندۇر باھانە

قاتتىق ياغقان يامغۇردا كېتىپ قالدىڭ، دىلبىرىم،
بولدى دېدىم ئاق يوللۇق مېنىڭ يايرىم كېتەردە .
يىغلىۋەتتىم ۋە لېكىن بىلىنگەندە جۇدالىق،
يامغۇرلۇقۇم يوق ئىكەن ياكى يوللۇق ئېتەرگە .

مەنغۇ گۈلۈم، شۇ سۆزدە ئۆز ـ ئۆزۈمنى بەزلەيمەن،
سېنىڭ قاتتىق يامغۇردا «خوش!» ئېيتقىنىڭ نېمىسى؟
يامغۇر يېغىپ ئالەمنى تامام كەلكۈن باسقاندا،
خوش بولغان دەپ ئويلامسەن ياكى نوھنىڭ كېمىسى؟

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

نادانلىقىڭ جىق سېنىڭ، كېتىپ قالدىڭ يامغۇردا،
سەپەر قىلسا ئاق يوللۇق! دېگەن گەپكە ئىشىنىپ.
شۇ بولغاندۇر باھانە بەلكىم مەندىن كەچمەككە،
نېمە ئوي بار سېنىڭدە، كېتەلمىدىم چۈشىنىپ!؟

1999 ـ يىل مارت، غۇلجا

ياشسۇن

يۈلەكسىزنى يۆلىگەنلەر ياشسۇن!
يۈگەكسىزنى يۈگىگەنلەر ياشسۇن!
ئۆزى ئالماي يامبۇ ياغسا ئاسماندىن،
ئەلگە يامغۇر تىلىگەنلەر ياشسۇن!

سۇغارغاندەك سايە بەرگەن چىنارنى،
ئاتا ئەجرىن تۆلىگەنلەر ياشسۇن!
ئېتى هارسا ئانا چۈشكەن هارۋىنىڭ،
ئۆزى ئات بوپ سۆرىگەنلەر ياشسۇن!

چاۋاك چالماڭ، بىزدەك شائىر تۈمەن مىڭ،
ئادالەتنى كۈيلىگەنلەر ياشسۇن!
قايدا يېتىپ، قايدا قوپسا، ۋەتەندىن
ئۆزگە خىيال سۈرمىگەنلەر ياشسۇن!

ئۆزگىلەرنىڭ بەختى ئۈچۈن دەرد تارتىپ،
ئۆزى راهەت كۆرمىگەنلەر ياشسۇن!
يوقسۇزلۇقتا ئوتى ئۆچكەن يالغۇزنىڭ
ئوچىقىنى يۈۋلىگەنلەر ياشسۇن!

هالدىن كەتكەن غېرىبلارنىڭ بېشىدا
چىراغ يېقىپ تۈنىگەنلەر ياشسۇن!

پەرىشتىدىن شەيتان تولا بەزىدە،
ئېزىتقۇغا كۆنمىگەنلەر ياشىسۇن!

سىنىقدا تۇمەن تۈرلۈك سۆيگۈنىڭ
ئاۋۋال پۇلنى سۆيمىگەنلەر ياشىسۇن !
مال ـ دۇنيانىڭ پىراقىدا كۆل بولۇپ،
شۇ ئوت ـ چوغدا كۆيمىگەنلەر ياشىسۇن !

تەزىم قىلغىن بىلگەنلەرگە قەدرىڭنى،
ئەگىككىنى كۆممىگەنلەر ياشىسۇن !
ئۇنتۇلمىسۇن ئارمان بىلەن كەتكەنلەر،
ئۇمىدلىرى ئۆلمىگەنلەر ياشىسۇن !

1992 ـ يىل ئىيۇن. غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئادرېسى

سېغىنىش

سەن كەلمىسەڭ باھار بولامدۇ؟
سېنى كۆرمەي كۆڭۈل ئۇنامدۇ؟
ئايدا، يىلدا بىر كېلىپ كەتسەڭ،
بۇ دىدارغا يۈرەك قانامدۇ؟

سەن كەلمىدىڭ، قارلىغاچ كەلدى،
خۇددى سەندەك سايرىغاچ كەلدى.
كۆزلىرىمگە شۇڭا ياش كەلدى،
كۆڭلۈڭ ياكى مەندىن چانامدۇ؟

شامال بولۇپ قىيغىتىپ كەلگىن،
ماڭا ئۆرۈك ئىرغىتىپ كەلگىن.
مەيلى مېنى يىغلىتىپ كەلگىن،
سېغىنغان يار يولدا قونامدۇ؟

باغلار كۆزى سېنىڭ يولۇڭدا،
گۈل تۇتۇپ كەل ئىككى قولۇڭدا.
تەنها ياتسام سەنسىز بۇلۇڭدا،
ماڭا يارىم ئۇۋال بولامدۇ؟

بىلمىدىڭمۇ سېغىنغىنىمنى،
ئۇقمىدىڭمۇ يىغلىغىنىمنى؟

سەن ئالامسەن مېنىڭ جېنىمنى،
تەندە بۇ جان مەڭگۈ تۇرامدۇ؟

2000 ـ يىل 15 ـ ئاپرېل

كۆڭلۈم

ئېچىل، دېسە ئالدىراپ ئېچىلما، كۆڭلۈم،
مارجان بولساڭ يېپىڭدىن چېچىلما، كۆڭلۈم.
بىرى سېنى ئالدايدۇ: «ئاشىقلىق بىز» دەپ،
بىرى يالغان يىغلىسا، ئېچىنما، كۆڭلۈم.

يۈگۈرۈپ يۈرمە كەينىدىن چىرايلىقلارنىڭ،
ساداقەتسىز سەپلەرگە قېتىلما، كۆڭلۈم.
كىملەرنىڭدۇر مەيلىگە بېرىپ بارىڭنى،
ئۆرۈك بولۇپ شاخلاردىن قېقىلما، كۆڭلۈم.

خىللاپ يۈرمە خىلىڭنى خۇدا بەرگۈچە،
قولۇڭ يەتمەس شاخلارغا ئېسىلما، كۆڭلۈم.
سېنى ئالداپ كۆرمەكچى ئالتۇنى بارلار،
گۆھەر كۆرسەڭ، زەر كۆرسەڭ سېتىلما، كۆڭلۈم.

2004 - يىل 15 - يانۋار

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرىسى

تۇغۇلمىغانلارغا

ئوت ئۆچمىگەن قازانلارغا ئوخشايدۇ ئالەم،
ئوتتىن ئۇلۇغ كۆرەشلەرگە چىدىساڭ كەلگىن .
چىنپۇتمىگىن، «پاراغەتكە تۇغۇلدۇڭ» دېسە،
سالقىنى يوق چۆل دەشتلەرگە چىدىساڭ كەلگىن .
گاھى رىزقىڭ ئاق نان بولسا، گاھى تېرىقتۇر،
كۆلدىن ئالغان كۆمەچلەرگە چىدىساڭ كەلگىن .
گاھ كۈنلەردە يوقتۇر ساڭا كۈندۈز راھىتى،
ئەسكى تامدا تۈنەشلەرگە چىدىساڭ كەلگىن .
كىم ئېيتىدۇ: «دوست تارتقاننىڭ جىمىسى دوست!» دەپ،
چۆرەڭدىكى كۈندەشلەرگە چىدىساڭ كەلگىن .
ھايات دېگەن مەۋج ئۇرۇپ ئاققان بىر دەريا،
ئۈزمەك ئۈچۈن ئۆركەشلەرگە چىدىساڭ كەلگىن .
ھەركىم كېلىپ سۆيۈۋەرمەس ئىككى مەڭزىڭگە،
گاھ ھەم قارا سۈركەشلەرگە چىدىساڭ كەلگىن .
سىلاش ئەمەس، تاتىلاش ئۈچۈن تىرناقلار تەييار،
قۇسۇر تېپىپ جۆندەشلەرگە چىدىساڭ كەلگىن .
ئەجەل باردۇر سېنىڭ ئۈچۈن ماختاشلاردىمۇ،
«تىل تەگمىسۇن»، سۆزلەشلەرگە چىدىساڭ كەلگىن .
بىر تال تۈككە ئايلىنىسەن بىلمەي بەزىدە،
ئۈچۈرغىلى پۈۋلەشلەرگە چىدىساڭ كەلگىن .
چىڭ باغلىنىپ تىرىكچىلىك ئارقانلىرىغا،
خالىغانچە سۆرەشلەرگە چىدىساڭ كەلگىن .

1993 ـ يىل ئىيۇل، غۇلجا

كېتەر بولساڭ، خوش ئېيتماي كەتمە

ئايرىلغاندا ئاغرىنما، يارىم،
كېتەر بولساڭ، «خوش!» ئېيتماي كەتمە .
ياخشى چاغدا ياخشى يارىڭنى
ئايرىلغاندا گۇناھكار ئەتمە .

مەندىن ئۆتكەن گۇناھ، سەۋەنلەر
يوق ئەمەستۇر سەندىمۇ بەلكىم .
رەنجىگەندە كېرەكقۇ ئويلاش
ئۆز - ئۆزىنى ئەڭ ئاۋۋال ھەركىم .

تارتىلمىسۇن، ئايرىلغاندا بىز
ياخشى ئۆتكەن كۈنلەر جازاغا .
نامەردلىكتۇر «خوش» دېمەي كەتكەن،
ئۇچرىغاندا سۆيگۈ قازاغا .

قاتتىق ياپما چىققان ئىشىكنى،
يېنىپ قايتا كىرىپ قالسەن .
ئېيتقانلىرىم توغرىمۇ، خاتا،
بىر كۈنلىرى بىلىپ قالسەن .

2004 - يىل 13 - ئاپرېل

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

بولسۇن

گۈل بولساڭ، گۈلگە خاس پۇرىقىڭ بولسۇن،
ئۈنەرگە كەينىڭدە ئۈرۈقۇڭ بولسۇن.
ئۆلگەڭدۇر ھەممەتىلىك ھەسەل ھەرىسى،
كۆل بولسا، ئۆزەرگە بېلىقىڭ بولسۇن.

ئاسماندا ئاي بولغىن، كۈن بولالمساڭ،
ئىسسىقىڭ بولمىسا، يورۇقۇڭ بولسۇن.
ئاسماندا ئاي بولساڭ ئۇنتۇما يەرنى،
باي بولساڭ، يادىڭدا چورۇقۇڭ بولسۇن.

ئىنسانغا تەس كۈن يوق تىلەپ يېمەكتىن،
شۇندىمۇ چىرايلىق تىلىكىڭ بولسۇن.
ئىلاھىم، بار بولغىن باي بولمىساڭمۇ،
بۇغدىيىڭ بولمىسا، تېرىقىڭ بولسۇن.

ئادەمنىڭ ئالدى گۈل، كەينى تىكەندۇر،
شۇ سەۋەب ئارقاڭدا قۇلىقىڭ بولسۇن.
دوستۇڭغا بېرەرگە يۈرىكىڭ تەييار،
دۈشمەنگە قولۇڭدا بويىقىڭ بولسۇن.

بارچىدىن ئۈزاقتۇر ئەتەڭنىڭ يولى،
مىنەرگە ئۈمىدلەر ئۇلىقىڭ بولسۇن.

قەدىرسىز قالغانىڭ كۆنى قىيامەت،
سۇ بولساڭ، ئاقارغا ئېرىقىڭ بولسۇن .

تىلىڭنىڭ تىزگىنى بېشىڭنىڭ بەختى،
قازىنىڭ بولغاندا، تۇۋىقىڭ بولسۇن .
باتۇرغا بارچىدىن سەگەكلىك قىممەت،
كۆندۈزمۇ ياقارغا چىرىغىڭ بولسۇن .

نومۇسقۇ ئىنسانغا قورقۇشتىن ئۆلۈش،
هوشۇڭدىن كەتسەڭمۇ تىنىقىڭ بولسۇن .
ئۆمۈرلۈك ئۆرۈلمەس مۇنار بولساڭمۇ،
يېنىڭدا هامان بىر يۆلىكىڭ بولسۇن!

1994 ـ يىل سېنتەبىر، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېگى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

كاككۇك بولۇپ يارالسام ئەگەر

كاككۇك بولۇپ يارالسام ئەگەر،
ئۆتەرمىدىم يىغلاپ يارى يوق .
ئەجەب ئىكەن بۇ ئالەم، مەندەك
بىتەلەيدە ئەسلا چارە يوق .

قاقىر بولسام، قاناتىم بولسا،
قاتارلىشىپ ئاسماندا ئۇچسام .
يىغلىساممۇ ئاسماندا يىغلاپ،
يار تۇتساممۇ ئاسماندىن تۇتسام .

دۇتارىڭنى چالغۇم بار ئىدى،
باغلانمايتۇ تۆت تال پەدىسى .
قىلىپ قويدى مېنى بىتەلەي
بىۋاپانىڭ يالغان ۋەدىسى .

2004 ـ يىل 30 ـ ئىيۇن

يارى يوقنى بىچارە دەڭلار

سۆيەرى يوق، سۆيۈنەرى يوق
يارى يوقنى بىچارە دەڭلار .
كۆيەرى يوق، كۆيۈنەرى يوق
يارى يوقنى بىچارە دەڭلار .

بۇ دۇنياغا كەلگىنى بىكار
ئۆزىگە قۇل، ئۆزىگە چاكار .
پۇت ـ قولى ساق، يۈرىكى ناكار،
يارى يوقنى بىچارە دەڭلار .

ئالەم قەپەس قاناتسىز قۇشقا،
بۇلبۇل، كاككۇك تۆزەمدۇ قىشقا؟!
بىللە دانلاپ، بىللە ئۇچۇشقا
يارى يوقنى بىچارە دەڭلار .

يالغۇز تۇرنا غېرىب، مۇساپىر،
يىغلاپ ياشار تاغدا يالغۇز شىر .
يالغۇزلاردا بولسۇن نە كىبىر،
يارى يوقنى بىچارە دەڭلار .

يول باشلايدۇ ئەماغا تاياق،
ئۇلاغسىزلار يۈرىدۇ ياياق .

يارسزلاردا كەمدۇر قول ـ ئاياغ،
يارى يوقنى بىچارە دەڭلار .

2001 ـ يىل 15 ـ ئىيۇن

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

سىنى باشلاپ كېتىپتۇ ئېتىزلارغا ئەقدەك

ئۆيۈڭ ئەجەب خىلۋەتتە، بارالمايمەن بەخۇدۇك،
خالاپ قالدىڭ قانداقچە مەھەللىنىڭ چېتىنى؟
چىنپۇتمەيسەن بەربىر يۇرگىنىمگە نە كويدا،
سېنىڭ بىلەن دىدارغا تاللاپ باقتىم كېچىنى .

قاچانلاردىن نومۇسچان بولۇپ قالدىم، بىلمەيمەن،
ئىزدەپ بارماق تەس ئەجەب ماڭا سېنى كۈندۈزى .
قول سۇنماققا مەجبۇرمەن گۈلدە تىكەن بولسىمۇ،
چىقمايدىكەن قۇلاققا ئۆزمگۈچە گۈل ئۆزى .

بارالمايمەن يېنىڭغا، باھانەم يوق بارارغا،
ئاساۋ ئاتتەك يۈرىكىم ساڭا سۆرەپ تۇرسىمۇ .
بۇ كۆڭۈلدە، چىنپۇتسەڭ، سەندىن ئۆزگە ھېچكىم يوق،
بۆشۈكىگە قورۇنۇش مېنى بۆلەپ تۇرسىمۇ .

كۆچۈپ كەتتىڭ نېمىشقا چەت ياقىغا، دىلبىرىم،
ياكى ماڭا مەيلىڭ يوق، ئەتەي مەندىن قاچتىڭمۇ؟
مەھەللىدىن، مېنىڭدىن يۈلنى ياكى ئۈز كۆرۈپ،
يول بويىغا سەنمۇ يا بىر رېستوران ئاچتىڭمۇ؟

سېنىڭ كەتكەن جايىڭنى ئاتايدىكەن «جاڭزا» دەپ،
كېيىن بىلدىم باھاردا كەتكىنىڭنىڭ سىرىنى .

داداڭ كۆزلەك سوقۇپتۇ كېلىشتۈرۈپ تۆت ئېغىز،
ئاناڭ بىلەن سەن ئاپسەن قوغۇنلۇقنىڭ قىرىنى.

ئۇچراپ قالدۇق قايسى كۈن ئېتىزلىقنىڭ يولىدا،
ئۆتۈپ كەتتىڭ ئالدىراش كۆك سېرىنى يېتىلەپ.
قولتۇقۇڭدا ئوتمۇ بار موزاي ئۈچۈن بىر باغلام،
تېڭىۋاپسەن بېشىڭغا يېشىل ياغلىق چېكىلەپ.

گۈزەللىشىپ كېتىپسەن كۆچەتلەردەك ياپيېشىل،
ئۈزلۈقنى تەبىئەت بىر ساڭىلا بەرگەندەك.
دېھقان قىزى دېگەننىڭ قولى تەگكەن يەر گۈزەل،
بويىتۇ دالا سەن بىلەن تامام چوغلۇق تەرگەندەك.

قىزارتىپتۇ مەڭزىڭنى قۇياش سۆيۈپ تومۇزدا،
گىرىملەرگە نەھاجەت شەپەق تۇرسا يۈزۈڭدە.
كۆيدۈردىڭ شۇ شەپەق، مېنىڭ كۆزۈم سېنىڭدە،
سېنىڭ كۆزۈڭ شۇندىمۇ يەنە دالا ـ تۈزۈڭدە.

ئۇچراپ قالدۇق نەچچە رەت، سەندە ئاران تەبەسسۇم،
قاچان كۆرسەم قەيسەردەك ئىككى يېڭىڭ تۈرۈكلۈك.
قارلىغاچتەك ئالدىراش يۈرگىنىڭنى كۆرگەندە،
قايتىپ كەتتىم ئارماندا خىياللىرىم سۈرۈكلۈك.

مەھەللىدە تارقالدى سەن توغرۇلۇق ھېكايە،
ئىشچانلىقىڭ، تەڭشىسام، ماختالمىغان بىر ئۆي يوق.
لەۋلىرىنى تەمشىيدۇ ئوغلى بارلار ئەر يەتكەن،
يىگىتلەرنىڭ قەلبىدە سەندىن باشقا بىر كۈي يوق.

كەتكىنىڭنى خىلۋەتكە شۇندا بىلدىم، دىلبىرىم،
سېنى باشلاپ كېتىپتۇ ئېتىزلارغا ئەقدەك.

ئاناڭ ئۈچۈن قانچىلىك بولساڭمۇ سەن ئارزۇلۇق،
خالىماپسەن يۈرۈشنى مىشچانلاردەك چېكىپ مەڭ .

سېنىڭ ئۈچۈن باغلاردىن ئەۋزەل ئىكەن بۇغدايلىق،
سېغىنساڭمۇ سالقىننى شۇ دالادىن كەتمەپسەن .
شالدىرلايدۇ قوناقلىق، سەن بار ئۈنىڭ قوينىدا،
سەن ئېتىزنى بىر كۈنمۇ ئەسلا تەرك ئەتمەپسەن .

قوغۇنلارنى سەن تەرگەن كۈتۈۋالدى بازارمۇ،
«دېھقانىنىڭ!» دەپ تولۇۋالايدۇ داڭلاپ تۇرۇپ ساتقانلار .
بىنەمگىمۇ چىقىپسەن داداڭ بىلەن هارۋىدا،
سەندەك بولماس، بولسىمۇ ئەلدە شەرەپ تاپقانلار .

تەسۋىرلەشكە تىل كېرەك، ئەتتەڭ، شائىر ئەمەسمەن،
چۆرىسگە گۈل تېرىپ سەن ياسىغان باراڭنى .
توختىتالماي ئاۋارە سۆيۈنگەنلەر سەن ئۈچۈن
باشلاپ قويۇپ سەن قىلغان كۆكتاتلىقتىن پاراڭنى .

سېنىڭدىكى هېكمەتنى شۇندىن ئۇقتۇم، ئىشەنسەڭ،
ئىككى بولدى بىر كۆيۈك، بولۇپ قالدىم ياتالماس .
ئىشچانلىقىڭ ئىشقىمنى يانغىنلاردەك ئۇلغايتتى،
بۇنداق ئوتنى ئۆزگىلەر بەلكىم سەندەك ياقالماس .

تۇتۇپ بېرەي سۆيىنى بۇ يىل تەرگەن كۈزگەڭنىڭ،
ئەجەب ئەمەس شۇ كۈنى يېقىپ قالسام دىلىڭغا .
چەشلىرىڭنى سورۇۋشقا مەندەك يىگىت لازىمغۇ،
چۆچۈپ كەتمە تاڭ سەهەر بېرىپ قالسام يېنىڭغا .

ئىزلىرىڭدىن ئىزدەيدۇ ياخشىلىقنى يۈرىكىم،
سېنى كۆرۈپ ئۈستىدە، كومباينىغا چىقارمەن .

قوناق ئۇزگەن سىنتەبىر، گۈلۈم، ئەجەب كۆڭۈللۈك،
شۇ چاغدىمۇ يىنىڭدىن بەلكىم ئورۇن تۇتارمەن.

بىر تاۋۇزنى تەڭ بۆلۈپ ئويۇپ يەرمىز ئىككىمىز،
يېتىپ قالار سۆيگۈمىز بەلكى شۇ چاغ ۋايىغا.
خەقمۇ مېنىڭ كەينىمدىن يامان كۆرۈپ گەپ تاپماس،
باقار بەلكىم ئەمگەكچان بىر ئاشقنىڭ رايىغا.

كۆچۈپ بارغۇم بار مېنىڭ ئەمدى سېنىڭ يېنىڭغا،
سوراۋېرەي سۆيگۈڭنى قورۇپ كەتسۇن قورۇنۇش.
ئاۋارىمەن خەت يېزىپ ئالماق ئۈچۈن بىر جاۋاب،
مەيلى دېسەڭ سېنىڭدىن ئىككى دۇنيا كۆڭلۈم خۇش!

1999 ـ يىل ئۆكتەبىر، غۇلجا

دوستلارغا

يامان كۈنلەر مەن بىلەن كەتكەي،
ياخشى كۈنلەر سەن بىلەن بولسۇن .
مەنلا تارتاي تىكەن دەردىنى،
قىزىلگۈللەر سەن بىلەن بولسۇن .

چوققىلارنى ساڭا ئۆتۈندۈم،
ماڭا قالسۇن سايىنىڭ تاپىنى .
تەقدىر ساڭا تاۋار تون ياپسۇن،
ماڭا قالسۇن ئەسكى چاپىنى .

مەن ياسىغان كۆۋرۈكتىن ئۆتسەڭ،
«مېنىڭ ئۈچۈن ياساپتۇ» دەپ ئۆت .
سەپەرلەردە قالساڭ ئۇلاغسىز،
ھاپاشلاشقا يەنە مېنى كۈت .

مەن تۇرغاندا غەم قىلىپ يۈرمە
قاردا قالغان خامانلىرىڭدىن .
غەلۋىر تۇتۇپ ئۆزۈم ئايرىيمەن
چەشلىرىڭنى سامانلىرىڭدىن .

ئاي چىللىسا، مەن قالاي، سەن چىق،
«ئايدا دوستۇم بار» دەپ يۈرىمەن .

پەخىرلەنسە ئەللەر مۇلكىدىن،
مەن دوستلاردىن پەخىرلىنىمەن .

دورىمايمەن ئاغزى دوستلارنى،
ئاغرىپ قالساڭ، قەلبىم يىغلايدۇ .
ئايىماسمەن تاپقانلىرىمنى،
مېنىڭ قولۇم دۇنيا يىغمايدۇ .

بىر نان تاپسام، يېرىمى سېنىڭ،
تەڭ ئۆلىمىز ئاچلىقتىن ئۆلسەك .
يالغۇز كۈلۈش ياخشى ئىش ئەمەس،
تەڭ كۈلىمىز توقلۇقتىن كۈلسەك .

1998 ـ يىل ئىيۇن، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىرى ئادرېسى

يازغان خەتلىرىڭ

قىزىلگۈل پۈرايدۇ يازغان خەتلىرىڭ،
سەن گۈلۈم، خېتىڭنى باغدا يازغانمۇ؟
تاڭ سەھەر بۇلبۇلدەك تەلمۈرۈپ ياكى،
قىزىلگۈل ئېچىلغان چاغدا يازغانمۇ؟

قىزىلگۈل پۈرايدۇ يازغان خەتلىرىڭ،
قولۇڭدا قىزىلگۈل بارمىدى ياكى؟
كەلمەستىن شۇنداق خەت يېزىپ تۇرساڭمۇ،
بىر سېنى كۈتەرمەن ئۆلگۈچە تاكى.

قىزىلگۈل پۈرايدۇ يازغان خەتلىرىڭ،
ئايلىنىپ كەتتىڭمۇ ياكى سەن گۈلگە؟
كېلىدۇ ۋاپانىڭ ناخشىسىنى ئېيتىپ،
خەتلىرىڭ نەمۇنە، خەتلىرىڭ ئۆلگە.

1999 ـ يىل ئىيۇل، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئادرىسى
www.uyghurkitap.com

ياخشىلارغا ناخشىلار تولا

دەريا بولساڭ شارقىراپ ئاققىن،
شاۋقۇنىڭنى تاغلار ئاڭلىسۇن .
ياشالىساق ياشناپ ياشايلى،
يۈرەكلەردە ئارمان قالمىسۇن .

تاغ بولساڭمۇ تەكەببۇر بولما،
سېنىڭدىنمۇ ئېگىز تاغلار بار .
بۈگۈننىمۇ سۆيەيلى، ئەمما
بۇنىڭدىنمۇ گۈزەل چاغلار بار .

ئۆستەڭ بولساڭ، سۈپسۈزۈك ئاققىن،
تەكتىڭدىكى تاشلار كۆرۈنسۇن .
ياخشىلارنى ئىزدەپ يۈرگەنلەر
سېنى سۆيسۇن، سەندىن سۆيۈنسۇن .

بۇ دۇنيادا ياخشىلار تولا،
ياخشىلارغا ناخشىلار تولا .
كۆكتە قۇياش بولالمساقمۇ،
يۇلتۇز بولۇپ چاچايلى شولا .

2001 ـ يىل 9 ـ فېۋرال، غۇلجا

ئالتۇن ئاسقان بوينۇڭغا تۇمار ئاسساڭ خوپ ئىدى

(لىرىكىلار)

ئۈچۈپ بارغۇم بار مېنىڭ ئۈچۈرىڭنى ئالغاندا

ئۈچۈپ بارغۇم بار مېنىڭ ئۈچۈرۈڭنى ئالغاندا،
ئەلەم قىلدى بىراقتا يارالغىنىم قاناتسىز.
كۆنۈپ كەتتىم شۇندىمۇ سېنى ئايلاپ كۈتۈشكە،
تولا تەمشىپ لېۋىمنى قالغانلىرىم ساناقسىز.

يالاق كەتكەن يولۇڭغا تەقەززالار تۆمەندۇر،
ئۆلەي دېدىم قىزغىنىپ سېنى، يارىم، شۇلاردىن.
تەرەددۇتۇم پۈتكۈچە تاغ كەينىگە كۈن پاتتى،
ئاسماق ئىدىم بوينۇڭغا ئۆزۈم پۈتكەن تۇماردىن.

ئاز بولدىمۇ ئالدىنىپ مېنىڭ داغدا قالغىنىم،
ئۈچۈرۈڭمۇ ئۈشتۈمتۇت جىمىپ قېلىپ بەزىدە.
«بارمىساڭمۇ كەلمەمدۇ يارىڭ» دېسە چىنپۇتۇپ،
كەلگىنىمچۇ، ۋاي تېخى، يولدىن يېنىپ بەزىدە.

شۇ ئەلەملەر قوشۇلدى سىغىنىشقا مەندىكى،
سوراشقىمۇ جۈرئەت يوق سېنى ئەلدىن: «نەدە؟» دەپ
بىلمىگەنلەر سورايدۇ: «نەرىلىك ئاشىق سېنىڭمۇ،
يوقمىدى يا تۈزۈكرەك ئاراڭلاردا ۋەدە؟» دەپ.

كۆڭۈل بارۇ، يۈرەك يوق، بولۇپ قالدىم قورقۇنچاق،
دەۋاسىدا سۆيگۈنىڭ چىقىپ قالدىم يارامسىز.
زىيان سالدى سۆيگۈگە مېنىڭدىكى مۆمىنلىك،
كۆرۈنگەنىڭ ئالدىدىن ئۆتمىگىنىم سالامسىز.

ھەسەتخوردىن قورقىمەن، سۇخەنچىلەر دۈشمىنىم،
يۈرۈۋەردىم سۈكۈتتە، «مېنىڭ» دېسە سېنىمۇ.
نەدە بولسۇن توشقاندا تالاشقۇدەك جاسارەت،
ئىت ئاغزىدا كېتەركەن ياۋاشلارنىڭ نېنىمۇ.

ئۆز يارىم دەپ يۈرۈپتۇ سېنى يەنە كىملەردۇر،
ئاجىز كەلدىم شۇ سەۋەب ياقىسىدىن ئېلىشقا.
كاچاتلايمەن ئۆزۈمنى ئۆز گۆشۈمنى ئۆزۈپ يەپ،
ئامالىم يوق شۇلارنىڭ كاچىتىغا سېلىشقا.

بىراق كۆڭلۈم ئۆلمىدى ئۆلگەن بىلەن خىياللار،
سېنى يارىڭ شۇلاردىن سۆيمەي تۇرۇپ كۈنلەيدۇ.
ئۈچۈپ بارغۇم بار مېنىڭ ئۇچۇرۇڭنى ئالغاندا،
تۈندە يىغلاپ شۇڭلاشقا كەپتەر بولۇپ ئۈنلەيدۇ.

ئەللىك يىللىق ئامەتلەر

ئەللىك يىلنىڭ ئالدىدا نارەسىدە قىز ئىدىڭ،
مەن بار يەردە سەنمۇ بار، سەن بار يەردە مەنمۇ بار.

شۇ چاغدىلا بىخلانغان بىزنىڭ كۆڭۈل، سەۋەبى:
تۇپرىقىدا سۆيگۈنىڭ ھاۋامۇ بار، نەممۇ بار .

شۇ چاغلارنى ئەسلىسەم، يۈرەك ـ باغرىم يىغلايدۇ،
چۈنكى بولماس قايتقىلى باللىقىقا، ياشلىقىقا .
«ھەسرەتلەرگە نە ھاجەت؟» دەپ بەزلەيمەن ئۆزۈمنى،
باشلىدۇقىۇ بىزمۇ سۇ بۇغداي تېرىپ تاشلىقىقا .

ئەللىك يىلغا بىزنىڭمۇ بەرگىنىمىز ئاز ئەمەس،
تەقدىم بولدى توزدەك ئۆز ياشلىقىمىز ۋەتەنگە .
ئون سەككىزدە سۆيگەندەك شۇڭا، يارىم — ئەللىك يىل،
ھەر تاڭ قۇياش سۆيمەستە سۆيۈپ كەلدىم چىكەڭگە .

بەخت ئالدۇق بەزىدە يانچۇقىدىن كۈنلەرنىڭ،
بوۋايلاردىن نەۋرىلەر خۇددى تاتلىق ئالغاندەك .
غايىب بولدى بەزىدە كۆڭۈللەرنىڭ خۇشلۇقى،
ئاسمان كەبى تەقدىرنىڭ خۇيى تۇتۇپ قالغاندەك .

يالغان چىقتى ھاياتنى تامام بەخت دېگەن گەپ،
گۆدەكلىكتە يالغانغا چىنپۇتكەنمۇ بىز بولدۇق .
بىلىپ تۇرسا خالايىق ھالىمىزنى ئەزەلدىن،
گۆدەكلىكتە نۇقسان كۆپ: يالغانلاردىن ئۆز بولدۇق .

نادانلىقا «خوش!» ئېيتىپ خەيرلەشتۇق ئاخىرى،
يۈيۈپ قويدى ئەللىك يىل بىزنى ئەقىل نۇرىدا .
ئايلانمىساق ئاقىلغا ئەللىك يىللىق قىسمەتتە،
ئاۋازىمىز بولامتى ئەللىك يىلنىڭ خورىدا؟

ئېگىز تۇرۇپ تەڭرىتاغ جىمى تاغدىن جاھاندا،
ئوغۇل ـ قىزى خىجىلغۇ جىمى ئەلدىن پەس تۇرسا؟

جاق تويدۇققۇ سۆيگەنگە جاھالەتنى جانان دەپ،
ئاسارەتتە بىز ئۆچۈن ئالغا باسماق تەس تۇرسا؟!

ئەللىك يىللىق ئامەتلەر ئىككىمىزگە قىممەتلىك،
بىلىۋالدۇق بىلمەدىن ئۆزىمىزنى ئۆزىمىز.
چاتقاللاردا ئات چىپىپ چارچاپ ئۆلگەچ تالايلار،
توغرا يولنى ئاخىرى تونۇپ يەتتى كۆزىمىز.

ئۆمىد تەرسەك يىللارغا ئۇنۇپ چىقتى قىش كېتىپ،
رىئاللىققا ئايلاندى كۆرگەن چۈشنىڭ ئاخىرى.
يۇرۇپتىمىز چىنپۇتمەي گۇمانلارنىڭ كەينىدە،
باھار دېسە كونىلار قارا قىشنىڭ ئاخىرى.

سۆزلىگەنگە تۈگىمىدۇ ئەللىك يىلنىڭ گەپ - سۆزى،
تەرىپلەنسە قەيسەرلىك ئىككىمىزگە كۆپايە.
تاشلىۋەتتۇق مۇشكۇلنى ئۆشنىمىزدىن ئاقۋەت،
ئىزىمىزدىن قالغىنى باتۇرلۇقتىن ھېكايە.

خۇمداندا ھاياتنىڭ پىشىپ چىقتۇق ئىككىمىز،
ئەللىك يىللىق ئامەتتە ئاۋۋال شۇنى داڭلايمەن.
ئەللىك يىللىق ئىمتىھان بىزگە ئاسان چۈشكەنمۇ،
بۈگۈن شۇنى ئويلىسام، يىغلىۋاشتىن يايرايمەن.

قارا چاچلار قانداقچە ئاپئاق قارغا ئايلاندى،
جاۋابىنى مەن ئەمەس، سۆزلەپ بېرەر ئەللىك يىل.
ساداقەتنى ئۆگەتتى بىزگە ئۇلار ئەخلاقتىن،
تەۋرىمىدۇق شۇڭلاشقا قىسمەت كەلسە ئەللىك خىل.

قوراي بولۇپ قالساڭمۇ كېلىپ تۇردى گۈل ھىدى،
ساداقەتتىن كەچمىدۇق، شېرىن جاندىن كەچسەكمۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

بىلىم ئىكەن سۆكۈتمۇ ، ئالتۇن بىلدۇق سۆكۈتنى ،
كاككۇك بىلەن زەينەپتەك جۇدالىقتا يۈرسەكمۇ .

كۆنۈپ كەتتىم سېنى دەپ شادلىققىمۇ ، غەمگىمۇ ،
شۇڭا بۇگۈن داڭلايمەن ئەللىك يىللىق ۋاپانى .
مۇھەببەتتە ئەۋزىلى شۇنداق ۋاپا ئەمەسمۇ ،
بىلىندۇرمەي ئۆزاتقان جىمى جەبىر - جاپانى .

باللارغا ئابىدە تىكلەپ بەردۇق چىدامدىن ،
ئىككى قولى ئۇلارنىڭ ئىشچانلىقتا كۆنسۇن دەپ .
بىزدىن قالغان دەستۇرغا شۇلار ئۆچۈن يېزىلدى ،
نەدە بولسا شۇ يەردە ئادالەتنى سۆيسۇن دەپ .

يوللىرىمىز تۇتىشار ئەتە يېڭى ئەسىرگە ،
ئۆمرىمىزنىڭ ئۈزلۈكى سۆزلىنىدۇ شۇندىمۇ .
ئەللىك يىللىق ئامەتلەر ئىككىمىزگە قىممەتلىك .
زەررىلىرى ئالتۇننىڭ چاقنايدىغۇ قۇمدىمۇ؟!

چىرايلىقنىڭ كەينىدە چۆچەك تولا ، سۆز تولا

بىرەتتىمغۇ مەن ئۆزۈم تەبىرىنى ، ئەزىزىم ،
ئېيتىپ يۈردۈڭ نېمدەپ كۆرۈنگەنگە چۈشۈڭنى؟
بەزىلەرنىڭ ، بىلمەمسەن ، كۆزى يامان ئەزەلدىن ،
گەپ سورىسا نېمىشقا كۆرستىسەن چىشىڭنى؟

ئادەم بارمۇ ئۆگزەڭدە؟ غىچىلدايدۇ تورۇسۇڭ ،
مەھەللەڭدە يوق ئەمەس بىزنى ماراپ يۈرگەنلەر .
ئۆتۈپ كەتتى دۈپۈرلەپ ئىشىكىڭدىن كىملەردۇر ،
ھەيران ئىكەن بۇ ئىشقا ھەتتا ئۇنى كۆرگەنلەر .

بولۇپ قالدى شۇبھىلىك قوشنىلارنىڭ ئۆيىمۇ،
كىرىپ يۈرمە شۇڭلاشقا كەچ كىرگەندە تىلەككە.
بولۇپ قالغان ئوخشايمەن بەلكىم مەنمۇ گۇمانخور،
ئەمما كۆڭلۈم بارمايدۇ شۇبھىلەردىن بۆلەككە.

يالغۇز قويۇپ بەرگۈم يوق سېنى، گۈلۈم، بازارغا،
بازار دېگەن يامان يەر، ئادەم تولا، كۆز تولا.
ئەلمىساقتىن دۈشمەننىڭ تاپمايدىغان گېپى يوق،
چىرايلىقنىڭ كەينىدە چۆچەك تولا، سۆز تولا.

ئالتۇن زەنجىر ئاسماستىن، تۇمار ئاسساڭ خوپ ئىدى،
ئۇنىمايسەن ئەزەلدىن مەن دېگەنگە بىراقتا.
باش ـ كۆزۈڭدىن سەدىقە، خەير ـ ئېھسان بېرىپ تۇر،
بالا ـ قازا، ئىلاھىم، سەندىن يۈرسۇن يىراقتا.

مەن بارمىغان تويلارغا بارما دېگۈم كېلىدۇ،
چىراي ئاچما بارساڭمۇ كۆرۈنگەنگە جىلمىيىپ.
سالام ـ سەھەت باشقا گەپ، ئۇ جىلمىيىش باشقا گەپ،
ئەرزان كۈلكە ـ تەبەسسۇم ئەلمىساقتىن بىر ئەيىب.

ئەلدىن سېنى، ئامرىقىم، قورۇنغىنىم قورۇنغان،
بوي تارتىپتۇ ئويلىسام مېنىڭدىمۇ كۈنچىلىك.
لىللا تۇرۇپ ئېيتقىنا، سېنى چىندىن سۆيمىسەم،
سەۋدايىدەك ھەر كۈنى سۆزلەمدىمەن مۇنچىلىك؟!

ئاشۇلارنى دورىساڭ . . .

كۈن ئارىلاپ ئۆيۈڭگە كېلىپ ـ كېتىپ يۈرگەنلەر
غەلىتىغۇ، دىلبىرىم، كۆرسەتمەيدۇ يۈزىنى.

بېشىدىكى بىلمىدىم، پەرەنجىمۇ، رومالمۇ،
نامەھرەممىش، ئاڭلىسام چۈمكىمىسە ئۆزىنى .

مېڭىپ يۈرمە باشلىسا شۇلار ماڭغان يوللارغا،
ئېيتقىنغا ئىشەنمە، قايدۇرىدۇ بېشىڭنى .
بۇ دۇنيالىق كۆلكەڭنى گۇناھ، دەيدۇ ئەيىبلەپ،
ئوتى ئۆچۈپ ئۆيۈڭنىڭ، كۆل باسىدۇ بېشىڭنى .

ئارتۇقالساڭ پەرەنجە، ئاي يۈزۈڭگە ئاھانەت،
ئۆچ ئەمەسمۇ ئادەملەر ئايىنى توسقان بۇلۇتقا؟
كۆكلىمەيدۇ، قۇرۇيدۇ (قۇرۇغانلار تۇمەن مىڭ)،
ئىخلاسىنى بەرگەنلەر ئەپسۇنلارغا، دۇرۇتقا .

ھۆسن قوشقان گۈل تۇرسا جامالىغا دۇنيانىڭ،
قىزىلگۈلنى، ئېيتقىنا، چۈمكەپ قويۇش دۇرۇسمۇ؟
نادانلىقتىن نادامەت كۆرۈپ تۇرۇپ ئۆزىمىز،
بۇنى يەنە تەقدىرگە دۆڭگەپ قويۇش دۇرۇسمۇ؟

ياسانمىساڭ ياشلىقىڭ نۇر چاچامدۇ ھەسسىلەپ،
گۈزەللىكمۇ ياشلىقنىڭ دوستى تۇرسا ئەسلىدە .
باھار دەيمىز ياشلىقنى، نەدە ئۇنداق گۈزەللىك،
گۈزەللىكى دۇنيانىڭ ئەسلي باھار پەسلىدە .

ئۇچالمايسەن ئاسماندا ئاشۇلارنى دورىساڭ،
قايمۇقسەن يولۇڭنى ئاشۇلاردىن سورىساڭ .
قارىسى بار قازاننىڭ، يىراق يۈرگىن شۇلاردىن،
قارا بولۇر ۋۇجۇدۇڭ ئاشۇلارغا يولۇقساڭ .

ئۇزلۇق دېسەڭ، ئۇزۇن چاچ قويۇپ يۈرگىن، ئەزىزىم،
چۈمكىۋالغان ياشلاردىن مىڭ ياخشى ھەم بۇدۇر چاچ .

كېيىنەكتەك ياسانساڭ، جاكارلايمەن: «ئۈچنى!» دەپ،
ئۈچۈپ يۈرگىن لاچىندەك، بولۇپ يۈرگىن قارلىغاچ.

ئېگىز پاشنا توپلەيلەر قۇت قوشىدۇ قەددىڭگە،
يوپكاڭ ساڭا يارىشىپ، ئايلاندۇردى سۈرەتكە.
كەشتە باسقان كوپتاڭغا يوشۇرۇنغان كۆركەملىك،
شۇڭا تۇرقۇڭ ئايلاندى مىليون كۆزدە كۆرەككە.

سەن تۇرغاندا ئادەملەر روپاشلارغا باقمايمۇ،
ئۇلار سېنى ئۈندەيدۇ ياشاش ئەمەس، ئۆلۈمگە.
بىر زۇلمەتكە مەھكۇمسەن مېڭىپ قويساڭ كەينىدىن،
ئەنسىرەيمەن شۇڭلاشقا كېلىپ يۈرسە ئۆيۈڭگە.

ئايلىنىسەن ھۆرلەرگە مەن ئېيتقاندەك يول تۇتساڭ،
كەتكەندىمۇ دۇنيادىن ئارمان بىلەن كەتمەيسەن.
بىلىپ قويغىن: شۇلارنىڭ بايرىقىنى قۇت دېسەڭ،
كاككۇك بىلەن زەينەپتەك مۇرادىڭغا يەتمەيسەن!

كىرىپ قالسام چۈشۈڭگە . . .

كىرىپ قالسام چۈشۈڭگە جورۇپ يۈرمە يامانغا،
يامان كۈنلەر بولمامدۇ يامانلارنىڭ بېشىدا؟
كىمگە قىلدۇق يامانلىق، ئويلىغىنا، ئەزىزىم،
كۆكلەمدۇ يا بۇ ئالەم ياخشىلارنىڭ يېشىدا؟

تىل تەگكەندەك بولمامدۇ بۇ ۋىسالغا باشقىدىن،
پىشكەللىككە يولۇقسام، تارتقانلىرىم ئاز كېلىپ.
دېگىنىڭغۇ ئورۇنلۇق: بەتلىنىدۇ مىلتىقمۇ،
ئەمدى كۆلگە چۈشكەندە ئۆردەك كېلىپ، غاز كېلىپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

شۇنداقتىمۇ ھەقىقەت يېڭىپ چىقتى ئاخىرى،
بىزنى يامان دېگەنلەر ئەپۇ سوراپ كەلدىغۇ؟!
ئەمدى قالغان كۆنلەردىن يەنە نېمە ئەنسىرەش،
تۆھمەتلەرنى ئاخىرى شۇ ھەقىقەت يەڭدىغۇ!؟

بىز تەڭرىگە بارغۇچە، تەڭرى دېگەن ياخشىلار،
ياخشى بولساق بىزنىمۇ شۇ ياخشىلار يۆلەيدۇ.
يامانلارغا ياسالغان، بىلسەڭ، ئەسلىي دار دېگەن،
يامانلىقى شۇلارنى ئاخىر دارغا سۆرەيدۇ.

چىقىپ كەتسەم كوچىغا، شۇئان ئېغىپ يۈرىكىڭ
چىققانلىرىڭ ئاز ئەمەس مېنى ئىزدەپ تالاغا.
بولۇپ قالدىڭ كېيىكتەك غايىب ئوقتىن ئۈركۈگەن،
تارتامدۇ يا قاپىقىڭ دائىم دەردكە ـ بالاغا؟

تۆت بالاڭنىڭ بەختىگە ياخشى كۈنلەر تىلەيمەن،
ئىشەن، گۈلۈم، بىزگىمۇ كېلىۋەرمەس يامانلىق.
مەنمۇ سەگەك بوپقالدىم بىخۇدلۇقتىن ئازار يەپ،
سەگەكلەرگە يېقىنغۇ ئاسايىشلىق ـ ئامانلىق.

تارتقان زىيان ياخشىلار ۋاقىتنىچىدۇر ۋە لېكىن
يىللار تىنچ ئۆتمىگەچ ئەنسىرەيسەن مېنىڭدىن.
يۈرەكئالدى بوپكەتتىڭ، قارا باسقان كېچەڭ كۆپ،
ياخشىلىقنى تىلەيمەن مەن يەنىلا سېنىڭدىن.

ياخشى بولساق ھىدلايدۇ بىزنى گۈل دەپ ئادەملەر،
كىرىپ قالسام چۈشۈڭگە، ياخشىلىققا جورۇپ يۈر.
بېسىلمىسا تەشۋىشىڭ شۇنىڭدىمۇ، دىلبىرىم،
بىر پارچە نان بېشىمدىن ھەر سەھەردە ئۆرۈپ يۈر.

1999 ـ يىل ئىيۇل، غۇلجا ـ پىچان

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

بىر كېلىمىز دۇنياغا

بىر كېلىمىز دۇنياغا، كۈندە سۆيۈن، كۈندە سۆي،
قىيامەتلىك جۇپلەر بىز، كۈندە كۆيۈن، كۈندە كۆي .
ئازار يېگەن كۆڭۈلدە كۆكلىمەيدۇ مۇھەببەت،
ئۆرە بولغان ئەمەستۇر ئەلمىساقتىن كۈلدە ئۆي .

ئاسايىشلىق ئۆمۈرنى كۆتۈرىدۇ ئەرشكە،
كۆتۈرەمدۇ كۆڭۈلنىڭ تارازىسى ئۆزگىنى؟
ۋاپا تولغان ھۇجرىدا شائىرانە ھايات بار،
شۇ ئەمەسمۇ ھاياتنىڭ كۈندە قوشاق تۈزگىنى؟!

قەدىردانلىق ئىنسانغا قىممەت خىسلەت قەدىمدىن،
ماڭلىيىڭغا ھەر كۈنى مىڭنى سۆيسەم ئاز شۇڭا .
بىر كېلىمىز دۇنياغا، قىشنى سۆيگۈ كۆتۈرمەس،
لازىم، گۈلۈم، تائەبەد ئارىمىزغا ياز شۇڭا .

سىنى گۈل دەپ يۈرايمەن كۈندە سۆيۈپ قانماستىن،
ئىناق سۆيگۈ باغ چۈنكى، ئىناق سۆيگۈ پاراغەت .
گۈللەيمىزمۇ، ئىپتىقنا، شۇ جۇپلۈكتىن ئايرىلساق،
شۇڭا ماڭا تۇيۇلار قىيىدىغىنىڭ قىيامەت .

ئاغرار مېنىڭ يۈرىكىم، بۇلۇت كۆرسەم چېھرىڭدىن،
مېھمان تۇرساق تۆت كۈنلۈك، نېمە ھاجەت نىزاغا .

ئەپۇ دېگەن يارالغان مەن ئۇچۇن ھەم سەن ئۇچۇن،
ئۆتۈپ كەتسەك نىزادا، ئۆلمەيمىزمۇ ئىزاغا؟!

بىر كېلىمىز دۇنياغا، قايتىشىمىدى كەتكەنلەر،
ۋاپا ئىكەن ھاياتنىڭ بىزگە ئاۋۋال بەرگىنى.
ھارام بىزگە، دىلبىرىم، نىزا تۇگۇل گۇمانمۇ،
سۆيگۈ دېگەن ئالەمنىڭ بىزگە قۇچاق كەرگىنى.

قايتىقىنىمدا خاماندىن قېقىپ قويساڭ ئۇچامنى،
ھاردۇق دېگەن، ئېيتقىنا، ئۆزى شۇئان چىقمامدۇ؟!
ئۇسما تەرسەم، گۈل تەرسەم ئۆزۈڭ ئۇچۇن باغلارغا،
جاھان ئەھلى شۇلاردىن چىن سۆيگۈنى ئۇقمامدۇ؟!

بىز يارالغان ئەزەلدە سۆيۈشۈشكە، سۆيۈشكە،
قوشۇپ بەردى بۇ ئالەم مۇھەببەتكە شادلىقنى.
بىر كېلىمىز دۇنياغا، ئارىلاشتۇرما، ئامرىقىم،
يا يۇمشاققا قاتتىقنى، يا ئاچچىققا تاتلىقنى.

تۇنۇگۈنكى بوۋاقلىق بۇگۈن بىزگە پۇشايمان،
تاس قالغانتۇق كىبىردە كەتكىلىمۇ ئايرىلىپ.
جۇپلۇكىمىز شادلىقنىڭ مۇنبىرىدىن چۈشمىسۇن،
ئۇھ تارتمايلى ئەپسۇسنا، قېرىغاندا قايرىلىپ.

تاشتىن قاتتىق ئىشەنچتىن غالىب كېلىپ ئەنسىرەش،
تۇمانلىرى تەشۋىشنىڭ بىزگە غەشلىك چاچمىغاي.
يالغان سۆيۈش مەلئۇنلۇق، يالغان سۆيسەم ئۆلەيمەن،
دوستلىرىڭمۇ، ئېيتىپ قوي، خۇددى بىزدەك ياشىغاي.

بىر كېلىمىز دۇنياغا، بىللە تۆككەن تەر ئۇلۇغ،
ھاجەت ئەمەس كۆز ياشلار بىللە چەككەن جاپاغا.

زۆرۇر چاغدا ھۇزۇردۇر رىيازەتمۇ تەك چەككەن،
دالىل ئىكەن شۇنداق كۈن ساداقەتكە ـ ۋاپاغا .

ئىزنىقۇلار يالغاندىن زەردارلىقتا ئۆندەيدۇ،
كىگىز ياخشى، ھىزى بول، شۇلار بەرگەن گىلەمدىن .
بايلىق دىگەن، بىلىپ قوي، شىرىن ئۆتكەن سۆيگۈدە،
قۇزغۇن ئۇچقان يامانلۇر بۇلبۇل جايى ـ چىمەندىن .

قارغىش ئىلىپ ئۆتكەنلەر يامانلىقتىن نە تاپتى؟
ياشارتىدۇ ياخشىلىق ياخشىلارنى ئەزىزلەپ .
ئۆتۈشكەنلەر ئىززەتتە جاي ئالاركەن ھەر دىلدىن،
بارار ئىكەن شۇنداقلا تاغلاردىنمۇ ئىگىزلەپ .

دەرس ئالسۇن شۇلاردىن بىزنىڭ سۆيگۈ، ئامرىقىم،
بىر كىلمىز دۇنياغا، مىنى كۈندە سۆيۈپ قوي .
بۇ سۆيگۈنى قۇتلايدۇ ھەر كۈن چىققان قۇياشمۇ،
ھەر سەھەردە بىر قەدەھ سەنمۇ ماڭا قۇيۇپ قوي .

1991 ـ يىل مارت، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ماگا ئۆلۈم تىلەپسەن ئاخشام

ماگا ئۆلۈم تىلەپسەن ئاخشام،
بىرىپتۇ دەپ مېنى تويلارغا .
كۆنچىلىكىڭ قاتتىقكەن ئەجەب،
سېلىپ قويدۇڭ مېنى ئويلارغا .

ماگا ئۆلۈم تىلەپسەن ئاخشام،
كەتكىنىمنى ئاڭلاپ كۆرۈشمەي .
ئاسىيلىققا ھەيدەپسەن مېنى،
شۇ بىر ئاخشام قالساق سۆيۈشمەي .

ئوت قالسام يىغلايدۇ ئوچاق،
ئىس پۇرقۇدى كۆزۈمگە ئاۋۋال .
چاتاق بارمۇ تۇرخۇندا ياكى
ماگا يېقىن قالدىمۇ زاۋال؟

تۇتقان سۆيۈم بۇغدايلىقىمغا
ئاياغلاشماي قالارمۇ توختاپ .
قالارمەنمۇ ئېچىق بېشىدا
يىغلاپ تۇرغان دېھقانغا ئوخشاپ؟

ماگا ئۆلۈم تىلەپسەن ئاخشام،
ئەيىبىم شۇ كۆندە كەلمىگەن .

كۆڭلىسىمۇ ئەللەر يارىنى،
نەدە سەندەك قارغاپ كۆڭلىگەن ؟

ئېگىۋەرمە قۇرۇق قورايىنى،
ئېگىۋەرسەڭ كەتمەمدۇ سۇنۇپ ؟
قۇرۇق تۆھمەت، پەخەس بول، يارىم،
تۆگىتىدۇ سۆيگۈنى يۇنۇپ !

1999 ـ يىل ئاۋغۇست، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

بىر كۈنى

بالاڭ ئازسا، «ئاھ» ئۇرما، يول تاپىدۇ بىر كۈنى،
ئامان بولسا، ئۇلارمۇ پۇل تاپىدۇ بىر كۈنى .
خاتا باسقان قەدەملەر قالدۇرغاندا قاتاردىن،
ئۆزى ماڭغان چاتقالغا ئوت ياقىدۇ بىر كۈنى .
گەدەنكەشلىك ھېچكىمدىن ئۇدۇم ئەمەس ئۇلارغا،
ئۆزى كېلىپ ئالدىڭغا گەپ ئاچىدۇ بىر كۈنى .
ئات بولغۇچە ئاساۋ تاي ھەر يان چاپسا چاپمامدۇ،
ئۇلارغىمۇ بۇ دۇنيا يۈك ئارتىدۇ بىر كۈنى .
«ئاق»نى چەككەن ئاغزىدا ئوقۇپ ئەپسۇس، پۇشايمان،
قاراپ ئۇلار كەينىگە «ئۇھ» تارتىدۇ بىر كۈنى .
بۈگۈن پاتماي يۈرگەنلەر كوچىلارغا تون بويى،
چىللىسىمۇ كوچىلار جىم ياتىدۇ بىر كۈنى .
تەييار توقاچ قولۇڭدىن يەۋەرمەيدۇ ئۇلارمۇ،
ئۆزلىرىمۇ ئۇن تارتىپ، نان ياقىدۇ بىر كۈنى .
بۇ ئالەمدە ھەر ئىشنىڭ سائىتى بار، ۋاقتى بار،
خۇددى سەندەك ئۆي تۇتۇپ، ئۆي باقىدۇ بىر كۈنى .
كۆندۈرىدۇ بۇ جاھان تالاي ئىشقا ئۇلارنى،
شۇلار چاپقان ئۆستەڭدە سۇ ئاقىدۇ بىر كۈنى .
بىز ئوينىغان نورۇزنى بىزدەك ئويناپ شۇلارمۇ،
ئىزىمىزدا ئېگەرلەپ ئات چاپىدۇ بىر كۈنى .
پېشانەڭگە ئاسماندىن ئىللىق قۇياش نۇر چاچسا،
يۈرىكىڭگە بالاڭمۇ نۇر چاچىدۇ بىر كۈنى .

سەنمۇ ئاتا ـ ئاناڭنى ئۆتكەن بولساڭ ئەزىزلەپ،
ئوغۇل ـ قىزىڭ ساڭمۇ تون ياپىدۇ بىر كۈنى .
شۇ ئىشلارنى كۆرەلمەي ئۆلۈپ كەتسەڭ ئامال يوق،
ھايات بولساڭ، مەيدەڭگە گۈل تاقايدۇ بىر كۈنى .
يامان دېسەڭ بالاڭنى، كىم بېرىدۇ ياخشىنى،
ھازىر يامان بولسىمۇ، ئەسقاتىدۇ بىر كۈنى .

1996 ـ يىل مارت، غۇلجا

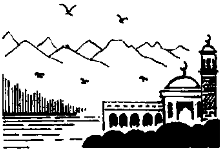

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

ۋاي داد

(ساتىرا)

ئۆيۈمدە تۇردى بىر باخشى كېلىپ بىرقانچە رەت، ۋاي داد،
بۇ رەت بىر ئايدا قالدۇردى ماڭا ئالەمچە دەرد، ۋاي داد،
دېمەي قانداق چىداي، ئەمما دېسەم، ھەر جايدا سەت، ۋاي داد،
يېزىپ چىقسام ئۇنىڭ دەردى بولۇپتۇ نەچچە بەت، ۋاي داد،
يۈرەرمەن شۇ سەۋەب ئەمدى جېنىمدىن قايغۇ يەپ، ۋاي داد .

بۇرۇن باخشى دېگەن دەخمىز بىلەن ئەسلا تونۇشمايتتىم،
بىرى كاززاپ، بىرى ئاچ كۆز . . . شۇڭا ئۇلپەت بولۇشمايتتىم،
دادامنىڭ رايىدىن قورققاچ، تېرىكسەممۇ ئۇرۇشمايتتىم،
كۆزۈم تۆت كەتكۈچە ئۇ نەس سەۋەب، سۆھبەت قۇرۇشمايتتىم،
بۇگۈن قانداقچە بۇ نەسكە يولۇقتۇم، توۋا، خەپ، ۋاي داد .

«چىراغدىن چىقتى بۇ ئۆي» دەپ ئۇ بىر تۈندە كىرىپ كەلدى،
توخۇ، ئۆردەك، قېچىر، ئاتنى دوراپ قىيقاس سېلىپ كەلدى،
دادامنىڭ كۆزىدە گويا شىپالىق داپ چېلىپ كەلدى،
بالا نەپسىگە ھاڭ تەمسىل، تالايلارنى شىلىپ كەلدى،
ئالار ئەمدى مېنىڭدىن ئۇ تالاي پۇل، پايدا ـ نەپ، ۋاي داد .

دادامنىڭ ئاغرىقى بولدى بۇ پېشكەلنىڭ سەۋەبكارى،
ئانامۇ ئەسلىدە باخشى بىلەن رەممال تەرەپدارى،

ئۆزۈم بولدۇم ئۇلار بەرگەن جىمى پۇلنىڭ جاۋابكارى،
بۇ ئۆيىنىڭ قويى بىز بولدۇق، ئارىدا باخشى قوچقارى،
ئۇسەر بولسا، ياتار بولدۇق يەنە خوپ، ياخشى دەپ، ۋاي داد.

ئاۋۋال شام ياققۇدەك ئونلاپ بازارغا پاختىغا چاپتىم،
بۇ قىشتا قايدا ئادراسمان، سوراپ مۇشكۇل بىلەن تاپتىم،
بولۇپ قوپقاندا تۇغ تىكمەك، كىرىپ ئامباردا دۇم ياتتىم،
چىقىم باشلاندى بوراندەك، كالامدىن بىرىنى ساتتىم،
داداملغا ياقمىدى مەندىن قىلىنغان قانچە گەپ، ۋاي داد.

ئانام باقتى ئۇنى قايماق بىلەن ھۆرمەتتە «ئۇستام» دەپ،
دادام زار «روزىنى ئۇستام بىلەن بىرلىكتە تۇتسام» دەپ،
زېرىكتىم بۇ مەرەزدىن مەن «كېتەر ۋاقتىنى ئۇقسام» دەپ،
لېكىن باخشى بۇ تاۋكادىن يۇرەر ھەر كۈندە «ئۇتسام» دەپ،
تېخى بارمىش ماڭا بۇ دەرد يەنە كۆپ ھەپتىلەپ، ۋاي داد.

ئاتاقتا پىرىخون ـ باخشى، لېكىن يوق ئەسكىدىن پەرقى،
ئەمەس ھەم سودىگەر، چۈنكى باھادا يوق ئۇنىڭ نەرخى،
«خۇدا» دەپ يۈرگىنى يالغان، تامام پۇل، ئاقچىدۇر شەرتى،
ئالاردا قوزىمۇ ـ قويمۇ؟ ئۆزىنىڭ تاللىماق ئەركى،
كېتەر بولدۇم ئۇنى تويغۇزغۇچە ھەم جۇدەپ، ۋاي داد.

مىنۇتتا يەتتە ـ سەككىز رەت ئېتەر ياد ئاغزى ئاللانى،
تائامدا بارچىدىن تەقۋا، ئۇنتۇماس «ئەئۇزۇبىللا»نى،
دىلى ئىنساپنى بىلمەسكەن، ئالاردا قەلبى لىللانى،
تۇرۇپ ماختايدۇ قۇرئاندەك ئۇلۇغلاپ پۇلنى ـــ تىللانى،
ۋالاقلاپ كەچكىچە ھەم جىن شامالنى ئەزمىلەپ ، ۋاي داد.

يۇرەر ئالىم قىياپەتتە ناماز ئەھلى ئۈچۈن بىردەك،
تەرەتكە قوپار بولسا، قوپارمىز ھەممىمىز بىردەك،
تۇرار ئۇ ئورنىدىن چۈنكى توساتتىن ۋارقىراپ شىردەك،
توخۇ ئۈركۈپ قاچار ھەر يان، ئىرغاڭلاپ ھەمدە غاز، ئۆردەك،
قاچارغا مەنمۇ تەمشەلدىم بۇ ئۆيدىن نەچچىلەپ، ۋاي داد .

ئۇنىڭچۈن بىر تەرەتكە كېتەركەن ئىككى چۆگۈن سۇ،
دېدىم: «بۇ ھېچ نامازخاندا ئەزەلدىن كۆرمىگەن ئىشقۇ؟!»
ئۆزى تەنھا سىلىپ جەبىر، قورۇنى باشقا كىيدى ئۇ،
چىقىشتى قوشنىلار يۈگۈرۈپ، سوراشتى: «ئېيتىڭا كىم ئۇ؟»
بۇ ھال باغرىمدا دەردىمنى ئاشۇردى ھەسسىلەپ، ۋاي داد .

ئاڭا دۈشمەن كۆرۈندى، نە ئېتەي، بۇ ئۆيدە ئۇنىئالغۇ،
سوغۇق ئامبارغا قوغلاندى دۇتار، تەمبۇر دېگەن چالغۇ،
بۇ ھالدا تېلېۋىزور كۆرمەك بۇ ئۆيدە تەركىي ئەھۋالغۇ،
دېدىم: «ئىنسان ئەمەس بۇ بىر، قىلىقى خۇددى ھايۋانغۇ»،
ئۆزۈمدە ئىختىيار بولسا بىرەتتىم يەم ـ ھەلەپ، ۋاي داد .

كېمىدە ئالتە تۈرلۈك تىكتى، ئىچىپ ـ يەپ كەتتى تۆت ھەپتە،
بولۇپ جور داپقا ـ دۇمباققا يۈرۈپ خەنجەرمۇ خىزمەتتە،
شىپادىن ھېچ دېرەك بولماي دادام ياتقاندا بىر چەتتە،
چىراغدا پاقلىنىم چۈشتى يەنە نەزىرگە بىر كەچتە،
تېخى تۈرغان ئىكەن ئاشۇ تويۇمغا چىش بىلەپ، ۋاي داد .

بۇ ئاغرىق «شىپا تاپتى» دەپ توساتتىن داپنى توختاتتى،
بولۇپ تۈرلۈك ھەققى ئۈچ يۈز كوي، بۇ ئاپەت ئىشنى ئوخشاتتى،
ئانامىمۇ ئەمدى ھەسرەتتە ماڭا بىر باقتى، «ئۇھ» تارتتى،
دادام بىچارە ئۈنچىقماس، پېقىر غەم ـ قايغۇغا پاتتى،
كېتەرمۇ ساقىيىپ دادام سالامەتلىك تىلەپ، ۋاي داد .

www.uyghurkitap.com

ئىدەت توشماي تۇرۇپ، ئۆيگە كىشى كىرمەس ئىكەن يوقلاپ،
يوقالدى باخشىمۇ بۇندىن تۇگەل بىر ئاي قورساق توقلاپ،
يۇرەر كىملەرگە ئۇ ھىيلە ـ مىكرىنىڭ مىلتىقىن ئوقلاپ،
دادام ياتتى ھامان پەرھىز تۇتۇپ شۇ باخشىنى ساقلاپ،
لېكىن ئەھۋال ئېغىرلاشتى چىقار بولدۇم تونەپ، ۋاي داد .

جاھان بۇ ئەھلى كاززاپقا تالايلار ئالدىنىپ يۇرگەن،
لېكىن يوقتۇر بۇ دۇنيادا دادامدەك داغدا جان ئۇزگەن،
كاچاتلاڭلار مىنى ئاۋۋال شۇلارنىڭ دامىغا كۆنگەن،
يىراق يۇرگىن بۇرادەرلەر ئاشۇ نەس باخشىنى كۆرگەن،
يېقىلساڭ ئۇلگۇرەلمەسكەن سىنى ھىچكىم يۆلەپ، ۋاي داد .

1986 ـ يىل ماي، غۇلجا

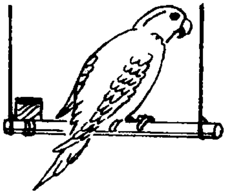

ناخشا ئېيتساڭ ياشلىقىڭدا ئېيت

ناخشا ئېيتساڭ ياشلىقىڭدا ئېيت،
ئاۋازىڭغا ئاشىق بۇ ئالەم.
باغلىرىڭنىڭ پەيزى كەتكەندە،
چىللىساڭمۇ كىرمەس ھېچ ئادەم.

ناخشا ئېيتساڭ ياشلىقىڭدا ئېيت،
ياشانغاندا كىشى تىڭشىماس.
ئەبجەق ھارۋا قىرىلىق دېگەن،
كېلىپ ئۇنى ھېچكىم ئوڭشىماس.

ناخشا ئېيتساڭ ياشلىقىڭدا ئېيت،
ياشانغاندا ھەسرىتىڭ بولماس.
نەدە دەريا كەينىگە ئاققان،
نەدە گۈل بار كەچ كۈزدە سولماس؟!

ياشلىق ئۆزى گۈزەل باھار، ياز،
بىراق ئۇنىڭ مەزگىلى قىسقا.
قىرىلىقنى «قۇت» دېگەنبىلەن،
ياز ئالدىدا ئوخشايدۇ قىشقا.

2000 ـ يىل يانۋار، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېكىن ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

سەن مەندەك بولالامسەن

(ساتىرا)

سەن مەندەك بولالامسەن،
دۆڭگە سۇ قويالامسەن؟
ئاناڭغا سويمىغان قوينى
باشلىققا سويالامسەن؟

قويغا ئۆزگىرەلەمسەن،
ئىتقا ئايلىنالامسەن؟
مەندەك ئەركىلەپ يۈرۈپ،
باشلىق سايلىنالامسەن؟

سەن مەندەك بولالامسەن،
كۆككە غادىيالامسەن؟
«بۇ ئىشلىك خاتا» دېسە،
شۇئان جايلىيالامسەن؟

ئاغزىڭدا شەھەر ئېلىپ،
بىر كۆتەك يارالامسەن؟
بىلىڭنى سلاپ يۈرۈپ،
مۇكاپات ئالالامسەن؟

سەن مەندەك بولالامسەن،
غەيۋەتمۇ قىلالامسەن؟

ياخشىلارغا دەرد كەلسە،
چاۋاكمۇ چالالامسەن؟

قانچىلىك ھۈنەرۋەنسەن،
قاپقانمۇ قۇرالامسەن؟
ھەر دوستۇڭغا بەش ئورا
مەندەك كولىيالامسەن؟

سەن مەندەك بولالامسەن،
قىزلارنى تورالامسەن؟
دادىسى كېلىپ قالسا،
قورقماستىن ئۇرالامسەن؟

پايپاسلاپ سەتەڭلەرنىڭ
كەينىدىن ماڭالامسەن؟
ئەر يەتكەن بالاڭ تۇرۇپ،
ئاشنا ئوينىيالامسەن؟

سەن مەندەك بولالامسەن،
قاۋاقتا قونالامسەن؟
ساقچىلار كېلىپ قالسا،
مەندەك تېز تونالامسەن؟

يېتىمنى بوزەك ئەيلەپ،
يالغۇزنى ئۇرالامسەن؟
نوچىسى كېلىپ قالسا،
ئون تەزىم قىلالامسەن؟

سەن مەندەك بولالامسەن،
بازار باشقۇرالامسەن؟

ئون تىين چىقىم قىلماي،
كىگىز باستۇرالامسەن؟

سودىگەر بولالامسەن،
خەقنى كوملىيالامسەن؟
داداڭ پۇل سوراپ قالسا،
شىردەك ھومىيالامسەن؟

سەن مەندەك بولالامسەن،
سۈتكە سۇ قوشالامسەن؟
خەقنىڭ مۈلكىنى، ئاستا
ئۆيۈڭگە توشالامسەن؟

ئالدىدا ئايالىڭنىڭ
مەندەك تىك تۇرالامسەن؟
كۈندۈزى تاماق ئېتىپ،
كەچتە كىر يۇيالامسەن؟

* *

سەن مەندەك بولالامسەن،
شۇنچە ئىش قىلالامسەن؟
بوران چىقسىمۇ ئون بال،
يىقىلماي تۇرالامسەن؟

1990 ـ يىل فېۋرال، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئۆلۈم يوق ئىنساننىڭ ئارزۇلىرىدا

ئالەمنىڭ ئالدىراپ تەل بولمىقى تەس،
كۆللەرگە سۇ تولسا، كۆلچەكلەردە غەم .
مارت ئېيى باھاردۇر، گۈلستان ئەمەس،
سەۋەبسىز ئەمەستۇر كىرپىكلەردە نەم .

يۇلغۇننى قايتىدىن كۆك سۇردى، دەيسەن،
ئۇنىڭمۇ ئۇششۇكتە ئۆلگەنلىرى بار .
ئاز ئەمەس قۇشلاردىن قالغانلار قىشلاپ،
ئۇنىڭمۇ ئايازغا كۆنگەنلىرى بار .

بولامدۇ تەسۋىنىڭ مونچاقلىرىدەك
يىللاردا بىر تەكشى ئايلار ۋە كۈنلەر؟
ئېگىز - پەس بەش بارماق بارچىگە مىسال،
گاھ مىسكىن، گاھ خۇرسەن شۇڭا كۆڭۈللەر .

يوق مېنىڭ ھاياتنى بوياپ كۆرسەتكۈم،
يۈرسەممۇ راست گەپتىن رىيازەت چېكىپ .
نە ئېتەي، كېتەردە ئاتام رەھمەتلىك
چىن سۆزلەپ ياشاشنى قويۇپتۇ جېكىپ .

رەڭگارەڭ ئادەملەر، رەڭگارەڭ دۇنيا،
قىسمەتسىز ھېچكىمنى كۆرمىدىم تېخى .

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېشقەدەم ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

تىلەكلەر قانچە ئۇز ـ گۈزەل بولسىمۇ،
بولمايدۇ قىلغىلى كۆنلەرنى سېخىي .

باراڭلار ئاستىدا قىزىيدۇ پاراڭ،
ناخشىلار يېقىملىق، ئۇلپەتلەر سەرخىل .
قەلبىگە قول سالساڭ شۇلارنىڭ، دوستۇم،
كەچمىشى مىڭ تۈرلۈك، ئويلىرى ھەر خىل .

ئۆلۈم يوق ئىنساننىڭ ئارزۇلىرىدا،
ياشايدۇ مىدىرلاپ دەردى بارلارمۇ .
تەكشىسىز دۇنيا بۇ، زېمىن ئېگىز ـ پەس،
سۆكۈتكە ئۆگەنگەن ئەرزى بارلارمۇ .

قايسىبىر چىغ تۈۋى توشقاننىڭ جايى،
يارالغان ئەكسىچە خورازغا قونداق .
ھېچكىمدىن كۆرگۈم يوق ۋەجىنى ئۇنىڭ،
ئېھتىمال، ھاياتنىڭ مىزانى شۇنداق .

2000 ـ يىل مارت، غۇلجا

ئارغامچىسى ئۇزۇن ئالەم بۇ

ئارغامچىسى ئۇزۇن ئالەم بۇ،
قويۇپ بېرەر ئۇزاق مەيلىڭگە .
غايىبانە كۆزەتتە ساڭا،
كىرىپ ئالماس ئەمما كەينىڭگە .

يىللار يەتمەس، قەرنەلەر يەتمەس
بىلمەك ئۈچۈن ياخشى - يامانىنى .
بۇغداي دېمە دۇنيانى تامام،
كۆرۈپ پەقەت بىرەر خامانىنى .

لاچىن ئەمەس ئۇچقانىنىڭ بارى،
ھەر نەرسىنىڭ مەنزىلى - چېكى بار .
نەدە بولغان قىرغاقسىز دېڭىز،
نەدە قىشنىڭ چەكسىزلىكى بار؟

ماختانغانىنى كۆرىسەن بىر كۈن،
مىنگەن ئېتى جىمىدىن قاشاڭ .
ئەبجەق ئاندىن چۈشكەن ھارۋىسى،
قوغۇنلۇقى پىشماستىن ۋاشاڭ!

تىلەمچىگە نان بەرمىگەنلەر
تىلەپ يەيدۇ ھەر كۈنلۈكىنى .

زار يىغلايدۇ ئەركىلەر ئاخىر
تاپالماستىن ئەركىنلىكنى .

قازان نەدە قايناپ توختىماس،
ئوچاق نەدە ئوتى ئۆچمىگەن!
چۆچۈپ كەتمە كەلكۈننى كۆرۈپ،
يۇلتۇز نەدە مەڭگۈ ئۆچمىگەن؟

ئارغامچىسى ئۈزۈن ئالەم بۇ،
بىلىپ قويغاي چالۋاقىغانلار .
تاڭلا بەلكىم بارچىدىن مۆمىن
بولار بۈگۈن غەلۋە قىلغانلار .

1992 - يىل ئاپرېل، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورى

ۋىجدان ۋەجدىن

(كىنايە)

ۋىجدان مېنىڭ ياقامنى سىقتى،
ۋىجدان مېنى بالاغا تىقتى.
مەن ۋىجداندىن نىجاتلىق كۈتسەم،
جىمى پىشكەل ۋىجداندىن چىقتى.

شۇڭا بىرى: «ئۇنداق ۋىجداننى
يوقات نېرى، سىتۋەت!» دېدى.
«ساڭا ئوخشاش ‹ۋىجدان!› دېگەننىڭ
چىشلىرىنى چېقۋەت!» دېدى.

ئايالىمۇ دېدى: «ۋىجدان دەپ،
قالمىدىغۇ كۆرمىگىنىڭىز!
بىر ئۇستىخان، بىر تېرە بولۇپ،
قالدى پەقەت ئۆلمىگىنىڭىز.

پۇلىڭىز يوق، ۋىجدانىڭىز بار،
كىم ۋىجدانغا بەردى بىر ناننى؟
ئاچ - توق يۈرەر باللىرىڭىز،
سىتۋېتىڭ ئۇنداق ۋىجداننى!...»

شۇ گەپلەرگە چىداش ئاسانمۇ؟
ئۆلۈۋالاي دېسەم جان تاتلىق.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېگى ئادرېسى

ئاسمان يىراق چىقىپ كەتمەككە،
كىرىپ كېتەي دېسەم يەر قاتتىق.

ماڭا كەسىپ تولىغۇ ئاخىر،
نان ساتىمەن، ۋىجدان ساتمايمەن.
قانداق كۆنەي ۋىجدانسىز ياشاپ،
قان ساتىمەن، ۋىجدان ساتمايمەن!

1992 - يىل ئىيۇل، غۇلجا

خەقنىڭكىدە قونۇپ قالغان قىز

توختىنكامنىڭ ئىشىك ئالدىدا
پەيدا بولۇپ قاپتۇ بىر بوۋاق .
مەھەللىگە پۈر كەتتى گەپ ـ سۆز ،
ئەل ئاغزىدىن ئېچىلدى تۇۋاق .

مەزىن بىلەن ئىككى ـ ئۈچەيلەن
كۆمۈپ قويۇپ كەلدى ئۈنىمۇ .
قەبرىلىمەي قىلدۇ قانداق ،
بۇنداق ئىشلار پەقەت شۇلىمۇ؟

يىقىندىلا تىنغان سۆز ـ چۆچەك
باش كۆتۈردى يەنە بۇگۈنمۇ .
«بىزگە بەكمۇ ئۇياتقۇ» دېدى ،
«چىقسا يەنە ئەتە ـ ئۆگۈنمۇ!»

بۇ ئىشقىمۇ ساقچى لازىممۇ ،
ئۆزى چۈشتى ئەل ـ يۇرت ئىزدەشكە .
مەھەللىدە ھەر قورۇ ، ھەر ئۆي
تولۇپ كەتتى سوئال ، ئۈندەشكە .

تەگەشمىگەن ئادەم قالمىدى ،
ھەر دوقمۇشتا ھەر دەم كوتۇلداش .

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

بېشى چۈشتى قىزى بارلارنىڭ،
قىزلىرىدا يەنە سوكۇلداش .

كىرمەيدىغان بولدى كوچىدىن
دېمىسىمۇ تالاي ئوغۇل ـ قىز .
تۈندە قايتار ئۆيگە بىرلىرى،
بىرلىرىدىن قالدى خۇنۈك ئىز .

تېگىپ ئۆتتى گۇمانىنىڭ ئوقى
قىزلار تۆگۈل جۇۋانلارغىمۇ .
شۈبھىلەندى تۇل خوتۇنلاردىن،
ئاسماق بولدى تۇتۇپ دارغىمۇ .

سەتەڭلەرمۇ قالمىدى چەتتە،
تۇغۇپ تاشلاپ يۈرگەن دەپ شۇنداق .
قاچۇرىدۇ گۇمان ئىمانىنى،
بەلكىم ھەممە ئەمەستۇر ئۇنداق .

ئۇنى ئويلاپ، بۇنى ئەسلىشىپ،
يەنە كەلدى ئۇلار قىزلارغا .
كېچىلەردە شۇلاردىن قالغان
كۆزى چۈشتى كونا ئىزلارغا .

كەلدى ئۇچۇر دوختۇرخانىدىن،
دېمەك، ئاخىر يېشىلدى گۇمان .
كۆلەڭگىنى كۆمۈپ بولامدۇ،
يەلپۈگەنگە تارقامدۇ تۇمان!؟

بوۋىقنى تاشلىغان بىلەن،
ئاغرىقنى بولامدۇ تاشلاپ؟

دېمەك، ئۇنى دوختۇرخانىغا
بارغانىكەن ئاغرىقى باشلاپ .

بولۇپ چىقتى بوۋاق ئانىسى
بالىنتىسىدا يېتىپ قالغان قىز .
ئاقۋەتتە شۇنداق بولاركەن،
خەقنىڭكىدە قونۇپ قالغان قىز .

2000 ـ يىل ئاپرېل، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

مەن سەۋدايى بولۇپ قاپتىمەن

بالىجانلىق بولۇپ قاپتىمەن،
ئانىجانلىق بولۇپ قاپتىمەن .
شۇڭا، ئانام كۆز يۇمغان كۈنى
قەبرىستاندا قونۇپ قاپتىمەن .

ئانا بولماي، بالىلار نەدە؟
شۇڭا، پەرياد ئۇرۇپ قاپتىمەن .
ئەگىز سۈيى تولغان گوداڭدەك،
ھەسرەتلەرگە تولۇپ قاپتىمەن .

ئانام كەتتى — كەچ كۈزۈم كەلدى،
قوراي كەبى قۇرۇپ قاپتىمەن .
ئانام كەتتى — كۆيدى خامىنىم،
دۆڭدىن شۇۋاق ئۇرۇپ قاپتىمەن .

سۈت ئورنىغا ئەمدى ئالدىمدا
كۈندە داغ سۇ كۆرۈپ قاپتىمەن .
قازانلاردا قايناق سۇ ئىدىم،
ئەمدى بىردىن سوۋۇپ قاپتىمەن .

ئانام كەتتى — يىتتى بايلىقىم،
يوقسۇل كەبى سولۇپ قاپتىمەن .

تۆگە سويماق بولۇپ يۈرگەنتىم،
قۇرۇق ياغاچ يونۇپ قاپتىمەن .

كىملەرگىدۇر ئانام چىشى دەپ،
قوللىرىمنى سۇنۇپ قاپتىمەن .
يىغلىۋەتتىم، ئەمەس ئىكەن دەپ،
چۈنكى خاتا تونۇپ قاپتىمەن .

كوچىلاردا ياتتى، دېمەڭلار،
سامان تەقلىد سۇنۇپ قاپتىمەن .
ئانام كەتتى– ئامتىم كەتتى،
بۇ دۇنيادىن تويۇپ قاپتىمەن .

غازاڭ تۆككەن دەرەخ تۈۋىدە
ساراڭلاردەك تۇرۇپ قاپتىمەن .
سىزمۇ شۇنداق بولغانمۇ، دوستۇم،
مەن سەۋدايى بولۇپ قاپتىمەن .

1992 ـ يىل سېنتەبىر، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورى بىكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

شېرىن خىيال كىمدە يوق

خىيالىمدا خان بولدۇم، خىيالىمدا ۋەزىرمەن،
خىياللىرىم خىلمۇخىل، خىيالىمدا خىزىرمەن،
لەۋلىرىمنى تەمشىيمەن خىياللاردەك بولالماي،
جايىم ئەسكى ئويۇقتا، چۈنكى پۇچۇق ھېجىرمەن.

مېنىڭدىنمۇ سۇ ئىچكەن بىچارىلەر بار تېخى،
ئۆستەڭ سۈيى بولمىسا، غەنىيمەتقۇ يامغۇرمۇ؟!
قىلماسلىققا قانائەت بولمايدىكەن ئاچلىقتا،
گۆش بولمىغان ئېشىڭدا غەنىيمەتقۇ چامغۇرمۇ؟!

كۆنەلمىدىم شۈكۈرگە بىراق، دوستۇم، شۇندىمۇ،
شۇڭا مېنىڭ بېشىمنى چۇلغىۋالدى خىياللار.
كەم دېگەندە مېنىڭمۇ جانان چىنە بولغۇم بار،
تورىۋالدى يولۇمنى دۆۋە ـ دۆۋە سوئاللار.

خىياللارنىڭ ئاتىسى ئارزۇ ئىكەن ئويلىسام،
تۇغۇلماپتۇ ئارزۇسىز بىرمۇ ئادەم جاھانغا.
شۇڭا بەلكىم سۆرەرمەن مەنمۇ شېرىن خىياللار،
خىياللىرىم قىزىل چەش، رايىم يوقتۇر سامانغا.

بىر كەپىمەن دۇنياغا، غۇربەت ئۆتۈپ كەتكۈم يوق،
مەي ئىچمىسەم بولغايمۇ مەنمۇ بىر جام تولدۇرۇپ.

ئوڭشايمەن دەپ ئەسكىنى ئېسىم كەتتى قانچە رەت،
تويۇپ كەتتىم بۇ جاندىن ئەسكى تامدا ئولتۇرۇپ .

تىنماي چىققان بورانلار ئۆرۈۋەتتى كەپەمنى،
بەلكىم شۇندىن تۇغۇلدى بىنالارنىڭ خىيالى .
خىياللارنىڭ چېكى يوق، خىياللارنىڭ ئۆلچىمى،
بەلكىم مېنىڭ سۈرگىنىم خىياللارنىڭ قىيامى .

شېرىن خىيال كىمدە يوق، كىم كۆرمەيدۇ شېرىن چۈش،
بىچارىدە مېنىڭدەك خىيال قۇمدەك بولمامدۇ؟
قاي چوققىدا راھەت بار، شۇ چوققىدا خىيالىم،
راست گېپىمنى ئېيتمىسام، مېنى خۇدا ئۇرمامدۇ؟

تاتلىق چۈشكە ئايالنار شېرىن خىيال بەزىدە،
ئوڭشالغاندا چۈشلىرىم، ئوڭشىلىدۇ ئىشلىرىم .
ئوڭغا تارتقان چۈشلەرنى كۆپ كۆرگەنغۇ ئادەملەر،
ئۇختىسىغا كەپقالسا ئەجەب ئەمەس چۈشلىرىم !

2000 ـ يىل ئىيۇن، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

ياتلاشتۇق

(مۇخەممەس)

يامان كۆنلەردە تۇغقانتۇق، روناق تاپقاندا ياتلاشتۇق،
پالاستىن تەستە ئايرىلساق، كىگىز باسقاندا ياتلاشتۇق،
سارايلار بۇزدىمۇ بىزنى، گىلەم ئاسقاندا ياتلاشتۇق،
تامام ئۇنتۇلدى ھەم زاغرا، توقاچ ياققاندا ياتلاشتۇق،
ئۇچۇپ چىقتۇق دېسەك كۆككە، قانات قاققاندا ياتلاشتۇق.

تىزىق مونچاق ئىدۇق بىزلەر ئانام بويىندىكى گويا،
سۆزۈك ئالما ئىدۇق بەشتال ئاتام قوينىدىكى گويا،
ئۇچار قۇشلار ئىدۇق ھەمدە ئاشۇ ھويلىدىكى گويا،
تۈگەل لەڭمەن ئىدۇق ياكى كۇمۇش چويلىدىكى گويا،
بىراق بىزنى جاھان ھەر يان ئۈزۈپ تارتقاندا ياتلاشتۇق.

ئوتتۇن تەرگەن ئىدۇق بىر چاغ يۈرۈپ جاڭگالدىمۇ بىللە،
بوران چىقسا ماكان ئەتكەن ئىدۇق ئازگالدىمۇ بىللە،
ئېكىن ئەتتۇق چېپىپ كەتمەن چېقىپ داڭگاللىمۇ بىللە،
باراتتا بىللە بولغانتۇق، ئېيتىپ رامزاننىمۇ بىللە،
چىرايلىق ئۆي تۇتۇپ، ئەمدى ئوتتۇن يارغاندا ياتلاشتۇق.

ئانام كەتتى بىرەر ئۆيدە تۈزۈك تۆت كۈن قارالماستىن،
ئېلىندى تاختىغا نانلار، ئازابلاندى سورالماستىن،

دادامنى مەنمۇ كەتكۈزدۈم بىرەر ئوغلاق سويالماستىن،
مىراس ماجىراسىغا چۈشتۇق تېخى قىلچە ئۇيالماستىن،
شۇلار ھەسرەت بىلەن ئىمجان تىنىپ ياتقاندا ياتلاشتۇق.

زۆرۈر بولسا، مالاي قىلدۇق — شۇلارغا نەۋرە باققۇزدۇق،
كىلىنلەر چاچ سوقۇپ يۈردى، شۇلارغا ناننى ياققۇزدۇق،
تېزەك يىغقانى ئاز كۆرۈپ، شۇلارغا ئۆچكە ساغقۇزدۇق،
تېخى غالۋارىدۇق بەزەن، جاھاندا يوقنى تاپقۇزدۇق،
باقار چاغدا باھانە كۆپ، بەدەر قاچقاندا ياتلاشتۇق.

ئاتا كەتتى، ئانا كەتتى، دېمەك، بىزدىنمۇ ياز كەتتى،
قېرىنداشلىق بىناسىنىڭ يامان يېرىگە دەز كەتتى،
ئىچەرگە ئاش، كىيەرگە تون، چالارغا بىللە ساز كەتتى،
ئارىدىن سەلتەنەت تاجى — ئاجايىپ ئىمتىياز كەتتى،
شۇلار كەتتى، يوغان ھويلا غېرىب قالغاندا ياتلاشتۇق.

ئۇزاق ئۆتمەي سۆكۈت يۈتتى، مىراس ۋەجىدە گەپ چىقتى،
بىرى ئەلچى قويۇپ ئاستا، بىرى ئاشكارا دەپ چىقتى،
بىرىدە يەڭ شىمايلاغلىق، بىرى چەيدو بىلەپ چىقتى،
ئازازۇل نەپسىمىز ئاخىر جىمى ئىشنى سۆرەپ چىقتى،
قىرىق يىللىق قېرىنداشلار مىراس ئالغاندا ياتلاشتۇق.

شۇنىڭدىن بېرىكى كۈنلەر ئۆتەر ھېچكىمنى خۇش قىلماي،
قويامدۇ غۇم - ئاداۋەتلەر ئارىدا يازنى قىش قىلماي؟!
تىنىقتىنمۇ تولا «كوت - كوت»، كىسەكنى كەلدى خىش قىلماي،
يۈرەر شەيتان توشۇپ گەپ - سۆز، ئۇنىڭدىن ئۆزگە ئىش قىلماي،
ئىزا گۈلخانلىرى دىلدا كۆيۈپ يانغاندا ياتلاشتۇق.

خوتۇنلار پادىشاھ بولدى سېنى پەللەپ، مېنى پەللەپ،
خوتۇنلارغا «خوتۇن» بولدۇق، ئىغىز ئاچساق، قوپار «سەن!» لەپ،

كېلىنلەر بىر چىنە چاينى ماڭا بەرگەن بىلەن دەملەپ،
ئاتار كەينىمدە غەيۋەتنىڭ يەنە ئوقيارنى دەللەپ،
شۇلارنىڭ كەينىدىن بىزمۇ تۇگەل چاپقاندا ياتلاشتۇق .

ئۆگەندۇق ئەرزىمەس ئىشقا تۇرۇپ قېيداش، يامانلاشنى،
ئۆتەرمىز ئۇچرىشىپ قالساق، ئارانلا لىڭشىتىپ باشنى،
قېرىنداشلىقنى كىم بىلگەن بۇ خىل ئاسان تامالاشنى،
نىزادا ئۆتتى ھېيت - ئايەم قىلالماي جەم قېرىنداشنى،
ئىناقتۇق كەپىدە، توۋا، ساراي سالغاندا ياتلاشتۇق .

قېرىنداش بوپ يارالغانلار تامام بىزدەكمىدۇ، دەيمەن،
قۇيۇنلار قۇترىغان ياكى دالا - تۇزدەكمىدۇ، دەيمەن،
بېغىدا ھېچ باھار، ياز يوق، خازان كۈزدەكمىدۇ، دەيمەن،
دىلىدا قىلچە ئاپتاپ يوق، سۆزى مۇزدەكمىدۇ، دەيمەن،
يۇمۇپ كۆز بارچە نۇقساندىن - تۇگەل تانغاندا ياتلاشتۇق .

1992 - يىل 11 - ئاي، غۇلجا

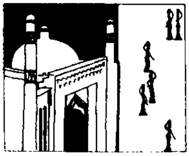

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

باللار

بىز كۆيگەندەك كۆيەمدىكىن باللار،
بىزنى بىزدەك سۆيەمدىكىن باللار؟
ئەجىر قىلدۇق، ئەجىر دېگەن ئۇلۇغ دەپ،
شۇ ئەجىرنى تۆلەمدىكىن باللار؟

بالا دېسە بېرىپ كەلدۇق جىمنى،
كەپتەر باقسا توشۇپ بەردۇق دېننى .
ئۆي ئايرىسا سوقۇپ بەردۇق تېمنى،
شۇ ئىشلارنى بىلەمدىكىن باللار؟

ھەيدەپ بەردۇق زىغىر، قوناق، كۆزگىمۇ،
(ئېيتىمىسامۇ بۇ ئىش مەلۇم سىزگىمۇ) .
جاھان تۇتۇپ بىر كۈنلىرى، بىزگىمۇ
بىز بەرگەندەك بېرەمدىكىن باللار؟

قىرغا كەتتى قىزلىرىمدىن بىرى يەپ،
كەتتى ئوغلۇم «نەگە؟» دېسە، «ئوۋغا!» دەپ .
يىراقلاردىن تەلمۈرىمىز ھەپتىلەپ،
سېغىنغاندا كېلەمدىكىن باللار؟

قاداپ بەردۇق چىنلىرى چېقىلسا،
تىكىپ بەردۇق ئۈستۈبېشى يىرتىلسا .

يۆلەپ قويدۇق، ئىچىپ كېلىپ يىقىلسا،
بىزنى شۇنداق يۆلەمدىكىن باللار؟

ياشاپ كەلدۇق مىڭ تىرىلىپ، مىڭ ئۆلۈپ،
گاھ يىللىرى ئۇن يىغلىساق، بىر كۈلۈپ.
مۇشەققەتنىڭ ئوتلىرىدا ئۆرتىلىپ،
بىز كۆنگەنگە كۆنەمدىكىن باللار؟

سۇغارماستىن سايە بەرگەن سىپدىنى،
ئويلىماستىن بىزدەك باغرى زېدىنى؛
ئېلىپ قالسا ئەمما پۇلنىڭ ھىدىنى،
يېنىمىزدا ئۇنەمدىكىن باللار؟

بەزىلەر بار، «ھاي!» دېسەكمۇ تىڭشىماي،
يۈرمەكتىدۇر ئۆز يولىنى ئوڭشىماي.
قانداق قىلسۇن ئاتا ـ ئانا غىڭشىماي،
«ئاق»نى چېكىپ ئۆلەمدىكىن باللار؟

كۆك ئاسماندىن كۆڭلى يەرگە چۈشەلمەي،
كۆرۈپ تۇرۇپ ھالىمىزنى چۈشەنمەي؛
بىز ئۆرۈگەن يانچۇقلارغا ئىشەنمەي،
ئۆزى كېلىپ ئۆرەمدىكىن باللار؟

ئۇلار بىزنى «ئۆل!» دەمدىكىن، بىلمىدۇق،
ئۇلار بىزنى «قۇل» دەمدىكىن، بىلمىدۇق؛
ئۇلار بىزنى «پۇل» دەمدىكىن، بىلمىدۇق،
ئۆلسەك ھۇزۇر سۈرەمدىكىن باللار.

تالاي قىزلار تۇگەشتىغۇ پۇلنى دەپ،
ئالۋاستىغا ئەگەشتىغۇ پۇلنى دەپ؛

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىككى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

يامانلارغا يۈگەشتىغۇ پۇلنى دەپ،
شۇنى يامان دېمەمدىكىن باللار؟

مودا دېسە ئاشۇ قىزلار دۇم چۈشتى،
مەيخانىدا مەست بولغۇچە مەي ئىچتى.
ئېيتىڭلارچۇ، مودا كىيىپ كىم ئۇچتى،
يالىڭاچمۇ يۇرەمدىكىن باللار؟

بىزنى گادايى قىلىۋەتتى تويلىرى،
ھەشەمەتتۇر تامام خىيال ـ ئويلىرى.
ئۇنىمساق تۇتۇپ قالار خۇيلىرى،
ياخشى گەپكە كىرەمدىكىن باللار؟

بىقىپ بەردۇق بالىسىنى نەۋرە دەپ،
بىر جاسارەت بولغاچ بىزدە «سەبرە» دەپ؛
قارىمىدۇق ئۇنى جاپا ـ جەبرە دەپ،
بىزدىن رازى بولامدىكىن باللار؟

رىزقىڭ بىزدىن بولۇۋەرمەس لوق دېسەك،
ئۆز چوتۇڭنى شۇڭا ئۆزۈڭ سوق دېسەك؛
ئەمدى ساڭا بېرەرىمىز يوق دېسەك،
گېلىمىزدىن سۆرەمدىكىن باللار؟

قەدىمدە رېستورانلار كۆزلەنسە،
ئەل ئاغزىدا يامانلىقى سۆزلەنسە؛
ھەشەمەتتە نامراتلىققا يۈزلەنسە،
يەنە بىزدىن كۆرەمدىكىن باللار؟

بىقىپ قويدۇق يۇرت بالىسى بولسۇن دەپ،
پەرۋىش قىلدۇق گۈل ـ لالىسى بولسۇن دەپ؛

ئاغرىپ قالساق بىزدىن رازى بولسۇن دەپ،
بېشىمىزدا تۈنەمدىكىن بالىلار؟

مەيلى ئۆتسۇن ئۇلار بىزنى جەبىرلەپ،
ئۆلۈپ كەتسەك قويار ئەمما قەبرىلەپ .
قەبرىمىزگە شۇنداقتىمۇ قەدىرلەپ،
قىزىلگۈللەر تېرەمدىكىن بالىلار؟

2000 ـ يىل 25 ـ ئىيۇن، غۇلجا

www.uyghurkitap.com

ئەتە گەرچە تىرىك بولسامۇ . . .

ياشاش ئۈچۈن كەلدۇق دۇنياغا،
لېكىن ئۆلۈم پايلاقتا دائىم .
ساڭا بەزمە بولغان كۈن، دوستۇم،
ماڭا بەلكىم قىيامەت قايىم .

ئارزۇلاردەك بولغايمۇ هايات،
كىم بىلىدۇ پەللىمىز نەدە؟
شۇڭا ئەتە تىرىك بولسامۇ،
«خوش!» ئېيتىمەن بۈگۈن مەشەدە .

يا سەن بالدۇر، يا مەن ئىلگىرى،
كۆز يۇمىمىز هامان بىر كۈنى .
يىغىسى بار جاهان دېگەننىڭ،
شەرت قىلمايدۇ مەڭگۈ كۈلكىنى .

كەچۈر، دوستۇم، كەچۈردۇم مەنمۇ،
ياخشى - يامان دېيىشكەن بولساق .
كەتكەندىمۇ شۇنداق كېتەيلى،
بۇرۇن قانداق يۇرۇشكەن بولساق!

1993 - يىل نويابىر، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكى ئادرېسى

يېڭى يىل لىرىكىلىرى

جىمىپ كېتەي دەپ باقتىم . . .

جىمىپ كېتەي دەپ باقتىم، بولالمىدىم جىم لېكىن،
سەنسىز چۈنكى مەن ئۇنداق رايىشلىقتا كۆنمىدىم .
سېغىنىشتا يۈرىمەن سەۋدايىغا ئايلىنىپ،
تۈمەن شۈكۈر، ھېلىمۇ كۆيۈپ يۈرۈپ ئۆلمىدىم .

ئۇنتۇپ كېتەي دەپ باقتىم، ئۇنتالمىدىم مەن سېنى،
ئاسىيلىقكەن، ئويلىسام، ئۇنتۇش دېگەن يارىنى .
كەلدىمىكىن دەپ سېنى قاراپتىمەن روجەكتىن،
شامال كېلىپ سۈپۈرسە ئىشىكىمنىڭ قارىنى .

باشقىچە بىر ئىش ئىكەن، ئەمدى بىلدىم، ئاشىقلىق،
ئاشناچىلىق ئەمەس بۇ يارى تۇرۇپ يار تۇتقان .
تاشلىۋەتكەن بولمامدىم تەگرى بەرگەن تەلەيىنى،
قايسى ئانا ئالەمدە ماڭا سەندەك يار تۇغقان؟!

ئۇخلىماستىن تاڭغىچە ناخشا ئېيتىپ چىققانلار،
چىنپۇتمىسەڭ تىڭشاپ باق، قوشىقىدا «يار» دەيدۇ .
كىرەلمەستىن بېغىڭغا مەنمۇ شۇنداق زارلايمەن ،
بىرلىرىدىن ئاڭلىسام، «يار ئىشكى تار» دەيدۇ .

جىمىپ كېتەي دەپ باقتىم، بولالمىدىم جىم لېكىن،
بولۇپ باقتىم تەسەللى جايىنامازدىن تاپماقمۇ،
تاپمايدىكەن تىنچلىق ئەمما سەنسىز بۇ كۆڭۈل،
ئازاب بولدى كۈنسېرى سەنسىز يالغۇز ياتماقمۇ.

كېچىپ كېتەي دەپ باقتىم، يىغلىۋەتتىم شۇ هامان،
سەندىن كەچسەم، شۇ ئىكەن تۆكۈلگىنى يۈزۈمنىڭ.
سۆزلەپ تۇرۇپ ۋاپانى شۇ ۋىسالغا يەتكۈچە،
كەچسەم ئېقىپ كەتمەمدۇ قارىچۇقلىرى كۆزۈمنىڭ؟

يېتىپ قالساڭ يادىمغا، ئايلىنىمەن يانغىنغا،
بۇ يانغىنغا ئاسماننىڭ سۇ چاچقىنى كار قىلماس.
يىغلاپ - يىغلاپ ئاخىرى توختايدىغان جاھانكەن،
مېنى تەڭرىم سەن ئۈچۈن مەڭگۈ مۇنداق زار قىلماس.

تەرك ئەتمەك تەس بولدى سېنى كۆرمەي دۇنيانى،
چۈشۈمدىمۇ سەن بولدۇڭ تاڭ ئاتقۇچە كۆرگىنىم.
كېچەلمىدىم ئاخىرى، سەۋەبىنى بىلىپ قال:
يىگىتلىك دەپ سانالدى بۇ هىجرانغا كۆنگىنىم.

بولدى كۆزۈم ئىشكتە

يېڭى يىللىق قەدەهكە يەتمەيدىكەن قەدەهلەر،
يېڭى يىللىق قەدەهنىڭ قەدىردانى مەن، گۈلۈم.
مەي ئىچكەندەك بولمايمەن نېمىشقىدۇر پىراقتا،
يېڭى يىللىق سورۇندا كۆرۈنمىسەڭ سەن، گۈلۈم.

هارپا كۈنى دۇنيانىڭ تۆت چېتىگە بويلايمەن،
«مېنىڭ گۈلۈم گۈل تۇتۇپ قايسى ياقتىن كېلەر؟» دەپ.
«ئولتۇرامدۇ پەيتۇندا ياكى ئۇچۇپ كېلەمدۇ،
ئاتتا كەلسە مۇبادا، قانداق تۇلپار مىنەر؟» دەپ.

كېلەر يىلى كېلۇر دەپ كەلدىم سېنى ھەر يىلى،
«يارىڭ قاچان كېلۇر؟» دەپ كىم سورىسا شۇنىڭغا.
يەنە بىرى يېڭىدىن كېلىپ قاپتۇ يىللارنىڭ،
سەن كەلمىسەڭ بۈگۈنمۇ، نىمە دەيمەن ئۇنىڭغا؟

بىر ھۇجرىغا جەم بولۇپ تۈمەن ئاشىق ـ مەشۇقلار،
يېڭى يىلدا مەرىكە — توي قىلغاننى كۆرگەنسەن؟!
كىم بىلىدۇ، شۇ ئاخشام تەنھالىقتا كۆنەلمەي،
خەتلىرىمنى ئۆزۈڭمۇ يېنىپ ـ يېنىپ سۆيگەنسەن؟!

جىمى جايدا جاراڭلار يېڭى يىللىق قەدەھلەر،
يايرايدىكەن شۇندىمۇ جۈپتى بارلار باشقىچە.
ئوڭ يېنىمنى سەن ئۈچۈن شۇڭا ئەتەي بوش قويدۇم،
بولدى كۆزۈم ئىشىكتە تۈن يېرىمدىن ئاشقىچە.

بىر يېنىمدا ئولتۇرساڭ تەگرى ئۆزى قوشقاندەك،
خوپ بولماقتى جاھانغا بىزدىن ۋىسال كۆرۈنسە؟
چۈمۈلمەقتى شەرەپكە تارىخىمىز، بىزدىكى
ئالىبومدىن سۆيگۈنىڭ يەنە بىر بەت ئۆرۈلسە؟!

دالىلارنى قار باسقان، ئەمدى قۇشلار نە قىلسۇن،
ئاۋازىنى شۇلارنىڭ ئاۋازىڭ دەپ بىلەتتىم.
سېنىتەبىردە تارتىشىپ، شۇڭا باقتىم كەينىمگە،
جامالىڭنى، مەشۇقۇم، چۈنكى يازدىن كۆرەتتىم.

جۇدالىقتا سۈكۈتكە كۆنۈپ قالغان ئوخشايمەن،
كەلمىسەڭمۇ شۇ تاڭنى ئاتقۇزىمەن ئەلەمدە.
ئىبغىز ئىچىپ بولامدۇ بىراۋلارغا دەردىمدىن،
يەتكۈزىمەن خەت يېزىپ بىر ئۆزۈڭگە قەلەمدە.

مەرىكىلەرنىڭ چوڭى دەپ، يېڭى يىلنى ئاخىرى
ئاتاپ قويدۇم سەن بىلەن بولۇنغۇسى دىدارغا.

قار ئاستىدا ياتسىمۇ ئۇيقۇدىكى داللار،
سەن بار سورۇن، كەل گۈلۈم، ئايلىنىدۇ گۈلزارغا.

رەستىلەرگە چىقىپسەن

سەن توغرۇلۇق تۈنۈگۈن پاراڭ بوپتۇ رەستىدە،
مەن توغرۇلۇق نېمشقا ئۇلار ئېغىز ئاچمايدۇ؟
سەن بار يەردە مەن بارغۇ، بىلىپ تۇرۇپ بارىمنى،
ساڭا چاچقان چاچقۇنى ماڭا نېچۈن چاچمايدۇ؟

ماختىنىپتۇ بىرلىرى سېنىڭ بىلەن كېرىلىپ،
قاچان بولۇپ قالغانتىڭ سەن شۇلارنىڭ يېقىنى؟
مەن قىزغىنىپ يار سېنى، باقماي يۈرسەم شۇلارغا،
قويغانمىدىڭ كۆرستىپ سەن چىشىڭنىڭ ئۇچىنى؟

كۆڭۈل بەرمە ئۇلارغا، ئۇلار ھەرگىز مېنىڭدەك
كۈن چۈشكەندە بېشىڭغا قوراي ئورۇپ بەرمەيدۇ.
تاشلاپ كېتەر گەمگە، ساراي ئىزدەپ ئۆزلىرى،
ئېگىزلاردا سەن بىلەن بىللە باشاق تەرمەيدۇ.

تەگرى بەرگەن ھاياتنى تەڭ ماڭمايدۇ سەن بىلەن،
سۆيگۈدىمۇ، سەزگەنسەن، ساداقتى گۇمانلىق.
قويۇپ تۇرسام ھەر دائىم قۇلىقىڭغا جىمنى،
مەن يوق يەردە سەن يەنە سورىشىپسەن ئامانلىق.

يەپ چىقىپتۇ ئاڭلىسام، ئالما، ئۆرۈك بېغىڭدىن،
مەن تۇرغاندا شۇلارنى چىللىغىنىڭ راستىمدۇ؟
دۈشمەنلىڭغۇ ئەزەلدىن تاپمايدىغان گېپى يوق،
مېنى شۇلار ئالدىدا تىللىغىنىڭ راستىمدۇ؟

شۇلار تارتسا ئۇسسۇلغا يۈگۈرۈپ قوپۇپ ئويناپسەن،
رەقبلىرىم شاد ئىكەن كەلتۈردۇق دەپ ئىندەككە.
گاھ ئۆزۈمنى بەزلەيمەن تەقدىر ھۆكمى شۇنداق دەپ،
ماڭارسەنمۇ «يۈر!» دىسە، شۇلار سوققان كۆزلەككە .

رەستىلەرگە چىقىپسەن، قىنىق ئوسما قىشىڭدا،
يۈرگىنىڭنى كىيىكتەك جىمى ئىنسان كۆرۈپتۇ .
يەرگە چۈشكەن ئاي بولۇپ كۆرۈنگەندە رۇخسارىڭ،
بىرى بىھوش، بىرلىرى سىنى ئەگىپ يۈرۈپتۇ .

ئىچ ـ ئىچىمگە ئوت كەتتى ئاڭلىغاندا شۇلارنى،
مۇشكۇل ئىكەن راستمۇ دەپ يىغۇاشتىن سورىماق .
ئىچ ـ ئىچىمدىن تۈگەشكەن بۇ سۆيگۈدە مەن پەقەت،
قازىنىدا ھەسرەتنىڭ بوپسەن مىنى قورۇماق .

پەرەنجىگە ئۆچ ئىدىم، ئەمما بۈگۈن نىچۈندۇر
ئارتماپتۇ دەپ پەرەنجە، ساڭا قاتتىق كايىدىم .
ئۆلۈپ ئالاي دىگەنتىم كۈندەشلىكنىڭ دەستىدىن،
ئايىسامۇ ئۆزۈمنى، پەقەت سەنچۈن ئايىدىم .

تارقىتىدۇ يالغان گەپ شۇلار سىنى يارىم دەپ،
كۆرۈشمەككە قول سۇنسا، تۇتقۇزمىغىن قولۇڭنى .
يەرگە قاراپ ئۆتۈپ كەت مەن توغرۇلۇق گەپ ئاچسا،
مىڭۇەرگىن توختىماي خىزىر بەرگەن يولۇڭنى .

كىتاب ـ دەستۇر ئەمەسمەن ساڭا ئەقىل بىرەرگە،
ناداندۇرمەن ئالدىڭدا، دانالىقنى بىلمەيمەن .
بۇيرۇپ يۈرمە ئەيىبكە بىچارەڭنى شۇندىمۇ،
مەن كۈنلىسەم، ئەلۋەتتە، ئۆز يارىمنى كۈنلەيمەن .

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

كۆلۈپ يۇرمە قوشۇلۇپ، كۇلمۇەرسۇن ئۆزلىرى،
ناخشا ئېيتساڭ يالغۇز ئېيت، ئاشۇلارغا قېتىلما .
ئەمىن تاپسۇن بۇ كۆڭلۈم، ئىرادەڭدىن ئۆچۈر بەر،
پەقەت مېنىڭ گۈلۈم سەن، ئۆزگىلەرگە ئېچىلما .

كۆرۈنمسەڭ ياخشى گەر كوچىلاردا شۇلارغا،
مەنلا بولاي كۆڭلۈڭدە، باشقىلارغا باقمىغىن .
مەيلى دەيمەن كۈل بولسام، مەنلا كۆيەي ئوتۇڭدا،
چوغ كۆتۈرۈپ شۇ ئوتنى ئۆزگىلەرگە ياقمىغىن!

سەن يازغان خەتلەر

سەن يازغان خەتلەردە خەتەر نە قىلسۇن؟
«ۋاپاسىز» دېگەنلەر دۈشمەننىڭ گېپى .
بىزدىكى سۆيگۈنى ئۇلار نە بىلسۇن؟
يوق بىزدە ئەزەلدىن ۋاپانىڭ چېكى .

كۈتىمەن سېنىڭدىن ھەر كۈنى بىر خەت،
بىلەمسەن، ئاز ماڭا ئايدا يازغىنىڭ .
ئاز يازساڭ يازدىڭكى، تۈمەنمىڭ شۈكۈر،
ھېلمۇ يوق سېنىڭ يولدىن ئازغىنىڭ .

مەن ئۆچۈن مۇدەررىس سەن يازغان خەتلەر،
مەن يارنى سۆيۈشنى ئۆگەندىم سەندىن .
دىدارسىز ھىجرانغا غەمخانە ئىدىم،
سەن يازغان خەت بىلەن قۇتۇلدۇم غەمدىن .

يېزىپسەن، ئايلىناي، شۇ خەتلىرىڭدە
ئېيتمىغان گەپلەرنى كۆرۈشكەندىمۇ .

قۇرلارغا تۆكۈلۈپ كەلدى شۇ پېتى
تۆكمىگەن سىرلىرىڭ سۆيۈشكەندىمۇ .

«سىغىندىم» دېگەننى ئاغزىڭدىن ئەمەس،
ئاڭلىدىم تۇنجى رەت خېتىڭدىن پەقەت .
پىچىرلاپ تۇرغاندەك قىلسەن «سۆي!» دەپ،
ئوقۇسام، سەندىمۇ تۈگەپتۇ تاقەت .

سەن يازغان خەتلەرگە باغلىنىپ قالدىم،
خېتىڭنىڭ ھەر قۇرى زەنجىرۇ ئارقان .
سەن يازغان خەتلەردىن ئالدىم قولۇمغا
ئىغۋاغا قىلىچ ـ تىغ، ئۆسەككە قالقان .

سەن يازغان خەتلەردىن بېشىم ئاسماندا،
«ياخشىنىڭ يارى!» دەپ قۇتلىماقتا ئەل .
يوقالدى نەگىدۇر گادايلىقلىرىم،
سەن يازغان خەتلەردىن بولدى مۈلكۈم تەل .

يېزىپتۇر مەشۇقۇم شۇنداق خەتلەرنى،
تون بىلەن تاج ماڭا سەن يازغان خەتلەر .
سەن يازغان خەتلەردىن يېقىنلاپ ۋىسال،
يىراقلار مېنىڭدىن ھىجرانۇ دەردلەر .

كەل

كېلەر بولساڭ ئەمدى يار، كەتمەيدىغان بولۇپ كەل،
ئەڭ بولمىسا، بىر ئاخشام كەچلەيدىغان بولۇپ كەل .
تۆرەلگەنمىز ۋاپادىن، شۈبھىلەرگە نە ھاجەت،
جاندىن كەچسەڭ، مېنىڭدىن كەچمەيدىغان بولۇپ كەل .

ياغلىق بولسۇن قولۇڭدا كۆز يېشىمنى سۈرتكىلى،
مېنى ئالداپ يالغان ئاش ئەتمەيدىغان بولۇپ كەل .
بىللە چاپقان ئۆستەڭنىڭ ھېكايىسى ئۇنتۇلماس،
بۇ كۈنلەرنى تا مەڭگۈ ئەسلەيدىغان بولۇپ كەل .

بىللە چېچىپ ئۇرۇقنى ئېتىزىغا جۈپلۈكنىڭ،
بىللە يەنە خامانلار چەشلەيدىغان بولۇپ كەل .
كۆز ياشلارغا كىم خۇشتار، كۈلكە بىزدە كۆپ بولسۇن،
ئالتە كۈلۈپ، بىر يىغلاپ، پەسلەيدىغان بولۇپ كەل .

ئىنسان دېگەن دۇنياغا دەرد تارتقىلى كەلمىگەن،
جۇدالىقتا دەرد ـ ئەلەم چەكمەيدىغان بولۇپ كەل .
قاچانغىچە يۈرىمىز كاككۇك بىلەن زەينەپتەك،
دۈشمەن ئاتقان تاش ـ داڭگال يەتمەيدىغان بولۇپ كەل

1994 ـ يىلى ئۆكتەبىر، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

گەپنىڭ ئۆزى قانداق ياشاشتا

تۇغۇلمىدۇق مىڭ يىل ياشاشقا،
تەلەي دېدۇق تەڭرى بەرگەننى .
ئەۋزەل كۆردۇق تەنھا قالساقمۇ،
توقسان ياشتا قوراي تەرگەننى .

ئۆمۈر دېگەن ئەتىۋار شۇنداق،
قەدىرلەيدۇ قەدىرلىگەننى .
ياقتۇرمايدۇ ياشلىقتا ئويناپ،
قېرىغاندا ئارمان يېگەننى .

تىرىكلىكتە ياشىماق باردۇر،
گەپنىڭ ئۆزى قانداق ياشاشتا .
نەدە قالدى شىردەك ياشاشنى
شېرىن خىيال قىلغانلار باشتا .

توزۇپ كەتتى پەيلىرى تامام
ئاق قۇ بولماق بولغانلارنىڭمۇ .
كىببىر بىلەن چىقتى ئەبجىقى
تىك چوققىغا قونغانلارنىڭمۇ .

يامان بولساڭ، ياقاڭ بىر كۈنى
يىرتىلىدۇ كىشى قولىدا .

ياخشى بولساڭ، بىرەركەن سالام
ئۇچرىغانلار بارار يولىدا .

شۇ تەرزدە بارىدۇ هايات،
ياخشى بىلەن يامان ئارىلاش .
ئۇغۇ مەيلى، ئۇنتۇلغاي قانداق
ياخشىلارنى «ياۋ» دەپ قارىلاش !؟

2000 ـ يىل ئۆكتەبىر، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرىسى
www.uyghurkitap.com

يىراقلارغا كەتمە، ئەزىزىم

يىراقلارغا كەتمە، ئەزىزىم،
يىراق يەرنىڭ تەشۋىشى تولا .
ياخشى ئەمەس ئايرىلىپ ياشاش،
ئايرىلغاننىڭ كۆز يېشى تولا .

يىراقلارغا كەتمە، ئەزىزىم،
بارالمايمەن كەينىڭدىن ئىزدەپ .
يىراق يەردە سېنى دۈشمەنلەر
ئازدۇرىدۇ: «ئاشىقلىق بىزا!» دەپ .

يىراقلارغا كەتمە، ئەزىزىم،
يىراق يەردىن كەلمىكىڭ تەستۇر .
غەملىرىڭدە مېنىڭ بۇ كۆڭلۈم
سەن كەلگۈچە تىنچ ئەمەستۇر .

يىراقلارغا كەتمە، ئەزىزىم،
بارالمايمەن، يوللىرى يىراق .
چۈشلىرىمگە كىرگىنىڭ بىلەن،
ئويغانسام يوق ئوڭۇمدا بىراق .

1999 ـ يىل 7 ـ ئاۋغۇست، غۇلجا

خۇراپات

(مۇخەممەس)

يەر يۈزىنى ئارىلاپ بىزنى تاپقان خۇراپات،
جىمى ئەلدە شاللىنىپ، بىزگە ياققان خۇراپات،
نادانلىقنىڭ تونىنى بىزگە ياپقان خۇراپات،
گادايلىقنىڭ ئۇرۇقىنى بىزگە چاچقان خۇراپات،
«بەخت!» دېسەك بېرەلمەي، بىزدىن قاچقان خۇراپات .

تىڭشاپ باقسام ۋەزىنى، «خانىقادا يات» دەيدۇ،
ئۆزۈن كىيىپ پېرىجە، «قوپماي تەسۋى تارت» دەيدۇ،
ئاياللارنى «يۈزۈڭگە قارا چۈمبەل ئارت» دەيدۇ،
«ئۆمۈر بويى بازاردا ناسۋال، ماتا سات» دەيدۇ،
تۈگەل تۈتقان يولىدا ئەگىز ئاققان خۇراپات .

«تەقدىر» دەيدۇ، باشلايدۇ بىزنى ئۇدۇل قەبرىگە،
ھەقىقەتنى تېگىشەر سالا قىلىپ سەۋرىگە،
قول قوشتۇرۇپ تۇرماقنى ئۇدۇم قىلدۇق نەۋرىگە،
كۆنۈپ كەتتۇق شۇڭلاشقا تاغدەك جاپا ـ جەبرىگە،
دۈشمەنلەرنىڭ قولىدا بولدى قاپقان خۇراپات .

«تاشقا چاچقىن، بەختىڭدىن كۆر»نى ئەلگە ئۆگەتكەن،
خۇراپاتتۇر ئەجىرسىز قىلىپ بىزنى تۈگەتكەن،

ئاياللارنى غەپلەتتە مەڭگۈ ئوچاق يۆۋلەتكەن،
تىرىكلىكنى ئەزەلدىن تەقدىر بىلەن كۆزلەتكەن،
«ئالغا!» دېسە، ئاران بىر سەراپ ئاچقار خۇراپات.

تىلاۋەتنىڭ، ئىخلاسنىڭ ئەڭ ياخشىسى شۇكۇر دەپ،
پەرەنجىنى پەزىلەت، ناشۇكۇرلەر كۇپۇر دەپ،
كېلىۋەرسۇن بىز بىلەن ئاشۇ ئەسكى سۇپۇر دەپ،
ئايغا چىقماق بولغاننىڭ يۈزلىرىگە تۈكۈر دەپ،
ئايدا يۈرسە ئىنسانلار، ئۇخلاپ ياتقان خۇراپات.

شۇ ئىخلاسنى ئۇلۇغلاپ پېتىپ كەلدۇق پاتقاقتا،
بۇ دۇنيادا ئايلاندۇق ئەڭ ئالدىنقى ئەخمەققە،
«يامان!» دېسە، جۇرئەت يوق كەچتە كىگىز قاقماققا،
ئىسكەنجىگە كۆنمىسەك، باغلاپ سۆزلەر ئەخلاققا،
جىمى ئىشنى بىر ئەپلەك دىنغا چاتقان خۇراپات.

ئارا ئايدا توي قىلسام، كېتەرمىشمەن ئايرىلىپ،
شامدا خوراز چىللىسا، ئۆلەرمىشمەن جايلىنىپ،
شۇنداق دېدى بىر موللام ماڭا ئەتەي قايرىلىپ:
«قەغەز تۇتساڭ تەرەتكە قالارمىشسەن ئايلىنىپ...»
لايىقلاشماي زامانغا، لايغا پاتقان خۇراپات.

يۈرسەم ياخشى بولارمىش مازارلارنى ئارىلاپ،
كىملەر ئىچتى، كىم چەكتى؟ يۈرسەم ياكى مارىلاپ،
ئىچىپ قويسام بىر شىشە، «دەھرىي!» دېدى قارىلاپ،
تالايلارنىڭ مېڭىدەك يۈرەك ـ باغرىن يارىلاپ،
بوران بولۇپ شاخلاردىن غورا قاققان خۇراپات.

ئامراق كېلۇر ئەزەلدىن جاپاسى يوق بىنەمگە،
ئىخلاسى يوق زاۋۇتقا، قىزىقسمۇ گىلەمگە،

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

قويۇپ بەرسەڭ قايتماقچى ساپان بىلەن سۆرەمگە،
ئۇسسۇل ئويناپ هارمىدى ئەجەب كونا سەنەمگە،
ياستۇقىدا قەدىمنىڭ خورەك تارتقان خۇراپات .

تىرىكىدە سۇرەتكە چۈشسە گۇناھ بولارمىش،
ئاخىرەتتە ئۇ بىزدىن ئۆزىگە جان سورارمىش،
يىرىك دېسە زاغرىنى، خۇدا شۇئان ئۇرارمىش،
هۇۋۇش قونغان مەھەللە سۇ بولسىمۇ قۇرارمىش،
نادانلارغا بىهۇدە گۇناھ ئارتقان خۇراپات .

يانچۇقىدا پەتىۋا، بۇرمىلايدۇ قۇرئاننى،
ئىلغىمايدۇ خۇراپات نومۇس بىلەن ۋىجداننى،
شېھىتلەرنى تىللايدۇ جىقراق بەرسە بىر نانني،
تۆرەلگەن ئۇ دۇنياغا بېقىش ئۈچۈن بىر جاننى،
ئون ئۈچ ياشلىق قىزلارنى پۇلغا ساتقان خۇراپات .

تۇرسا بىزگە بۇ ئالەم تۆت ـ بەش كۈنلۈك قونالغۇ،
ياسالمىساق بىر لامپا ياكى دەزمال، ئۇنىئالغۇ،
قاشقاقلىقتا كۈن ئۆتسە، خەلقىمىزگە ئۇۋالغۇ؟
مارسلارغا ئۇچقانلار سالدى ئايغا تۇرالغۇ،
پۇتىمىزغا ئەزەلدىن پالتا چاپقان خۇراپات .

1995 ـ يىل فېۋرال، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئۈچ لىرىكا

ئىشقىڭ بىلەن . . .

ئەتلەس كۆڭلەك كىيىپ كەپسەن،
ئاق بوينۇڭغا مارجان ئاسماي .
كەپتەر بولۇپ ئۇچۇپ بارسام،
تۇرارسەنمۇ بىر دان چاچماي؟

كىمگە بەرسەڭ مەيلى ئىدى،
قوللىرىڭدا بىر دان بولسام .
تاپار ئىدىم ئۇلۇغلۇقنى،
ئۆزۈڭ ياققان بىر نان بولسام .

ئۆزۈڭ ماڭغان كوچىلاردىن
تەلەي ئىزدەپ يۈرەر بارچە .
ئىشقىڭ بىلەن بىر مەن ئەمەس،
كۆيەر ئالەم ـ كۆيەر بارچە .

يار ئۈستىگە يار تۇتساڭ

كۆلگە ئاقىدۇ سۈيۈڭ،
چۆلگە ئاقىدۇ سۈيۈڭ .
يار ئۈستىگە يار تۇتساڭ،
تۈزۈپ كېتىدۇ ئۆيۈڭ .

«ئاسماندىكى بەش قاقىر،
چۈشكەن يەرلىرى تاقىر.»
يار ئۈستىگە يار تۇتساڭ،
يالغۇز قالىسەن ئاخىر.

ئاي چىقتى سارايىڭدىن،
گۈل چىقتى سارايىڭدىن.
يار ئۈستىگە يار تۇتۇپ،
قورقمامسەن گۇناھىڭدىن؟

دۇتارىڭنى ئالمامسەن،
«گۈل مەرھەم» گە چالمامسەن؟
يار ئۈستىگە يار تۇتساڭ،
سۆز - چۆچەككە قالمامسەن؟!

لازىم بولۇپ قالدى سۇرىتىڭ

نەچچە كېلىپ، نەچچە رەت كەتتىڭ،
يەنە كېلىپ، يەنە كەتمەكچى!
كىم بار، كىم يوق يەنە كەلگۈچە،
شۇڭا تەشۋىش ئىشىڭ چەكمەكچى.

ئۈمىدلىرىم ئۆلدى ئۆچەكتە،
سېنىڭ كۆڭلۈڭ مەندىن كەچكەندە.
مەلۇم بولدى تاشلاپ كېتەرىڭ
ئۆيلىرىمدىن يامغۇر ئۆتكەندە.

لازىم بولۇپ قالدى سۇرىتىڭ،
توختاپ تۇرغىن سىزىۋالغۇچە.

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئەڭ ئاداققى سۆزلىرىڭنى مەن
دەپتىرىمگە يېزىۋالغۇچە .

خىيالىڭنى بىلىپ بولدۇم مەن،
يەنە كېلىپ، يەنە كەتمەكچى!
بەزلىمىسە مېنى سۈرىتىڭ،
ھىجران يەنە ئىشىك چەكمەكچى .

2000 - يىل ئىيۇن، غۇلجا

ۋەتەن تاغلىرى

ھەيۋەتلىك بۇ تاغلار — ۋەتەن تاغلىرى،
ئاتىلار قەددى ئۇ، ئانىلار ھۆسنى.
تاشلىرى تۇتىيا، بۇلاقلىرى سۈت،
تاغلاردىن باشلىدىم ۋەتەن سۆيۈشنى.

باتۇرلار سۈرىتى شۇ تاغلار گويا،
چوققىلار — جاسارەت ئېگىلمەس - سۇنماس.
شۇ سەۋەب كۆرۈنەر گاھ ماڭا تاغلار
يۈت سۇنۇپ ياتقاندەك تۈمەنلەپ يولۋاس.

تەۋەررۇك تاغلار بۇ تارىختىن بىزگە،
بار قىيا - ھاڭلاردا ئەجدادلار ئىزى.
بىز كەبى بىپايان تېغى بار ئەلنىڭ
بولمامدۇ ۋەتەندە تېرەن يىلتىزى؟!

ئىشكىلىك ئالدىدىن ئاققان سۇلارنىڭ،
چۈشەنسەڭ، شۇ يۈكسەك تاغلاردا بېشى.
ئۈگۈت ئۇن بولغايمۇ تۈگمەنلىرىڭدە،
بولمىسا شۇ ئۇلۇغ تاغلارنىڭ تېشى.

قارىساڭ، قەلبىڭگە تولار ئىپتىخار
قارىغايلار قەددىدىن شۇ تاغلاردىكى.

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكى ئادرېسى

قىشتىمۇ كەتمەيدۇ يېشىللىق ئۇندىن،
تەبىئەت ھۆسنىدەك ھەر باھاردىكى .

بېغىڭدا ئېچىلغان گۈللەرنىڭ، دوستۇم،
شۇ گۈزەل تاغلاردا ئەجدادى — پىرى .
باغلاردىن تاغلارنى ئەتىۋار كۆرگەن،
بىلسەڭ، شۇ قەلبىمنىڭ سەۋەبى — سىرى .

1984 - يىل ئىيۇن، غۇلجا

ياشاۋەر

ياخشىلارغا جانان بول، يار، ياشاۋەر،
قايدا بولساڭ ئامان بول، يار، ياشاۋەر .
ياخشى كۈنلەر تىلەپ قالدىم كەينىڭدىن،
قايدا بولساڭ ئامان بول، يار، ياشاۋەر .

بۇ دۇنيادا ئايرىلغاننىڭ جۇپتى بار،
ھەر كىشىدە بىر تەقدىرنىڭ ھۆكمى بار .
ھەر كىشىنىڭ ئۆز خىلى بار، ھۆسنى بار،
قايدا بولساڭ ئامان بول، يار، ياشاۋەر .

تاشلاپ كەتسەڭ، تاشلاپ كەتتى دېمەيمەن،
ئېزىتقۇلار باشلاپ كەتتى دېمەيمەن .
بەختىڭ بولسۇن، مەنمۇ قېيداپ يۈرمەيمەن،
قايدا بولساڭ ئامان بول، يار، ياشاۋەر .

چۈشلىرىمگە بەلكىم كىرىپ قالارسەن،
مەھەللەمگە بەلكىم كېلىپ قالارسەن .
ئۇنتۇمساڭ، بەلكىم ئەسكە ئالارسەن،
قايدا بولساڭ ئامان بول، يار، ياشاۋەر .

خەت يازمايسەن، تېلېفونمۇ ئۇرمايسەن،
ئەتىمالىم بىر مەنزىلدە تۇرمايسەن .

ئەمدى مەڭگۈ مېنىڭ يارىم بولمايسەن،
قايدا بولساڭ ئامان بول، يار، ياشاۋەر .

كۆڭۈل دېگەن ئۇچۇپ يۈرگەن ئەركىن قۇش،
ھەركىم ئۆتسۇن بۇ ئالەمدىن كۆڭلى خۇش .
كېتەرىڭدە ئېيتمىساڭمۇ ماڭا «خوش!»،
قايدا بولساڭ ئامان بول، يار، ياشاۋەر .

2000 ـ يىل ئىيۇل، غۇلجا

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىڭى ئادرېسى

كەلمەكچى

پېشمەدىن تارتماي تۇر مېنى، قېرىلىق،
سۆيگىلى يېنىمغا جانان كەلمەكچى .
چوكانلار تارانلدى يەنە باشقىدىن،
سۆيگۈ، دەپ قىزلاردىن سالام كەلمەكچى .
جۇدالىق تۈگىدى، ۋىسال پەيتى بۇ،
ئايرىلىپ كەتكەن يار ئامان كەلمەكچى .
ساقلايمەن شۇلارنى مۇشۇ دوقمۇشتا،
كۆزىدە ياشلىرى تارام كەلمەكچى .
ئوينىغۇم بار مېنىڭ گۆدەكلەر بىلەن،
توختاپ تۇر، لەگلەك ۋە چانام كەلمەكچى .
تويمىدىم تۈنۈگۈن ئېيتقان ناخشىغا،
ئېھتىمال، ئەگىشىپ چالام كەلمەكچى .
مەرىكەمنىڭ بېشىدا قەدىردان دادام،
قولىدا چاچقۇسى ئانام كەلمەكچى .
كۈلمىگىن، مەڭگۈ ياش قالغۇم بار دېسەم،
شۇ سۆزدىن كۆڭلۈمگە ئارام كەلمەكچى .

1987 ـ يىل ئۆكتەبىر، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

بۇ دۇنيا

تالاشساڭمۇ، تالايدىن قالار ئىكەن بۇ دۇنيا،
بىلىپ بولماس، نەگىدۇر بارار ئىكەن بۇ دۇنيا.
مەيلى گاداي، مەيلى شاھ، بىر قىيامەت بىر جانغا،
بىر ئىنساندىن بىر جەسەت ئالار ئىكەن بۇ دۇنيا.
يىغلىغانلار پەسلەيدۇ رىزقى ئۈنىڭ شۇنداق دەپ،
مۇسىبەتكە ھەركىمنى سالار ئىكەن بۇ دۇنيا.
بىر ھۇجرىغا جەم بولۇپ ئۆلگۈرمىگەن جۈپلەرنى
ياش دىمەستىن ئەلەمدە قويار ئىكەن بۇ دۇنيا.
ئۆلمەي تۇرۇپ ئايرىلغان تىرىكلەرمۇ ئاز ئەمەس،
كۆز ياش بىلەن يۈزۈڭنى يۇيار ئىكەن بۇ دۇنيا.
«ۋاپاسىز» دەپ كايىيدۇ شۇڭا ئۇنى ئادەملەر،
ئاغرىنغاننى قامچا بوپ ئۇرار ئىكەن بۇ دۇنيا،
يۇلتۇز كۆزلۈك ئاسمانغا تۈندە باقسام ئۈنچىقماس،
پايانى يوق تىلسىمدەك تۇرار ئىكەن بۇ دۇنيا.
توخۇلارغا تاڭ قالدىم تىرىكلىكنى ئويغاتقان،
تەئەججۈپكە ھەركىمنى قويار ئىكەن بۇ دۇنيا.
ئەجدادلاردىن قەبرىلەر قاپتۇ سانسىز چوقچىيىپ،
خىيال قىلساڭ، بەئەينى مازار ئىكەن بۇ دۇنيا.
تىرىكلەرگە كۆز سالساڭ، مىدىرلايدۇ ھايات دەپ،
بىر قىسمەتتە ئاجايىپ بازار ئىكەن بۇ دۇنيا.
ئۆچۈرگەندەك ئۆيۈڭنىڭ چىرىغىنى بىر شامال،
ئۆزى يەنە گۈرۈڭنى قازار ئىكەن بۇ دۇنيا.

مۈكچىيەركەن بەللىرىڭ سەن كۈتمىگەن كەچمىشتە،
ھەر ماڭلايغا بىر قىسمەت يازار ئىكەن بۇ دۇنيا .
كۆزنى يۇمۇپ ـ ئاچقۇچە ئاق سانجىيدۇ چېكەڭگە،
يۈزلەپ قورۇق يۈزۈڭدىن سانار ئىكەن بۇ دۇنيا .
قىز ـ كېلىنلەر، ھەددىڭ يوق تاڭلا موماي بولماسقا،
ئۇنىمساڭ قويماستىن، تاڭار ئىكەن بۇ دۇنيا .
قايرىلسەن كەينىڭگە ياشلىقىڭغا تويماستىن،
ئۆشنىسىدە سەن ئۇنىڭ، ماڭار ئىكەن بۇ دۇنيا .
بۇ بەش كۈنلۈك ئالەمدىن ھەركىم ھەرنە كۆزلەيدۇ،
بېخىللارنىڭ كۆزىدە تاۋار ئىكەن بۇ دۇنيا .
كېلىپ كېتەر مېھمانسەن، ياخشى قونۇپ، ياخشى كەت،
سېخىي ئۈچۈن بىر قالام چاۋار ئىكەن بۇ دۇنيا .
رەقىبلىشۇر ئىككى جان ئۆز نەپسىگە چوغ تارتىپ،
«توۋا» دەڭلار، ئۇلارغا تۇمار ئىكەن بۇ دۇنيا .
گويا ئاتقان ئوشۇقتەك سىيا چۈشۈپ، چۇ چۈشۈپ،
ئويلاپ كۆرسەڭ، بىر تاۋكا قىمار ئىكەن بۇ دۇنيا .
چېچەك تۆكسە ئۆرۈكلەر مېۋە قىلىپ ئورنىدا،
ئەجدادلارغا ئەۋلادنى ئۇلار ئىكەن بۇ دۇنيا .
رىزقى ئەمما تەڭ ئەمەس بۇ «پانىي»غا كەلگەننىڭ،
بىردە يوقسۇل، بىردە تەل قىلار ئىكەن بۇ دۇنيا .
ئاپەتلىرى ئاز ئەمەس، يولۇققانلار يىغلايدۇ،
كەلكۈن كەبى شارقىراپ ئاقار ئىكەن بۇ دۇنيا .
غەم قىلمىغىن، ئۆلگەنلەر، يېتىم قالغان بالاڭدىن،
ئۆزى بېقىپ قاتارغا قاتار ئىكەن بۇ دۇنيا .
ئەجەبلەنمە بېشىڭغا ئىسسىق كەلسە، سوغ كەلسە،
تارازىسى ئېگىز ـ پەس بولار ئىكەن بۇ دۇنيا .
ئەيىب كۆرمەڭ، كۆتۈردۇم شۇ سەۋەبتىن بىر قەدەھ،
شۇ قەدەھكە ـ شۇ مەيگە خۇمار ئىكەن بۇ دۇنيا .

1974 ـ 1980 ـ يىللار، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىكى ئادرېسى

يىللار ئىزى

ئىز قېلىپ قەدىمدىن ئۆتەر يىللار،
ئىزى باغ، ئىزى شەھەر، ئىزى ناخشا.
ھاياتلىق بوي تارتىپتۇ شۇ ئىزلاردىن،
گويا تۈن يورۇغاندەك چىراغ ياقسا.

قۇببىلەر، خارابىلەر ئالەمدىكى،
ئويلىساڭ، ئاشۇ ئۆتكەن يىللار ئىزى.
يىللاردىن ئۇلۇغ ئىزلار تاشلاپ كەلدى
دۇنياغا ئەجدادلارنىڭ ئوغۇل ـ قىزى.

كۆكەرگەن دالا ـ تۈزلەر يىللار ئىزى،
بىپايان ئۇيۇق سۆيگەن ئورمانلار ھەم.
شاھىتتۇر شۇ ئىزلارغا تىرىكلەرمۇ،
يىللاردىن بىزگە ئىزدۇر قۇربانلار ھەم.

ئىزدىسەڭ شۇ ئىزلارنى، ئەينەككە باق،
قېنى ئۇ تۈنۈگۈنكى باللىقىڭ؟
ھۆسنۈڭدە كۆرۈنىدۇ شۇ ئىزلاردىن
ئۆلۈمگە يېقىن قالغان ئارىلىقىڭ.

ھاسىلار ھەمراھ شۇڭا قامىتىڭگە،
ھەددىڭ يوق يىللار ئۆتۈپ ئېگىشمەسكە.

ھەددىنىڭ يوق قەدىرلىگەن ياشلىقىڭنى
يىرگەنگەن قىرلىقىقا تېگىشمەسكە .

ياز پەسلىنىڭ قالدى ئارتتا، مەھبۇبىلەر،
ياراشماس ئوسما قويساڭ ئەمدى ساڭا .
چۈشەنسەڭ، «ئانا» دېگەن ئۇلۇغ نامنى
قوبۇل قىل، يىللار ئۆزى بەردى ساڭا .

كۆن پېتىپ تاڭ ئاتقاندەك بىر ئىش ئىكەن
ئەجدادلار كېتىپ، بىزنىڭ كەلمىكىمىز .
ئىنسانغۇ ئۇلۇغ مەخلۇق، بىراق دوستلار،
جىق ئىكەن بىزنىڭ نۇقسان ـ كەملىكىمىز .

يىللارنىڭ ئىزى يەنە ئىجاد، مېھنەت
دۇنياغا تىللا تاقاپ، دۇردۇن ياپقان؛
يىللارنىڭ ئىزى دەڭلار مىراسلارنى
تۈمەنلەپ كىتابلارغا تولۇپ ياتقان .

يىللارنىڭ ئىزلىرىنى ئۆمۈردىكى
سانىماق بىزگە ئادەت «مۇنچە ياش» دەپ .
يىللارنىڭ ئىزلىرىدا ئۇلۇغ ئىشلار،
سۆكمەڭلار ئۇنى ھەرگىز: «باغرى تاش!» دەپ .

1985 ـ يىل دېكابىر، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئۆز يارىڭ

ئۆزگە باغقا كۆز سالما، ئۆز بېغىڭدا گۈلزارىڭ،
نېمە تەشۋىش ئالەمدىن، تۇرسا ياندا ئۆز يارىڭ؟!
قازىنىدا ۋاپانىڭ ئاشناڭ ساڭا ئاش بەرمەس،
ئاغرىپ قالساڭ، ئاشلايدۇ ئاپئاق ناندا ئۆز يارىڭ.

يار ئۈستىگە تۇتقان يار بەڭگە ئوخشار بىر چىلىم،
لەززەت يوقتۇر تەكتىدە تاۋۇز كەبى بىر تىلىم.
مۇڭداشقانسەن مۇڭداشساڭ تۇگىگۈچە بىر فىلىم،
مىڭ سۆيگۈ بار ئۇ ياڭلىغ، ئاچقان پالدا ئۆز يارىڭ.

پىچاق كەسسە قولۇڭنى، ھېچكىم ئۇنداق تاڭالماس،
تىكەن كىرسە پۇتۇڭغا، ھېچكىم ئۇنداق ئالالماس.
يۆلەپ يۈرەر، ئۆمۈرلۈك بولۇپ قالساڭ ماڭالماس،
نىجادلىق بار سەن ئۈچۈن ياققان شامدا ئۆز يارىڭ.

يۈگۈرۈپ چىقار ئالدىڭغا قايتىپ كەلسەڭ سەپەردىن،
ئېسىلىدۇ بوينۇڭغا، ئامان چىقساڭ خەتەردىن.
يامان كۈن يوق ئالەمدە يارسىز يالغۇز ئۆتەردىن،
تۈنەپ چىقار سەن بىلەن ئەسكى تامدا ئۆز يارىڭ.

جۇدالىققا دۇچ كەلسە، ئاۋۋال سېنى ئەسلەيدۇ،
سەن بولمىساڭ، سۇ تۇتۇپ، ئۆزى خامان چەشلەيدۇ.

بىلىندۇرمەي يوقۇڭنى، ئۆزى ئۇتۇن كەسلەيدۇ،
راھەت دېگەن ئەسلىدە ئەتكەن خامدا ئۆز يارلىك.

چىنىسىدىن ئىلغايدۇ قىيمىسىنى چىنەڭگە،
ئاش ئۇسقاندا بېچارە بىللە چىقىپ بىنەمگە.
باي بولغاندا ياتقۇزار ئاۋۋال سېنى گىلەمگە،
تولغىنىسەن راھەتتە ئويغاتقاندا ئۆز يارلىك.

كۆكلىتىدۇ تەر تۆكۈپ تۇرمۇش ئاتلىق باراڭنى،
سەن تالانى ئويلىساڭ، ئۆيدىن باشلار پاراڭنى.
دۇشمىنىڭگە كۆرسەتمەس يىرتىقىڭنى، ياراڭنى،
سۆيگۈڭ كېلەر سەن ئۆچۈن ئۇھ تارتقاندا ئۆز يارلىك.

جاھان قىلغان جاھاننى شۇلاردىكى ساداقەت،
چېچىلغاندۇر شۇلاردىن يەر ـ زېمىنغا سائادەت.
باھار قەلب، ياز چىراي، ئۆز يار دېگەن گۈل قامەت،
كەلمەكتىدۇر ئات چىپىپ شەرەپ ـ شاندا ئۆز يارلىك.

1990 ـ يىل ئاپرېل، غۇلجا

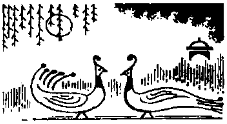

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

ئۈيلىمەن ئىزىمدىن

ئۇلغايتىدۇ ئۆمۈرنى كۈنلەر ئۆتتۈپ، ئاي ئۆتتۈپ،
ئايلاندۇرار پەسىللەر چۈجىلەرنى توخۇغا .
ھالقىپ قاپتۇ ئاتمىشتىن مەن ئىسمنى يىغقۇچە،
يىللار ئاچقان ئىشىكتىن مەن ئاتلىغان بوسۇغا .

ئارمان ئاتلىق ئارغىماق مىنىڭ مىنىپ كەلگىنىم،
چۈشكىنىم يوق ئىگەردىن، كىشنەپ تۇرار ھېلىمۇ .
توخۇ چىللاپ تاڭ ئاتقان تۈنلەر بولدى تۈمەن مىڭ،
كۈنلەر ئەمدى سۆرەيدۇ قەبرىستانغا مىنىمۇ .

ئەلدىن ئاۋۋال سورۇنغا كىلىشۋالغان ئادەمدەك،
مەن ئاتمىشقا بەك بالدۇر كىلىشۋالغان ئوخشايمەن .
ئالغىنىم بار ۋەتەندىن، بەرگىنىم يوق، نە ئىتەي،
ھارپىسىدا ھەر يىلنىڭ شۇنىڭ ئۈچۈن قاقشايمەن .

ھەپتىلەرگە، كۈنلەرگە: «ئەتە» دەيمەن ھەر دائىم،
چالا قالغان ئىشىم جىق، ئەتە دىمەي، نە دەيمەن؟
يانچۇقلىرىم تولمىدى ھايات بەرگەن نېمەتكە،
شۇڭا ئاڭا ئالدىراپ مەن رازىلىق بەرمەيمەن .

تەڭتۇشلارغا سەپسالدىم سۆزلەۋىتىپ شۇلارنى،
ئۇلارنىڭمۇ ئىيتقىنى «ئارمان» دىگەن ناخشىكەن .

ئويلاپ قالدىم: ئارمانسىز كەتمەيدىكەن ھېچ كىشى،
تېپىچەكلىمەي تەقدىرگە تەن بەرگەنمۇ ياخشىكەن.

ئىككى لەيلەپ، بىر چۈكۈپ ئېقىپ ئۆتكەن جەسەتتەك،
ئۆتۈپ كەتتى بىھۇدە مېنىڭ تالاي يىلىممۇ.
چۈشۈپ قويۇپ دېڭىزغا، چىقالمىدىم قىرغاققا،
ئەتمالىم چىلىڭ تارتىپ باغلانمىغاچ بىلىممۇ.

ئارزۇلاردەك بولغايمۇ ھايات دېگەن ھەركىمگە،
«ئالما» دېسەڭ تەڭلەيدۇ ئاچچىق ئۆرۈك قولۇڭغا.
قۇرچى سېنى بەزلەيدۇ، يوق تەلەينى سۆزلەيدۇ،
ھۆكۈم قىلماق تەس سېنىڭ ھەر كۈن ماڭار يولۇڭغا.

ئارىسىدا يوق ئەمەس مەن توختالغان ئاتمىشنىڭ
ئارزۇلارنىڭ كۆزىگە توپا چاچقان يىللار ھەم.
ئاسىيلىقتىن ساقلاپتۇ تەڭرىم مېنى، مىڭ شۈكۈر،
ئازدۇرالماي قانچە رەت قىز ياسانغان جىنلار ھەم.

يوشۇرمايمەن، راست مېنىڭ تارتىشقىنىم كەينىمگە،
ئەرزىگۈدەك ئەجرىم يوق، ئۈيلىمەن ئىزىمدىن.
تارتارمۇ دەپ سوراقا: «قېنى قىلغان بېغىڭ؟» دەپ،
ئەنسىرەيمەن ئوغلۇمدىن، ئەنسىرەيمەن قىزىمدىن.

قالدى يىللار قويندا قىرانلىقىم، ياشلىقىم،
بارسا كەلمەس يوللارغا راۋان بولدى، تۈگەشتى.
ئەمدى باھار كەلگەندە قىرو چۈشتى بېشىمغا،
ۋۇجۇدۇمغا، جىسمىمغا شۇڭغا ئارمان يۈگەشتى.

ئاغرىنمايمەن ئايلاردىن، تىللىمايمەن يىللارنى،
بولامدىكەن تىللاشقا يولدىن ئۆتكەن كارۋاننى؟

www.uyghurkitap.com

كەتمەيدىكەن سەۋەنسىز ئادەم دېگەن شۇندىمۇ،
تۆكۈپ قويدۇم ئاز ـ تولا مەنمۇ ئارزۇ ـ ئارمانى.

ئىنئاندۇر ۋەتەنگە مەندە بۇ جان، بۇ يۈرەك،
تەقدىم تۆگەل ئۆمرۈمنىڭ ئاتمىشتىنمۇ ئاشقىنى.
ئۇ كۆكلىسە كۆكلەيمەن، ئۇ شاخلىسا شاخلايمەن،
ئويلىمايمەن بۈگۈن مەن ئانا ئەلدىن باشقىنى.

نېسىپ بولغان ئاتمىشقا شادلىقلىرىم ئاز ئەمەس،
كىرىپ قالغان چاتقالدىن تىرىك چىقتىم ھېلىمۇ.
چوقۇقسىغا ئات سېلىپ مەنمۇ يېڭى ئەسىرنىڭ،
ئۆتكەنلەرگە ئۆكۈنمەي كۈلۈپ چىقتىم ھېلىمۇ.

2000 ـ يىل دېكابىر، غۇلجا

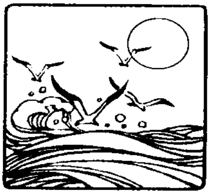

ھايات دېگەن مانا شۇ

(سابىق سوۋېت ئۇيغۇر شائىرى ئىليار بەختىيارغا تەقلىد)

تۇرۇۋالدىڭ چۈشەندۈر دەپ ھاياتنى،
نېمە دەيمەن، يەنە دېسەم، يەنە شۇ!
كەلمىدۇقمۇ ئەتە ئۈچۈن ئات چېپىپ،
مەنچە بولسا، ھايات دېگەن مانا شۇ!

ئاھ ئۇرسەن ئارمىنىڭغا يېتەلمەي،
يا ئاززۇنىڭ ئىشكىدىن كىرەلمەي،—
زارلىنىسەن بىرنى ئىككى ئېتەلمەي،
مەنچە بولسا، ھايات دېگەن مانا شۇ!

دۇرۇس تەبىر: «ئۆمۈر – ئاتقان ئوق!» دېگەن،
بۇ ئالەمگە قانغان كىشى يوق، دېگەن،
بىرلىرى ئاچ، بىراۋلىرى توق، دېگەن،
مەنچە بولسا، ھايات دېگەن مانا شۇ!

شائىر يازار: «ئۇلۇغ ئىنسان ئانا!» دەپ،
ئانا ئۆتەر بۇ دۇنيادىن بالا دەپ،
بالا كۆزى تەلمۈرىدۇ دالا دەپ،
مەنچە بولسا، ھايات دېگەن مانا شۇ!

بىسلمايدۇ تىرىكلىكنىڭ ۋاڭ ـ چۇڭى،
بىلەلمەيسەن نەدە ئۇنىڭ تەڭپۇڭى؟
كىچىكلەرنى بوزەك قىلار ئەڭ چوڭى،
مەنچە بولسا، هايات دېگەن مانا شۇ!

گاھ ئېتىزدا ئارپا، بۇغداي تېرىيسەن،
گاھ بازغاندا غۇلچىڭنى كېرىيسەن،
تىرىكچىلىك هارۋىسىدا قېرىيسەن،
مەنچە بولسا، هايات دېگەن مانا شۇ!

1991 ـ يىلى ئاۋغۇست، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئۆمۈر دېگەن . . .

قىياس قىلساڭ، ئۆمۈر دېگەن ئوخشايدۇ
ئاتا ـ ئاناڭ ئاتلاندۇرغان سەپەرگە .
سەپەرلەرمۇ يېرىم يولدا توختايدۇ،
گاھ يولۇقسا كۆتۈلمىگەن خەتەرگە .

مۇنبىرى يوق، سورۇنى يوق، سازى يوق،
ئۆمۈر دېگەن چىققاپ ئېيتقان ناخشىدۇر .
لېكىن ئەلنىڭ يۈرىكىگە ياقمىسا،
ئۇنداق ناخشا ئېيتمىغانمۇ ياخشىدۇر .

ئۆمۈر دېگەن ئەزىم دەريا گويا بىر،
ئېقىپ بارار گاھى سۈزۈك، گاھى لاي .
لاي بولسىمۇ بەزىلەرنىڭ سۈيى بار،
بەزىلەرنىڭ گىياھ ئۈنمەس قۇرۇق ساي .

ئۆمۈر دېگەن تەگرى بەرگەن باغ ساڭا،
پەرۋىش قىلماي تاشلىۋەتسەڭ قۇرۇيدۇ .
ياخشى بولساڭ، سايەڭنىمۇ ماختاپ ئەل،
چۈشۈڭنىمۇ ياخشىلىققا جورۇيدۇ .

ئۆمۈر گويا يىل ئىچىدە تۆت پەسىل،
تۆت بالىنىڭ تۆت خىل مىجەز ـ خۇيى بار .

نۆۋەتلىشۈر جاپا بىلەن پاراغەت،
ئۆمۈرنىڭمۇ ھازىسى بار، تويى بار.

ئۆمۈر دېگەن ئىمتىھانى تەڭرىنىڭ،
سىنى يىللار غەلۋىرىدە تاسقايدۇ.
قىزىل چەش بوپ ئايرىلغانلار مۇنبەردە،
ئەخلەت بولۇپ تاسقالغانلار قاقشايدۇ.

ئۆمۈر دېگەن ئۇچقان شامال، ئاتقان ئوق،
دوقمۇشلاردا سېنى ساقلاپ تۇرمايدۇ.
سۆيگۈ بىلەن ئۇزاتمىساڭ ھەر كۈننى،
ھېچكىم ساڭا ئالقىش ـ چاۋاك ئۇرمايدۇ.

ئۆمۈر پۇرسەت، ئۆمۈر تەلەي، غەنىيمەت،
ئاسان ئەمەس بىراق يەتمەك قەدرىگە.
باغلىق ئىكەن قانداق ياشاش ئەڭ ئاۋۋال
بۇ دۇنيادا ئىنساننىڭ ئۆز ئەجرىگە.

بىز كارۋانمىز، ئۆمۈر – ئۆتەڭ، مۇلازىم،
قونغان، تۇرغان كۈنلىرىمىز ئوخشىماس.
بارسا كەلمەس بىر مەنزىلگە يول ئالدۇق،
بىز كەتسەكمۇ كارۋان ئەمما توختىماس.

ئۆمۈر دېگەن ئەزىزىدۇر ھەركىمنىڭ،
ئەزىز ئەتسەڭ ئەزىزلەيدۇ سېنىمۇ.
تۇغۇلماقتىن تۆمەن ئەۋزەل تونۇلماق،
شۇ ئەقىدە باشلاپ ماڭغان مېنىمۇ.

2000 ـ يىل 30 ـ دېكابىر، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

مەن چۈشۈڭگە كىرمەي تۇرۇپمۇ . . .

شاخ ئارىلاپ ئاينىڭ شولىسى،
ئاي ئارىلاپ، يار، سىنىڭ شولاڭ .
سەن تەرەپكە قۇلاقلىرىم دىلى،
ئەجەب تىمتاس سىنىڭ شۇ ھويلاڭ .

كۆكات باستى كۆڭلۈم بېغىنى،
قويۇڭ يوقمۇ قويۇۋەتكىلى؟
يۈرىكىمدە گۇمانىڭ كىرى،
سۈيۈڭ يوقمۇ يۇيۇۋەتكىلى؟

تاغقا چوغلۇق ئىزدەپ چىقمىدىم،
تاغدا نەدە سىنىڭدەك چوغلۇق؟
كۈندۈزىمۇ سىنى ئىزدەيمەن،
كېچىلەرمۇ ئېتىم توقۇقلۇق .

دۈپۈر - دۈپۈر ئاتىنىڭ تىۋىشى
بىسلمايدۇ ھويلام كەينىدە .
سىنى ئاتلىق كەلدىمۇ دەيمەن
مەن بار بولسام ئۇنىڭ مەيلىدە .

مىلڭ گەز ئېگىز ئۇچقان قاقىردىن
سوراپ باققۇم كېلىدۇ سىنى .

مەنمۇ بارماي سەن سېغىنغاندا،
دوراپ باققۇم كېلىدۇ سېنى .

ساڭا ئاتاپ تەرگەن ئۇسمىلار
قۇرۇپ كەتتى ھېچكىمگە بەرمەي .
ئۇرۇق تۆتۈپ كەتتى خېنىلەر
سېنىڭ ئايئاق قولۇڭنى كۆرمەي .

باراڭلىقتىن چىققان كۆلكىلەر
ئوخشىمايدۇ سېنىڭ كۆلكەڭگە .
يەرگە چۈشسە جىرىڭلاپ تۇرغان
ھەربىر كۆلكەڭ بىر ئالتۇن تەڭگە .

چوڭ يول تۇرۇپ، بېغىڭ يېنىدىن
ئۆزۈڭ سەۋەب ئۆتكىنىمگىمۇ .
ئۆزۈڭ سەۋەب سەن ئۆتەر يولدا
ئاي پاتقۇچە كۈتكىنىمگىمۇ .

كۈن ئاربلاپ كەلسەڭمۇ مەيلى،
ئاي ئاربلاپ كەلگىنىڭ يامان .
مەن چۈشۈڭگە كىرمەي تۇرۇپمۇ،
كۈندە ئەتلەس كىيگىنىڭ يامان .

تۈنۈگۈنلا كۆرۈشكەندۇق،
بۈگۈن يەنە تۇتتى سېغىنىش .
سەۋەبىنى بىلسەم، يوق ئىكەن
مۇھەببەتتە دىدارغا قېنىش .

1997 ـ يىل ئاۋغۇست، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئادەملەرگە

ئىلكىڭدە ئالەمنىڭ جىمىكى بەختى،
ئادەملەر، ئاپەتمۇ سىنىڭ قوينۇڭدا .
ئارغامچا سىنىڭدىن ئۆزگىدە بولماس،
دىمەككى، سىرتماقمۇ سىنىڭ بوينۇڭدا .

ياشلىرىڭ نەسىھەت قوۋمىگە كۆنمەس،
تەكتىنى تەگسەڭ ئاتىدىن باشلىق .
بولمىسا ئىللەتلەر ئانىلاردىمۇ،
ئېتەمدۇ ئۇن ياشلىق قىزلىرى قاشلىق .

چاقماقنى تىللايسەن ئاسماندىن چۈشكەن،
قالمايدۇ كەلكۈنمۇ تىلىڭدىن چەتتە .
ئالدىڭدا تەبىئەت گۇناھكار بولسا،
سەندىنمۇ ئاغرىنماق زۆرۈر، ئەلۋەتتە .

بەزىدە تىللايدۇ بىرىنى بىرى،
ئىتلارنىڭ ئاۋازى ئۇلاردىن تۈزۈك .
بىلمىدىم، تەقدىرنىڭ بەرگىنى شۇمۇ،
ئالۋاستى قولىدا ئالتۇندىن ئۈزۈك!

بىرلىرى يۈرۈيدۇ ۋىجداندىن مەھرۇم،
ئۆمۈرلۈك ئەقلىنى بېرىپ هارامغا .

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ھجايىسا، بار ئىكەن پەزىلەت، دېمە،
ئاغزىنى ئۆگەتكەن يالغان سالامغا .

بېشىدا ئۆزى بار جىمى ھېسابنىڭ،
چاشقانلار ماڭغان يول شۇلارنىڭ يولى .
تۆھپىكار مۇشۇكنىڭ كېكىردىكىدە،
سىنچىلاپ قارىساڭ، شۇلارنىڭ قولى .

قىڭغايغان تاملارغا قويمايدۇ تىرەك،
ئەكسىچە، قاچىدۇ تىرەكنى ئېلىپ .
جاڭجاللار شۇلارنىڭ تۆھپىسى بولدى،
بەزىدە ھايۋانلار ئىزىدىن مېڭىپ .

ئاپىرىن، قانائەت پەرىشتىلىرى
ئاچلىقتا ياتسىمۇ ئۆتتى سىناقتىن .
ۋە لېكىن بىر جۇتلۇق كېلەر سېنىڭدە،
ئەگىشىپ سايەڭدەك سېنى ئۇزاقتىن،

ئادەملەر، قوينۇڭدا ئاپەت ئاز ئەمەس،
نە قىلاي كۆپ سۆزلەپ نۇقسانلىرىڭنى .
ئىللەتلەر ئاپەتكە ئايلىنىپ، بىلسەڭ،
قۇرۇتۇپ كەلمەكتە بوستانلىرىڭنى .

يانغىنى يوق دېمە، يانغىن ئۆزۈڭدە،
ھەزەر قىل پەيلىدىن ھەسەتخورلارنىڭ .
ئەپتىدە شۇملۇقنىڭ باردۇر شەپىسى
ئاسمانغا غادايغان تەكەببۇرلارنىڭ .

بار، دۇرۇس، سۆيگۈدە غېرىب ـ سەنەمدەك
سىلەردە ۋاپانىڭ داھىيلىرىمۇ .

بار بىراق شۇ ئۇلۇغ مۇھەببەت تۇگۈل،
ئەل بەرگەن ئاق نانىنىڭ ئاسىيلىرىمۇ .

ئۈنەركەن باھاردا گۈللەر، سۇمبۇللار،
چىقاركەن تىكەنمۇ بىللە كۆكۈرۈپ .
ئادەملەر، سىنىڭمۇ يادىڭدا بولسۇن،
چىققىنىڭ تارىختا «مەن!»نى كۆتۈرۈپ .

قايىلمەن، ئەجرىڭدىن ھاسىلدۇر دۇنيا،
ماختايمەن مېۋەڭنى ئالەمگە بەرگەن .
ئۆزگىدىن ئىزدىمە، ئوغرىمۇ تامام
ئۆزۈڭدە بېغىڭغا تام ئاتلاپ كىرگەن .

سورۇنلار چۇقانىنىڭ ئىلكىدە يەنە،
جاراڭلار خۇشامەت قەدەھلىرىمۇ .
ئوغرىنى ماختايدۇ «پەخرىم!» دەپ بىرى،
تامام نەپ ئۇنىڭ ھەم سەۋەبلىرىمۇ .

شەنىڭگە كىتابلار يېزىلدى تالاي،
ئالەمدە جىمىدىن سېنى ئۇلۇغ دەپ .
قاراپ كۆر، شۇندىمۇ يازمىغان ھېچكىم
ئادەملەر قويىندا ئاپەتنى يوق دەپ .

*   *

ئادەملەر، ئىلكىڭدە ئۆز بەختىڭ مەڭگۈ،
شۇنداقلا ئاپەتمۇ سېنىڭ قوينۇڭدا .
ئېشىلەر ئارقانلار قولۇڭدا، شۇڭا
ھەزەر قىل سىرتماقمۇ سېنىڭ بوينۇڭدا .

1988 ـ يىل نويابىر، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئادرىسى

هايانغمۇ ئۆز يولى بارغۇ

كىلەر بولساڭ، تۈندە كەل دەيسەن،
سەۋەبىنى ھاياغا ھەيدەپ .
يۇتۇۋەتتىم مەنمۇ بىر گەپنى،
قانچە قېتىم ئۆزۈڭگە دەي دەپ .

پىچىرلايسەن تۈندىمۇ يەنە،
شۇنچە خالىي، شۇنچە خىلۋەتتە .
هايانغمۇ ئۆز يولى بارغۇ،
هالال بولسا سۆيگۈ، ئەلۋەتتە .

قارا پەردە زېمىن يۈزىدە،
تىمسقىلاپ يۈرىمىز دائىم .
جۇدالىقتا يۈرسەك كۈندۈزى،
سوۋۇمامدۇ سىنىڭدىن رايىم؟

ئەمەسمىدى شەپەرەڭ پەقەت
كۈندىن قورققان، كۈندۈزدىن قورققان .
هايانى دەپ شەپەرەڭ بولساق،
ئويلىغىنا، بىزنى كىم تۇغقان؟

كىم ھەيدەپتۇ ھاياسىزلىققا
كۈن ئاستىدا دىدارلاشقاننى؟

سۆيۈشسەممۇ، دىدار دېمەيمەن
تۇن كېچىدە يۇزۇڭ ئاچقانىنى!

1997 ـ يىل ئاۋغۇست، غۇلجا

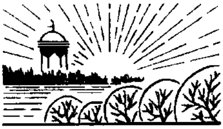

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېكى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

خېتىڭ كەلدى، ئۆزۈڭ كەلمىدىڭ

خېتىڭ كەلدى، ئۆزۈڭ كەلمىدىڭ،
توستى كىملەر سېنىڭ يولۇڭنى .
دۈشمەن تۇتسا قانداق چىدايمەن،
مەن تۇتقۇچە سېنىڭ قولۇڭنى؟!

خېتىڭ كەلدى، ئۆزۈڭ كەلمىدىڭ،
قونۇپ قالدىڭ قايسى ئۆتەڭدە؟
يىغلىمامدىم باغلاردا يالغۇز،
سەن كەلمىسەڭ باھار كەلگەندە .

خېتىڭ كەلدى، ئۆزۈڭ كەلمىدىڭ،
يوللىرىڭدا دەريا بارمىدۇ؟
ئاشىقلارنىڭ تەقدىر ـ ئەزەلدە
ياكى شۇنداق يولى تارمىدۇ؟

1999 ـ يىل 7 ـ دېكابىر، غۇلجا

ئادەملەر ئۇلۇغ

كۈنلەرنىڭمۇ ھەر خىلى باردۇر،
گۈللەرنىڭمۇ ھەر خىلى باردۇر.
ئادەملەردىن رەنجىمە، كۆڭلۈم،
ئۇلارنىڭمۇ سەرخىلى باردۇر.

تىلەمچىگە نان بېرەر بىرى،
كەپتەرلەرگە دان بېرەر بىرى.
زۆرۈر بولسا، قان بېرەر بىرى،
ھەتتا جاننى بەرگىنى باردۇر.

ياتمىقى بار ئاغرىپ ساقىنىڭمۇ،
سولمىقى بار سەيلىگاھىنىڭمۇ.
دۆلەت كەتسە، ھەتتا شاھىنىڭمۇ
دۆڭدىن قوراي تەرمىكى باردۇر.

دۇنيا تىلسىم، ئادەملەر ئۇلۇغ،
تىرىكلىككە ئادەم ئۆزى تۇغ.
يانغىنىغا سۇ، زىمىستانىغا چوغ،
شۇڭا گۈزەل مەنزىلى باردۇر.

2000 ـ يىل 2 ـ نويابىر، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئادرىسى

بەلكى

(بوۋايلار ئاغزىدىن)

جاھان دېگەن تىلسىم ئىكەن، ياشاپ ئۆتتۇق،
تۆرەلگەنلەر بىز كۆرگەننى كۆرەر بەلكى .
ئىنسان بېشى كۆرمەيدىغان كارامەت يوق،
ئەقىل دېگەن ئاڭا شۇندىن تولار بەلكى .
كىم بىلىپتۇ، بۇگۈن قەدرىڭ بىلمىگەنلەر
تاڭلا يىغلاپ يەنە ساڭا كېلۇر بەلكى .
بەگ چېغىدا ئۆز دوستىدىن ئاينىغانلار
كېتىپ دۆلەت شۇمشەيگەندە تونار بەلكى .
ساغرىسىغا قول تەگمىگەن ئاساۋلاردەك
يۈرگەنلەرمۇ قويدىن ياۋاش بولار بەلكى .
قايناق رەستە، سارايلارنى چۆل كۆرگەنلەر
سۈرگۈن ئارا دەشتۇ چۆلدە تۈنەر بەلكى .
ئات ئۈستىدە خۇدىنى بىلمەي غادايغانلار
تاڭلا ياياق چۆلدە سەرسان يۈرەر بەلكى .
راۋاق ئۆزرە شايى كىيىپ ئۆتكەنلەرمۇ
جەندە ئىچرە ئۆزلىرىنى كۆرەر بەلكى .
ئۇگرە بەرسەڭ سۈيۈق كۆرگەن كىبىرلىكلەر
ئاچلىق يېتىپ داغ سۇغىمۇ كۆنەر بەلكى .
ھەرتۇگە مەست بوپ مەنسەپ تالاشقانلار
ئۆلۈپ تاكى تالاشقانغا تويار بەلكى .

ئۆمۈر بويى كۆلۈپ ئۆتەي دېگەنلەرمۇ
كاج بەختىدىن يىغلاپ پەرياد ئۇرار بەلكى .
باقىي دېمەك بېھىش كەبى بوستانلارنى،
شۇملۇق تىلەپ ھۇۋقۇش كېلىپ قونار بەلكى .
قاقاس يەتسە توزۇپ لەيلى ئېدىرلاردىن،
چوغلۇق، سېرىن قوراي كەبى قۇرار بەلكى .
بىر قىسمەتتە قىيامەتلىك دوستلىرىڭمۇ
كۆتمىگەندە ساڭا ئورا كولار بەلكى .
كۆلدىن ئۇچقان بىر جۈپ ئاق قۇ قايدىن بىلگەي،
كىمدۇر ئۇندا مىلتىق بەتلەپ تۇرار بەلكى .
بىلۇرمىكىن دەريالاردا ئۈزگەن بېلىق؟
ئاپتاپ تۆگۈل قازانلاردا كۆيەر بەلكى .
لوقمان ئۆمرىن تەمە قىلغان نائىنساپلار
شۇ خىيالدىن چىقماي تۇرۇپ ئۆلەر بەلكى .
ئۆز رىزقىغا ئەسلا شۈكۈر قىلمىغاننى
ئاشۇ نەپسى گۆرىستانغا سۆرەر بەلكى .

1975 ـ يىل، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

تۈندە ئۇزاق ئولتۇرما بۇنداق

جىمى چىراغ ئۆچتى ئۆيلەردە،
گۈلۈم، پەقەت سېنىڭ يېقىلىق .
بىلەلمىدىم، كىمنى ساقلايسەن،
دېرىزەڭمۇ يېرىم يېپىقلىق .

كۈندەشلىكىم تۇتتى شۇڭلاشقا،
ئىمانىمنى قاچۇردى گۇمان .
خىرەلەشتى كۆڭلۈم ئاسمىنى،
تارقاتقاچقا گۇمانىم تۇمان .

ئولتۇردۇڭمۇ ئۇزاقتىن - ئۇزاق
كىملەرگىدۇر يەنە خەت يېزىپ؟
خەتنى ئۇزۇن يازمايتتىڭغۇ سەن،
قالدىڭمۇ يا قۇرلاردىن ئېزىپ؟

سېنى ياكى خىيال باستىمۇ،
مەن قورقىمەن شۇنداق خىيالدىن .
ئاۋۋال مېنى خاتىرجەم قىلىپ،
سۈرسەڭ سۈرگىن خىيالنى ئاندىن .

كىتاب ئوقۇپ ئولتۇرامسەنيا،
سەن ئالىمغۇ ئوقۇمساڭمۇ!

توقۇپ يۇرمە ئۇستۇاش يەنە،
بازاردا جىق توقۇمساڭمۇ .

نېمە سەۋەب قاچقان ئۇيقۇڭغا،
مەن سەۋەبمۇ، ئەللەر سەۋەبمۇ؟
سەۋەب بولسا ئەگەر ئۆزگىلەر،
ئاۋۋال ماڭا كەلگەن خەۋپ ئۇ!

تاۋۇلۇڭ يوقمۇ ياكى، نازۇكۇم،
كىملەرنىڭمۇ كىرگەندۇ ئىچى؟
چۈنكى ھېچكىم سەندەك ئۇز ئەمەس،
سەندەك ئەمەس ھېچكىمنىڭ چېچى .

ياغلىق ئىشلەپ ئولتۇرغان قىزلار
ياتمىغۇدەك تۈنلەردە شۇنداق .
ماڭا ياغلىق بەرمىسەڭ مەيلى،
تۈندە ئۇزاق ئولتۇرما بۇنداق .

ئويلىمىغان ئويلارغا سالدى
تۈندە ئۆچمەي سېنىڭ چىرىغىڭ .
قاچان قالار مېنى تەشۋىشكە
سېلىپ قويغان ئاشۇ قىلىقىڭ !؟

1997 ـ يىل ئاۋغۇست، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئۆسەكلەر

يامانلار ئامراق كېلۇر ئۆسەكلەرگە،
ياخشىلار موھتاج ئەمەس جېسەكلەرگە .
قۇترىغان ھايۋان بولۇپ دەسسەپ يۈرەر
ئۆسەكلەر يېڭى قۇيغان كېسەكلەرگە .

چاچقىلى قۇزغۇن يۈرەر قىزىل چەشنى،
كىملەردۇر ئۆچۈرمەكچى قىزىق مەشنى .
ياخشىنىڭ كۈندەشلىرى كەپتۇ بىللە،
كۈندۈزگە يارانقاندەك قوشۇپ كەچنى .

ئات مىنسەڭ، «تاغنى مىندى» دەيدۇ ئۇلار،
نان يېسەڭ، «پاقلان يېدى» دەيدۇ ئۇلار .
كېكەچلەپ ھەقىقەتنىڭ سورىقىدا،
كىمىندۇر «دېدى ـ دېدى . . .» دەيدۇ ئۇلار .

ئارقامدا يات ئاياغلار شىپىرلايدۇ،
يات ئېغىز، يات ئاۋازلار پىچىرلايدۇ .
ھەر ئۆيدە بىردىن مۈشۈك ئوۋ قىلسىمۇ،
بۇلۇڭدا يەنە چاشقان كىتىرلايدۇ .

ئەگىزلەر نەدە ئۆستەڭ بولالىغان،
ئەخلەتلەر نەدە مەڭگۈ تۇرالىغان؟!

شۇنىڭدىن ئۆمرى مەلۇم ئۆسەكلەرنىڭ،
قامغاقلار نەدە دۆڭگە قونالىغان؟

ئىس يانغان ئوچاقلاردىن بىزار ھەركىم،
ئۆسەكلەر تۈتەكتىنمۇ بەتەر بەلكىم.
ياخشىلار، پەرۋا قىلماڭ ئۆسەكلەرگە،
بۇ جاھان مەڭگۈ شۇنداق ئۆتەر بەلكىم.

1993 ـ يىل ئىيۇل، غۇلجا

مۇھەببەتمۇ ئۇلۇغ بىر مەكتەپ

مۇھەببەتمۇ ئۇلۇغ بىر مەكتەپ،
ئاشىقلىقنى سۆزلەيدۇ ھەق دەپ .
يازغانلىرى ۋاپا دەستۇرى،
قىلغانلىرى قەدىمدىن ھەق گەپ .

گۇناھ دېمەس كۆڭۈل بەرگەننى،
كاككۇك ـ زەينەپ بولۇپ يۈرگەننى .
بۇ دۇنيانىڭ ھۇزۇرى دەيدۇ
شۇ مەكتەپتە ئۆتكەن ھەر دەمنى .

جىمى ئىنسان ئۇنىڭ ئىلكىدە،
بىنا، قەسىر يوقتۇر مۈلكىدە .
شۇنداق مەكتەپ مۇھەببەت دېگەن،
سائادىتى تويدا، مەرىكىدە .

ئون سەككىزدە ئۆمۈر ئۇز دەيدۇ،
ئون سەككىزلەر جۈپلۈك ئىزدەيدۇ .
بوۋايلارمۇ يەتمىشكە يەتكەن
«شۇ مەكتەپتە تېخى بىز!» دەيدۇ .

2004 ـ يىل 20 ـ ئىيۇل

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئادرېسى

غەزەللەر

رەستىلەرگە چىقما، يارىم، ئەل قاراشقاندەك قىلۇر،
خۇش ئاۋازىڭنى يەنە بۇلبۇل تالاشقاندەك قىلۇر.
گۇل بويۇڭغا تىلتۇمار ئاسماي ئەجەب يۇردۇڭ بىخۇد،
ئويلىسام شۇ ئىشنى مەن، قايغۇ ياماشقاندەك قىلۇر.
قاپتۇ ھاك ـ تاك مەن ئەمەس، ھۆرلەرمۇ ھۆسنىڭگە سىنىڭ،
مىڭ ھەسەتلىك كۆز بىلەن قىزلار ماراشقاندەك قىلۇر.
كۆن تۇتۇلدى دەيدۇ بىلمەي، كۆككە باقساڭ سەن ئەگەر،
كۈندۈزى گويا قۇياش كۆزى قاماشقاندەك قىلۇر.
مەن ئۆلەر بولدۇم سىنى جىمى جاھاندىن قىزغىنىپ،
تۈندە ئويغانسام، ساڭا ئىتلار قاۋاشقاندەك قىلۇر.
ئەل شەپەق دەيدۇ، لېكىن چىنپۇتمىدىم، پاتقاندا كۈن
تالىشىپ تاغلار سىنى ئاغزى قاناشقاندەك قىلۇر.
سەن كەبى بولماق گۈزەل ھېچكىم ئۈچۈن ئاسان ئەمەس،
لەۋلىرىنى ئاي بىلەن يۇلتۇز يالاشقاندەك قىلۇر.
كىيگىنىمنى ماختىماڭ ھەر كۈندە كىمخاب بولسىمۇ،
مەن دىبدىمكى، بارچىدىن يارىم ياراشقاندەك قىلۇر.
ئۈز كۆرۈنمەك ھەر گىياھنىڭ بۇرچىدۇر ئالدىڭدىكى،
تالاي مەجنۇنلار شۇڭا ساچىن تاراشقاندەك قىلۇر.
بىلمىدىم، بەختىڭمىكىن: سەنچۈن مېنىڭدىن بىخەۋەر
ئۆزلىرىنى بىرلىرى ئاشىق ساناشقاندەك قىلۇر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

*   *

بۇ ئۇلۇغ كۆڭلۈم مېنىڭ ھەسرەتكە ھاملىدار ئەمەس،
قىينىسا ھىجران ئازابى، زارلىغان چىن يار ئەمەس.
دەشت ئېشىپ سۇ ئىچكىلى ئاخىر ۋىسال دەرياسىدىن
يولغا چىقساڭ، خوپ دېمەي، كۆلگەن ساڭا ھەمكار ئەمەس.
ھەر كۈنى يارنى چۈشەيمەن، يارمۇ بەلكىم مەنچىدۇر،
كۈندە مەكتۇپ كەلسىمۇ، ئۇ بەربىر دىدار ئەمەس.
ئۆز گۈلۈمنى ئىزلىبان تاپماي تېخى ئاۋارىمەن،
ئۆزگە باغلار مەن ئۈچۈن ھەرگىز چىمەن - گۈلزار ئەمەس.
گاھ قويۇپ ياستۇققا باش ياتسام مېنى ئىمجان دېمە،
ياتقىنىم يار دەردىدىن، ئەكسىچە مەن بىمار ئەمەس.
ئويلىما، يار، سەن مېنى ئاخىر ۋىسالدىن كەچتى دەپ،
چىن ئىشق ئەھلى نىگاردىن ئۆلگۈچە بىزار ئەمەس.

*   *

سۆز - چۆچەك قىلدى تىكەنلەر: دىلبىرىڭ كەلمەس، دېدى
ياق، دېدى گۈللەر: ئىشەنمە، كۈت يەنە بىرپەس، دېدى.
ياخشىلار ياخشىچە سۆزلەر، بولدى ياۋ نائەھلىلەر،
ياخشىلار ئەگىز سۇيى ئاقماس ئېتىپ ئۆركەش، دېدى.
تاغ مېنى تەبرىكلىدى، سۇرەت ئىكەن دەپ مەشۇقۇڭ،
ئىككى دۇنيادا ئۇ ياڭلىغ ھۆرنى كىم سۆيمەس، دېدى.
نە ئۈچۈن ئوت كەتتى جاڭگالغا دېسەم ھەيران بولۇپ،
كۆرسە يارىڭنى ئەگەر ئورمان نېچۈك كۆيمەس، دېدى.
باغ ھۇزۇرى بار ئېرۇر يارىم بويىدا ھۇپپىدە،
ئىزلىرىدا گۈل - گىياھ، ھەرگىز تىكەن ئۈنمەس، دېدى.
يەتتە ئىقلىمدىن ماڭا كەلگەن سادانى تىڭشىسام،

ياخشىنىڭ يارى بولۇپ، تاپىلىڭ ئۆمۈر ئۆلمەس، دېدى .
ھەر كىشىنىڭ يارى بولسا گەر سېنىڭ يارىڭ كەبى،
باشقا كەلگەن بارچە مۈشكۈلگە نېچۇك كۆنمەس، دېدى .

*　　　　*

ئېگىز كۆكتە ئۇچۇپ جەۋلان قىلىپ كەل، مەن تامان كەلسەڭ،
ياياق يۈرمەي، يەنە تۇلپار مىنىپ كەل، مەن تامان كەلسەڭ .
نىگارىم قۇش بولۇپ كەلدى دېگەيمەن ئۇچرىغانلارغا،
مېنىڭ مەرىكەم ئۈچۈن ناغرا چېلىپ كەل، مەن تامان كەلسەڭ .
تىكەن سانجۇر ئاياغىڭغا، شۇڭا دەشتلەر بىلەن ماڭما،
مېنىڭچۈن قايسى دوست ـ دۈشمەن، بىلىپ كەل، مەن تامان كەلسەڭ .
رەقىبكە رەھمى كەلگەننىڭ يولىدا قۇترىشۇر پېشكەل،
رەقىبلەر باغرىغا خەنجەر سىلىپ كەل، مەن تامان كەلسەڭ .
كۈتەرمەن چۆل ـ باياۋانلار تامام يامغۇرنى كۈتكەندەك،
ماڭا سۆيگۈ سۈپەت يامغۇر ئېلىپ كەل، مەن تامان كەلسەڭ .
قۇياشىم ئىككى بولدى، دەپ قىلارمەن بارچىگە جاكار،
سەھەر كەلسەڭ، يەنە چولپان بولۇپ كەل، مەن تامان كەلسەڭ،
ئەگەر كەتسەڭ، ھىدىڭ قالسۇن غېرىبخانەمدە ھىدلاشقا،
گۈزەل ھۆسنۈڭ كەبى گۈللەر تېرىپ كەل، مەن تامان كەلسەڭ .
مېنى ئۇخلاتمىغان دەردىڭ سېنىڭ ھۆسنۈڭ بىلەن پۈتكەي،
ئۆلەر بولدۇم، ماڭا دەرمان بېرىپ كەل، مەن تامان كەلسەڭ .

*　　　　*

قۇياش، توختا، چاپاي مەنمۇ، سېنىڭ كەينىڭدە قالغۇم يوق،
ماڭا ساپ كۆندۈزۈڭ لازىم، كېچەڭگە كۆرپە سالغۇم يوق .
كېچە تەھقىق قېرىلىقىم، ئۆلۈم ھەم شۇ تۆشەكىڭدە،
ئالاي چەكسىز ئۆمۈر بەرسەڭ، ئۆلۈمنى ئەمما ئالغۇم يوق .

سېنىڭ پارچەڭ بولاي مەنمۇ، كۆيەرگە مەڭگۈلۈك چوغ بەر،
چىراغدەك پەرلىسە يانغان مېنىڭ بىردەمگە يانغۇم يوق.
سېنىڭدىن ئۆزگە ئىنسانىنى ئۆلەيمەن باشپاناھ تۇتسام،
سېنىڭ خۇلقۇڭدا چىققانىنىڭ يەنە كەينىدە ماڭغۇم يوق.
دېگەيمەن ئۇشبۇ ئالەمگە تۆمەن نۇقسان بىلەن كەلدىم،
مېنى ھەر نە دېسەڭ مەيلى، ئۇنىڭدىن قىلچە تانغۇم يوق.
ئىچىڭنى ئوڭشىماي ئوڭلۇق بولۇش تەس دەيدۇ بۇ دۇنيا،
يوقال ئىللەتلىرىم، ئەمدى مېنىڭ توزدەك بويالغۇم يوق.
ماڭا ئالەمنى بەرسەڭمۇ نېسۋەڭدۇر قۇچاقلا دەپ،
قۇياش، ئاڭلا، بۇ دۇنيادا سېنىڭ پەيزىڭگە قانغۇم يوق.
ئەجەب بەرمەيتىكەن تەڭرىم جىمىگە سەنچە خىسلەتنى،
يەنە كەلمەك نېسىپ بولسا، شۇڭا قايتا يارالغۇم يوق.
ياشاپ قانغايمۇ بۇ جىسمىم، تۆمەنلەپ قالدى خام سويمام،
خەمەك پىشماس پىلەكلەرنى مېنىڭ ئارتۇقچە يايغۇم يوق.
سېغىندىم بىر ساڭا قۇت دەپ تالايىنى ئەگىشىپ ئاخىر،
سېنىڭدىن ئۆزگە، چىنپۇتكىن، مېنىڭ ھېچ يەرگە بارغۇم يوق.

* *

گۈلۈم، راستمۇ، بىراۋلاردىن پۇشايمانىڭنى ئاڭلايمەن،
كىبىر ۋەجىدە ھەركىمدىن كۆڭۈل زارىڭنى ئاڭلايمەن.
كۆزىگە ئىلمىغانلاردىن مېنىڭ ئاغرىنغىنىم يوقتۇر،
ئېيتار بولساڭ يەنە بۇندا، ئەرز ـ دادىڭنى ئاڭلايمەن.
سېنىڭ ئالدىڭغا بارماققا تەرەددۇت ئەيلىدىم قانچە،
«ۋاپاسىز» دەپ بىراق ئەلدىن يامان نامىڭنى ئاڭلايمەن.
مېنىڭ كۆز ياشلىرىم تۇتتى دېمەيمەن ئەسلا ھەر جايدا،
ئۆزۈممۇ ئەكسىچە كۆز ياش تۆكۈپ ھالىڭنى ئاڭلايمەن.
مېنى قان يىغلىتىپ تاشلاپ كېتىپ، قىسقان گۈلۈك قايسى؟
تالاي شاخلاردا تاڭ ئاتقان قارارگاھىڭنى ئاڭلايمەن.

ئۇيغۇر كىتاب توربېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىچى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

مېنىڭدىن ياخشىنى تاپماق ساڭا ئاسانغا چۈشكەيمۇ؟
شۇڭا ھەر تۈندە سەن ياقتىن پىغان ـ ئاھىڭنى ئاڭلايمەن .
يىراقتا شارقىرار دەريا، بويىدا بەلكى بىر سەن بار،
ئىزىم قالغان جىمى جايدا يەنە بارىڭنى ئاڭلايمەن .
خاتالار ئۆتمىگەن كىم بار ئەزەلدىن ئەھلى ئىنساندىن،
خاتالار كەينىدىن ئەپسۇس ـ پۇشايمانىڭنى ئاڭلايمەن .

*　　　*

كېلەرىڭدىن كېتەرىڭ تېز، مېنى كۆيدۈرگىلى كەپسەن،
ئۆمىد ئۆرتەلدى جىسمىمدا، مېنى ئۆلتۈرگىلى كەپسەن .
ۋىسال شامىغا شەك چۈشتى، بورانغا ئايلىنىپ ھىجران،
ئۆزۈڭسىز بۇ جۇدالىقتا يەنە كۆندۈرگىلى كەپسەن .
مۇھەببەت مەكتىپى ئىچرە ئۆزۈم بىر مۇدەررىس تۇرسام،
مۇھەببەت نە، مۇشەققەت نە، ماڭا بىلدۈرگىلى كەپسەن .
ئۇچۇرۇڭنى ئۇقۇپ ئەلدىن، بەخت دەرياسىغا سالغان
يېتىم كېمەمنى مەزگىلسىز، نېتەي، كۆمتۈرگىلى كەپسەن .
چۈشۈمگە گەر كىرىپ قالساڭ، يۈرەتتىم ياخشىغا جورۇپ،
كۆرۈنمەس ياخشىلىق سەندە، ياماندەك يۈرگىلى كەپسەن .

*　　　*

كۆڭۈل مۈلكۈم ئارا، دىلبەر، ئۆزۈڭ دۇر ـ زەر بولۇپ چىقتىڭ،
ھىدىڭدا مەست ـ بىھوشمەنكىم، ئىپار ـ ئەنبەر بولۇپ چىقتىڭ .
جاھاندا بارمىدۇر ئۆزگە يەنە شىرىن سۇخەن سەندەك،
گويا يۈرگەن يېرىڭ جەننەت، ئۆزۈڭ كەۋسەر بولۇپ چىقتىڭ .
دېدىم: مەنچۇن بىرەر تۈن يوق تولۇنئاي چىقمىغان بۇندا،
ماڭا ئاي سەن دېسەم، ھەر تۈن يەنە ئەختەر بولۇپ چىقتىڭ .
بىراۋلار تۆت قۇلاق ئىزدەپ يۈرەر باغۇ چىمەنلەردىن،

ماڭا ھاجەت ئەمەس بۇ ئىش، ئۆزۈڭ گۆھەر بولۇپ چىقتىڭ.
جاھان ئىپسىللىرى ئىچرە سىنىڭدىن ئۆزلىرى قايدا؟
سىنى تاغلارغا ئوخشاتسام، تۆگەل مەرمەر بولۇپ چىقتىڭ.
تالايلار تەمشىشىپ تاڭلاي تامام ھەسرەت بىلەن قالدى،
سەۋەب: سەن ئاخىر مەڭگۈ ماڭا دىلبەر بولۇپ چىقتىڭ.
كۆزۈڭدە بىر قىلىچ بار دەپ قىلىچلاشماققا كەلگەنلەر
يىغلىدى بىر قىلىچ ئۇرماي، دېمەك، شەمشەر بولۇپ چىقتىڭ.
سۇمۇرسە كۇھقاپ، مەنچۇن ئۆزۈڭنى ئاتقىنىڭ راستتۇر،
ئىپلىشتىڭ جۈت بىلەن قانچە، يىغىپ قەيسەر بولۇپ چىقتىڭ.

* *

قاتتىق مۇشكۇلدىن بىشىم، ئاسمانغا يوللار بارمىكىن،
بولدى كور يىغلاپ كۆزۈم، ھاسامغا يوللار بارمىكىن؟
كۆكتە بولسا گەر ۋىسال، ھىجران ماڭا نە تارتقۇلۇق،
چىققىلى يۇلتۇزغا مەن ئاسمانغا يوللار بارمىكىن؟
يىغلىسام ھالىمغا ھەجۋ ئەيلىدى كۈندۈزدە كۈن،
مەن باراي يار كەل دېسە، ئاخشامغا يوللار بارمىكىن؟
يارنى ئويغاتقاي بىرىپ ئاشىق ئاۋازى ھەر كېچە،
مەن بارالمايمەن، سوراڭ، ئاخشامغا يوللار بارمىكىن؟

* *

يېتەكلەرگە مېنى كىم بار، قارارگاھىمنى ئىزدەيمەن،
سوراپ بىر ـ بىر ئاراڭلاردىن لىۋەن يارىمنى ئىزدەيمەن.
كۆزۈم ئاسماندا ھەر كۆكلەم بىشىمدىن تۇرنىلار ئۆتسە،
«توشۇپ ئاغزىدا سۇ بەرگەن» قەدىردانىمنى ئىزدەيمەن.
مىنىڭ بەختىمنى گۈللەرگە ئورالغان دەيدۇ قۇر ئاچسام،
گويا بىر باغدىكەن يارىم، گۈلىستانىمنى ئىزدەيمەن.

سۆيەلمەي مەشۇقنى ئارزۇ يىگىت ئارماندا جان ئۈزگەن،
ماڭا مەيلى بۇ ھال، چۈنكى شەرەپ ـ شانىمنى ئىزدەيمەن .
جاھان دانالىرى كۆرسە، ئۈنىڭدىن دەرس ئالار بەلكىم،
سۆزى، جىسمى تامام بايلىق ـ ئەقىل كانىمنى ئىزدەيمەن .
چۈشۈمدىن ئويغىتار ھەر تۈن ئىشق باغىدا بىر بۇلبۇل،
سەھەردىن كەچكىچە مەن شۇ غەزەلخانىمنى ئىزدەيمەن .

*   *

ساڭا مەن تۈن ـ كېچە كەلمەي، نېتەي، دۈشمەنلىرىم تۇرسا،
دېرىزەڭنى كېلىپ قانداق چېكەي، دۈشمەنلىرىم تۇرسا؟
قالۇرمەن تاش ـ بوران ئىچرە ئۇلارغا ھەر كۆرۈنسەم گەر،
كوچاڭدىن قايسى تەقلىدتە ئۆتەي، دۈشمەنلىرىم تۇرسا؟
زۆرۈر بولسا دىدارىڭنى ئەگەر دۇر ـ زەر بېرىپ كۆرمەك،
مۇرادىمغا يەنە قانداق يېتەي، دۈشمەنلىرىم تۇرسا؟
ئىزىمنى پايلىغانلارمۇ يولۇمدا ياۋ بولۇپ ياتتى،
كېلىپ قاي يول بىلەن قانداق كېتەي، دۈشمەنلىرىم تۇرسا؟
پاداڭنى باققىلى رازى ئىدىم يىللاپ مەھەللەڭدە،
ساڭا قانداق يىراقتىن خەت پۈتەي، دۈشمەنلىرىم تۇرسا؟
كېلۇرسەن قايسى مەزگىلدە، سىنىڭ پەسلىڭنى بىلمەيمەن،
ئۆزۈم تەنھا قاچان، قانداق كۈتەي، دۈشمەنلىرىم تۇرسا؟

*   *

يىغلىدىم تەگرىمگە قايتا بىر گۆدەك بولغۇم كېلىپ،
مەيلى ھاكىم، مەيلى شاھ، يا قۇل ـ دېدەك بولغۇم كېلىپ .
مەن ئۇزاق ئارمانغا ئاشنا يۈرگىنىمنى ئەل بىلۇر،
تاغدا قارىغاي بولمىسام، باغدا تېرەك بولغۇم كېلىپ .
مەن ئۈچۈن بىر جۈپ چىراغدەك ياش تۆكۈلمەس كۆز كېرەك،

ياربلاي دەيمەن يەنە قورقماس يۈرەك بولغۇم كېلىپ.
مەڭگۈ ياش تۇرسام جاھاندا، سۇلمسام دەيمەن ئەبەد،
بارچە باغدا ياكى غۇنچە، يا پورەك بولغۇم كېلىپ.
ھەربلەرنى ئۆيلسام ھەر كۈن ھەسەل يۈرگەن يىغىپ،
بىر ئىشقتا ئۆرتىنەرمەن، ملك كۆنەك بولغۇم كېلىپ.
شەربىتي قوغۇن يېسەم، يەردىن شەرەپ تاپقۇم كېلۇر،
بارچە ئارزۇدىن كېچىپ، ئاددىي چۆنەك بولغۇم كېلىپ.
كەتمىنىم تاشلىقنى كولايدۇ قىياسەن كەچكىچە،
سېغىنىپ بوستاننى، ھەر جايغا ئورەك بولغۇم كېلىپ.
ئەھدە قىلدىم ئۆز ـ ئۆزۈمگە كىرگىلى قۇل قوۋمغا،
كىم يېقىلسا قىڭغىيىپ، شۇئان يۆلەك بولغۇم كېلىپ.
ئەسكە يەتسە زاغرا يەپ ئۆتكەن جاپاكەش يىللىرىم،
كەلدى باي بولغۇم مېنىڭ ئەمدى كۆرەك بولغۇم كېلىپ.
توۋا قىلماي، بەيگىلەرنىڭ كەينىدە قالدىم شۇڭا،
بارچىدىن ئەقلۇ كارامەتتە زىرەك بولغۇم كېلىپ.

*　　　　*

سەن ئۆزۈڭدىن زارلىغىن ئاۋۋال، زاماندىن زارلىماي،
قايرىلىپ ئارقاڭغا باق، ياخشى ـ ياماندىن زارلىماي.
ئەجىرسىز قىلغان ئەقىدەڭدىن ساڭا ئامەت قېنى
ئاغرىنىپ چەش بەرمىگەن نامرات خاماندىن زارلىماي.
بۇ جاھان بوھرانلىرى بىزگە سىناقۇ ئىمتىھان،
لەگلىكىڭنى تىللىما، ئەشكەن تاناڭدىن زارلىماي.
قاردا قالماقنىڭ سەۋەبى قىش ئەمەس، بەلكى ئۆزۈڭ،
ئەسلا يولدىن زارلىما، قاتقان چاناڭدىن زارلىماي.
چالما ئاتتىڭ قايسى لايغا، شۇ سېنىڭ بۇلغانغىنىڭ،
كۆر ئۆزۈڭدىن، كايىغان ھەقلىق ئاناڭدىن زارلىماي.
كىم كېيىن، كىم ئىلگىرى ئۇشبۇ ھايات دۇنياسىدا؟

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

زارلىغاي كىمدىن قۇياش، بىزدەك ناداندىن زارلىماي؟!
بەل يارالغان بىز ئۇچۇن جەڭلەردە چىلىق باغلانغىلى،
ئەك ئاۋۋال خىللا ئىپتىگنى، سەن داۋاندىن زارلىماي .
ئۆز ـ ئۆزۈڭنى قىل سوراق بۆكۈڭنى ئالدىڭغا قويۇپ،
بىر بوۋاق كەينىدە يۈرگەن بالاڭدىن زارلىماي .

*　　　*

بۇ جىنىمنى بەرگىلى تاس قاپتىمەن، يارىم دىسەڭ،
سەن تۆپەيلىك ھەپتە، ئاي ئاچ قاپتىمەن، يارىم دىسەڭ .
بۇندا قويغان ـ تۇتقىنىمنى قانچە كۈن بىلمەي يۈرۈپ،
تاسقىغان ئۇنىنى يەنە تاسقاپتىمەن، يارىم دىسەڭ .
باللىرىمغا بەرمىگەن ئۆرۈكلىرىم كەتتى ساڭا،
تالىق سەھەردە ئىرغىتىپ، قاق ساپتىمەن، يارىم دىسەڭ .
سەن ئۈچۈن يۈگۈرۈپ يۈرۈپ گويا دىبدەكتەك بىر ئۆمۈر،
يىقىلىپ دوقمۇشتا بىر، ئاقساپتىمەن، يارىم دىسەڭ .
كىم قويۇپتۇ كۆنچىلىكنى، سەن مىنى سۆيمەي تۇرۇپ،
ئۆزگىلەردىن قىزغىنىپ قاقشاپتىمەن، يارىم دىسەڭ .
يەتتە ئىقلىمغا سىنى مەدداھ كەبى ماختاپ يۈرۈپ،
سەندە گەپ يوق، بۇندا مەن داپ چاپتىمەن، يارىم دىسەڭ .
مىنى ئازدۇردى نادانلىق، مىنى ئازدۇردى ئىشق،
ۋاي ئىست، ئاق نان بىلەن ئاشلاپتىمەن، يارىم دىسەڭ .
كۆرۈنۈپ كەتتىڭ كۆزۈمگە بارچىدىن دانا ئەجەب،
شۈكرىكىم، يۈر دەپ سىنى قاچماپتىمەن، يارىم دىسەڭ .
ساقلىدى تەڭرىم يەنە تاغدەك كۈيۈرلۈقتىن مىنى،
كەچكىلى يۈرتتىن ئىغىز ئاچماپتىمەن، يارىم دىسەڭ .
بىۋاپانى كۆرمىگەچكە سەن كەبى بۇ ياش بىشىم،
گۈل سۈپەتلەرنى تالاي تاشلاپتىمەن، يارىم دىسەڭ .

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

*　　　　*

بۇ ئىشقىنىڭ دەردىنى تارتقان كىشىلەر ئازمىدۇ؟
دەردۇ غەملەردىن بېشى قاتقان كىشىلەر ئازمىدۇ؟
ئاق قورايدەك ئۆرتىنىپ ئارمان ئوتىدا بىر ئۆمۈر،
بۇ قارا يەر ئاستىدا ياتقان كىشىلەر ئازمىدۇ؟
ئاغرىماس باشلارغا ئاغرىق ئەسلىي ھىجراندىن كېلۇر،
ئۆز ـ ئۆزىگە بىر بالا تاپقان كىشىلەر ئازمىدۇ؟
تاڭ سەھەردە تەڭرىدىن تەلەي تىلەش بىزنىڭ ئۇدۇم،
تەقدىرىدىن كۇندە قۇر ئاچقان كىشىلەر ئازمىدۇ؟
بۇ ۋىسالنى ئويلىماڭ تەييار ھەسەل دەپ ھەرقاچان،
ھەرە بار دەپ ئاڭلىسا، قاچقان كىشىلەر ئازمىدۇ؟
ئۇندى دەپ كۆك شۇمبۇيا سۆيگۈ پىلەك يايماي تۇرۇپ،
ئۆز ـ ئۆزىنى بىمەھەل ئاتقان كىشىلەر ئازمىدۇ؟
قايدا ھىجرانسىز مۇھەببەت، قايدا قۇزغۇنسىز ۋىسال؟
كۆز يېشى كەلكۈن كەبى ئاققان كىشىلەر ئازمىدۇ؟

*　　　　*

«سەن چىمەننىڭ گۈلى بولساڭ، مەن چىمەننىڭ بۇلبۇلى،
سەن چىرايىڭغا ئىشەنسەڭ، مەن خۇدايىمنىڭ قۇلى.»
مېنى قۇدرەت قۇل ياراتتى، سېنى دۆلەتمەن قىلىپ،
نەدىدۇر، سەندىن سوراي: مەندەك بىتەلەينىڭ يولى؟
تۇندە ئايغا، ئاتسا تاڭ، ئۆتكەيمۇ كۇنگە تەلمۈرۈپ،
چۆلدىكى يالغۇز ياغاچتەك بۇندا ئاشىقنىڭ كۇنى.
ئالما بەرسەم ئالمىدىڭ، بەلكىم پىشانەم كاج مېنىڭ،
بارمىدۇ ئالەمدە بىر مەندەك قەدىرسىزنىڭ خىلى؟!

*　　　　*

جاھاندا ئەتە جەننەتنى كۆرەرگە ئالدىراپ كەتمە،
تامام ھۆرلەر ئارا ئويناپ يۈرەرگە ئالدىراپ كەتمە.

ئوتۇننىڭ بارچىسى كۆيمەي، تونۇرلار قىزىغان قايدا؟
ئۆزۈڭ تەنها تونۇر ئىچرە كۆيەرگە ئالدىراپ كەتمە.
كۆزۈڭگە خوپ كۆرۈنگەنلەر ساڭا ھەر ناز قىلۇر بەلكى،
سىنى سۆيمەي تۇرۇپ، ئاۋۋال سۆيەرگە ئالدىراپ كەتمە.
كىلەر شەيتان قىشىڭغا «دوست» دىگەن شەربەت بىلەن بەلكىم،
ئۇنى بىلمەي، يۈرەكىڭنى بىرەرگە ئالدىراپ كەتمە.
ئىتىڭنىڭ ئالدىدىن چۆپنى ئېلىپ قاچمايدۇ دەمسەن ئۇ،
چۈشۈپ خىلۋەتتە، ئۆتەڭدە تۈنەرگە ئالدىراپ كەتمە.
قالۇرسەن بەلكى زار يىغلاپ، كۆڭۈلنى بىمەھەل بەرسەڭ،
نىگارىم دەپ كۆرۈنگەننى، كۈلەرگە ئالدىراپ كەتمە.

*　　　*

بۇ دۇنيانىڭ كىزەرگە چۆل، چىكەرگە غەملىرى باردۇر،
كىيەرگە تون، ئىچەرگە سۇ، يەنە زەمزەملىرى باردۇر.
چىمەن دەپ ئويلىما دائىم ئاياغىڭ دەسسىگەن جاينى،
يىقىتماققا سىنى دەللەپ تىكەن - مەرگەنلىرى باردۇر.
تەسەللى بەرگىلى بىزگە يارالدى ناخشىلار دەيمەن،
يۈرەكلىك ئاغرىسا، بۇندا شىپا مەلھەملىرى باردۇر.
سۆيەردە باغرىنى ياققان يىپىنىڭغا ياخشىلار ھازىر،
ياماناڭلار ئاغزىدىن ئاقمىش يەنە بەلغەملىرى باردۇر.

*　　　*

ئاسقىلى بوينۇمغا تەييارمەن تۇمارىم دەپ سىنى،
جار سىلىپ يۈردۈم جىمى ئەلگە مۇنارىم دەپ سىنى.
ئىككى دۇنيالىق مۇھەببەتتە نىسۇەم سەن تۇرۇپ،
ئىرغىتار قانداقچە مايمۇن ئۆز چىنارىم دەپ سىنى؟
قورقمىدىم تۈنلەردە قالسام ئاي تولۇن يۇلتۇزمۇ يوق،

بىر ساڭا قىلغاچ ئىشەنچ مەشئەل بولارىم دەپ سېنى .
ملىڭ پەرى سۆيگەن بىلەنمۇ بىر سېنىڭ كۆلكەڭچە يوق،
كېلىمەن سەنسىز شۇڭا چىقماس خۇمارىم دەپ سېنى .
چارچىسام كەتمەن چېپىپ، سۇنغان سۆيۈك زەمزەم ماڭا،
جەڭگە چىقسام، بىللە ئالغايمەن قورالىم دەپ سېنى .
ئايلىنۇر ئاق نانغا زاغرا سەن بىلەن بىر جوزىدا،
داڭلىسام ئەرزىيدۇ دۇردۇنۇ تاۋارىم دەپ سېنى .

*　　　　*

بەزىلەر بەگدەك يۈرەر، ئەكسىچە نامرات بەزىلەر،
بىرلىرى ئاسماندا ئۇچتى، بولدى بەربات بەزىلەر .
بۇ جاھان گويا قىيان، ئۆردەك لىكىن توي ـ مەرىكىدە،
بىر چۆكۈپ، بىر لەيلىبان، سالماقتا پەرياد بەزىلەر .
چەك تاماكاڭنى، بۇرادەر، گاھ ئىچىپ دەردىڭنى يۇت،
بەزىلەر خەندان كۈلۈپ، تولۋلايدۇ: «ۋاي داد!» بەزىلەر .
«تەڭرىدىن ۋەجى ئۈنىڭ!» دەيدۇ بىراۋدىن سورىسام،
خار يارالمىش بىرلىرى، ئەھلى پاراغەت بەزىلەر .
ئۇچقۇلارغا ھاڭۋىقىپ ھەيرانە بىز ئاسماندىكى،
قايدا ئۇچقۇ، ئات بېقىپ مىنمەيدۇ بىر ئات بەزىلەر .
ئۆز ـ ئۆزۈمنى باغلىغانمەن، سالمىساڭمۇ سەن كىشەن،
كۆردى تەقدىردىن شۇڭا ئۆلمەي قىيامەت بەزىلەر .
ئۈستىدە تەڭرىم قۇياشى نۇر چاچار تەڭ بارچىگە،
بىرلىرى سۇلغان كۆچەت، قارىغاي ۋە شەمشات بەزىلەر .
مېنى ملىڭ بىر ئويغا سالدى، يار، سېنىڭ چىت كۆڭلىكىڭ،
بەزىلەر تىترەيدۇ قىشتا، كىيسە قات ـ قات بەزىلەر .
بەزىلەر كۆرمەسكە سالدى ئوتتا كۆيگەننى كۆرۈپ،
ھەقنى، شۈكۈر، شىرىنىم دەپ بولدى پەرھاد بەزىلەر،
نەدىدۇر سۇ يۇگۈرتۈپ ئاستا سامانىڭ ئاستىدىن،
ئىت بىلەن، چاشقان بىلەن ئوينايدۇ يات ـ يات بەزىلەر .

*   *

كۆڭۈل بەرسەم، گۈلۈم، ئاخىر ماڭا سەن ئەسقاتارسەنمۇ؟
بىلىپ تۇرسام خىيالىڭنى، يەنە سەن قاش ئاتارسەنمۇ؟
تومۇزدا يەلپۈگەنلەرنىڭ ئاراسىدا ئەجەب سەن يوق،
مېنى دەپ قىش - زىمىستاندا يولۇمغا ئوت ياقار سەنمۇ؟
تاراقلاپ ئۆتتى بىر ھارۋا ئىشىكىڭ ئالدىدىن تۈندە،
مېنى يارىڭغا ئوخشاتماي، يەنە ئۇخلاپ ياتارسەنمۇ؟
ئەگەردە تۈگۈلۈكۈڭدىن ئاي بولۇپ باقسام جامالىڭغا،
شۇئان ياققان چىراغلاردەك چۆچۈپ كۆزۈڭ ئاچارسەنمۇ؟
سېنى كۆرمەككە تەشنادۇر چىرايلىق رەستىلەر، باغلار،
ئۆيۈڭنىڭ تۈڭلۈكى تاركەن، قولۇڭ تارتسام، پاتارسەنمۇ؟
بىرى كەتسە، بىرى ئىزدەپ يۈرەر ئەسلىي ئىشق ئەھلى،
كۆزۈڭدىن كۆن نېرى بولسام، مېنى ئىزدەپ تاپارسەنمۇ؟
شاياتۇن كەينىگە كىرسەڭ، ھەسەتخورلارغا ھەمدەمسەن،
مېنى چاپ دەپ ئەگەر دۈشمەن قىلىچ بەرسە چاپارسەنمۇ؟
سۆيەر بولساڭ، ماڭا ئاۋۋال ۋاپانى ئىلتىپات قىلغىن،
ۋاپا دىۋانىسى دەپ يا مېنىڭدىن سەن قاچارسەنمۇ؟

*   *

بىر ئۆزۈڭنى ياد ئېتىپ ئويغاق ياتاي سەن كەلگۈچە،
تاڭ سەھەر تورغاي بولۇپ قوشاق قاتاي سەن كەلگۈچە.
ئاينى كۆرسەم تۈندە، بۇندىن سەن كۆرۈنگەيسەن ماڭا،
مەن ئۆيۈمدىن ئاي ئۈچۈن تۈڭلۈك ئاچاي سەن كەلگۈچە،
كۆنگە باقتىم كۆندۈزى كۆيدۈرسىمۇ، يار ھۆسنى دەپ ،
مەن تەسەللىنى ئۆزۈم شۇندىن تاپاي سەن كەلگۈچە.
سەن راۋا كۆرسەڭ ئەگەردە دەريادا كۆتمەكنى سېنى،

مەيلى دەريالار ئارا يار دەپ ئاقاي سەن كەلگۈچە،
مېنى سەن قىلدىڭ قەلەندەر كەچمىشىگە مۇپتىلا،
بۇ جاپا ئۆلتۈرسىمۇ، تارتسام تارتاي سەن كەلگۈچە.
تەمترەپ يۈرمە يەنە تەنھا دىلىمنى يىغلىتىپ،
تۈندە كەلسەڭ يوللىرىڭغا شام ياقاي سەن كەلگۈچە،
قۇرچىلارغا كەتتى ۋەسلىم بىر تۈزۈك تەبىر ئۈچۈن،
ئۆز - ئۆزۈمگە قۇرچى بوپ مەن قۇر ئاچاي سەن كەلگۈچە.
يوق دېمە كەلمەيدۇ دەپ سەن توغرۇلۇق ئىغۋا - ئۆسەك،
قايدا يۈرسەم، شۇ ئۆسەكلەردىن قاچاي سەن كەلگۈچە.

*　　　　*

كۆرمىدىم ئۆيدىن چىقىپ ئاسماندا ئايدىن باشقىنى،
كۆرمىدۇق سۇ توختىسا، ئېرىقتا لايدىن باشقىنى.
قىلدى مەھرۇم جىق ھۈنەردىن بۇ نادانلىق بىزنىمۇ،
كۆرمىدۇق موزدۇز، ئاشپەز، ناۋايدىن باشقىنى.
ئايرىيالماي دىت بىلەن ياخشى - يامانىنى، ۋاي ئىسىت،
بىلمىدۇق ئۆلچەمدە ئەسلا «باي»، «گاداي»دىن باشقىنى.
مىڭ كېسەك قۇيساق كۈنىگە ماختىنىپ يۈردۇق ئۇزاق،
ئويلىماي كەلدۇق كاتەك ياڭلىغ «ساراي»دىن باشقىنى.
كىم گاداي بولسا، شۇنى دانا دېدۇق، دانىش دېدۇق،
ئىش بېشىغا قويمىدۇق ئىلغاپ گادايدىن باشقىنى.
سوغ تۈيۈلدى سودىگەرلىك، ئەسلى دېھقانمىز دېگەچ،
جاننى ساتتۇق، ساتمىدۇق ئەمما قورايدىن باشقىنى.

*　　　　*

سۈپسۈزۈك تاڭلار، گۈلۈم، بىر سەن ئۈچۈن ئاتقانمىدۇ؟
تاڭ قۇياشى نۇرىنى بىر سەن ئۈچۈن چاچقانمىدۇ؟
ئاق ئۆرۈكلەر يەرگە چۈشتى شاخلىرىدىن سەكرىشىپ،

سەن ئۇچۇن قۇشلار قاناتىدا ئۆرۈك قاقىلانمىدۇ؟
يەر يۈيۈندى نەچچە رەت، تاللار تاراندى ھەر كۈنى،
بىلمىدىم، يامغۇرمۇ ھەتتا سەن ئۇچۇن ياغقانمىدۇ؟
سەن سەۋەبلىك باشقىچە ئوخشاپتۇ ناۋاينىڭ نىنى،
يا ئۇنى مەڭزىڭگە ناۋاي ئوخشىتىپ ياققانمىدۇ؟
ئاقتى دەريا ئۆزگىچە، ئۆركەشلىرى ئاسماندىدۇر،
مەندىن ئاۋۋال شارقىراپ دەريامۇ توي تارتقانمىدۇ؟
ساپ ئىپار ـ ئەنبەر پۇرايدۇ سەن قەدەم قويغان ماكان،
بارچە گۈللەر تۇشمۇتۇشتىن تەك پۇراق چاچقانمىدۇ؟
ئۈزلۈقۈڭدىن بارچە دىل سۆيگۈدە ساھىبخان ساڭا،
ئۇخلىماي تۈنلەردە مەندەك ئۇيقۇسى قاچقانمىدۇ؟
كەپتۇ قاشلاپ شوخ شاماللارنىڭ سىنى يۇمشاق قولى،
يولدا يانتاقلار ھەسەتتە يا ساڭا باققانمىدۇ؟
بۇ يۈرەككە چۈشتى شولاڭ سەن تىخى كەلمەي تۇرۇپ،
ماڭا ئوتنى، بىلمىدىم، تەڭرىم ئۆزى ياققانمىدۇ؟
بىھىساب دەپ ئەلدىن ئاڭلايمەن سىنىڭ ئاشىقلىرىڭ،
گەرچە ئاشىق بولسىمۇ، مەندەك قۇچاق ئاچقانمىدۇ؟

*　　　　*

بۇ جاھاندا مەن تىرىك يۈرمەككىمۇ ئىشقىڭ سەۋەب،
باشقا كەلگەننى يەنە كۆرمەككىمۇ ئىشقىڭ سەۋەب.
كەچ دىسە كەچتىم قوقاسنى، ۋەجى بىر ۋەسلىڭ سىنىڭ،
كۆمسە ئوتلارغا بىراۋ، كۆنمەككىمۇ ئىشقىڭ سەۋەب.
مىنى سەۋدايى دىدى، مەجنۇن دىدى دۈشمەنلىرىم،
قانچە تۆھمەتلەردە مەن كۆيمەككىمۇ ئىشقىڭ سەۋەب.
بىر سۆيۈشكە ئەرزىمەس ئاي، كۈنچە دىلبەرلەر ماڭا،
بىر سىنى ئالەمدە ئۈز بىلمەككىمۇ ئىشقىڭ سەۋەب.
مەيلى چامىم يەتمىسە، ئۆلسەم ئىشق قۇربانى مەن،

دىۋىلەرگە قارشى يەك تۈرمەككىمۇ ئىشقىڭ سەۋەب
قاپىتۇ تاھىردىن ماڭا بۇ ئىشقىي سەۋدالىق مىراس،
ئىككى دۇنيالىق سىنى سۆيمەككىمۇ ئىشقىڭ سەۋەب .
ئالدىنى توسسام بىراۋلارنىڭ ساڭا گەر ئوخشىتىپ،
ئەل مېنىڭدىن شۇ ھامان كۈلمەككىمۇ ئىشقىڭ سەۋەب .
كۆز غازاڭ تۆككەن دەرەخلەر سالدۇ تەشۋىش ماڭا،
شۇ تۈپەيلى ھەر خىيال سۈرمەككىمۇ ئىشقىڭ سەۋەب .
يەتسە قىش ئۆمرۈمگە گەر ۋەسلىڭ نېسىپ بولماي ماڭا،
ئەتىمالىم، قان يۇتۇپ ئۆلمەككىمۇ ئىشقىڭ سەۋەب .

* *

ئاتقا ئاش ـ نان، ئىتقا ئوت سالسام، ئەيىبكە بۇيرۇماڭ،
گەپ ـ سۆزۈمدە مەست كەبى چانسام ئەيىبكە بۇيرۇماڭ .
ھەق ئەمەسمۇ يارنى دەپ بۇ كويدا ھەر نە بولمىقىم،
شۇ سەۋەب سەۋدايى بوپقالسام، ئەيىبكە بۇيرۇماڭ .
گاھ قىزىلگۈل كۆرۈنەر بۇلبۇلغا ئازغان ئازدۇرۇپ،
بىر سەتەڭنىڭ كەينىدىن ماڭسام ئەيىبكە بۇيرۇماڭ .
بۇ ئىشق غوۋغاسىدا كەلمەكتىدۇر ئالەم، شۇڭا
گاھ ئىچىپ يار دەردىدە قايسام، ئەيىبكە بۇيرۇماڭ .
جىلۋە قىلماڭ، نازىنىنلار، گۈلچە يارىم بار مېنىڭ،
سىزگە قىلغان لەۋزىدىن يانسام، ئەيىبكە بۇيرۇماڭ .
يار يولىغا تەلمۈرۈپ، ئاي ـ ھەپتە قالدىم ناشتىسىز،
ئالدىڭىزغا نان تىلەپ بارسام، ئەيىبكە بۇيرۇماڭ .
ئوخشىتىپ يار قەددىنى نازۇك بەدەن كىملەرگىدۇر،
يات ئىشكىلەردە ئوتۇن يارسام، ئەيىبكە بۇيرۇماڭ .
كەلسە يارىمدىن ئۇچۇر، يۈرتنى بېشىمغا بىر كىيىپ
ئۇخلىماي تۈنلەردە داپ چالسام، ئەيىبكە بۇيرۇماڭ .

*   *

گۈلۈم، ئاخىر قۇياش ياڭلىغ سېخىي دەۋرانغا يەتكەيسەن،
جاھاندا بارچىدىن ئاۋۋال ئۈزۈك ئارمانغا يەتكەيسەن.
سېنى قىلدىم قىياس قۇش چىچىلغان رىزقى چۆللەرگە،
ئىلاھىم، ھەر كۈنى بەختىڭ ئۈچۈن مىڭ دانغا يەتكەيسەن.
كېتەر بولساڭ مېنى مەيلى ئىشق قىيناقىغا تاشلاپ،
تىلىم قارغىشقا بارغايمۇ، يەنە جانانغا يەتكەيسەن.
تۆگەل ئامەت بىلەن ئۆتسۇن بۇ پانىي پۈتكۈچە ئۆمرۈڭ،
باشاق تەرمەككە قۇل بولماي، تامام خامانغا يەتكەيسەن.
ئېسىپ ئازغاننى بوينۇڭغا يۈرەرگە قامىتىڭ زايە،
شۇڭا تەقدىردە زەر، ياقۇت ۋە يا مارجانغا يەتكەيسەن.
مۇساپىر كەپسى مەيلى تۆگەل بىر مەن بىلەن كەتسۇن،
ئېگىز ئاسمانغا بوي تارتقان ساراي ـ ئايۋانغا يەتكەيسەن.

*   *

بۇ جاھاندىن كەتكۈچە كىم بار خىيال سۈرمەيدىغان؟
ئۇي ـ خىياللار كەينىدە كىم بار يەنە يۈرمەيدىغان؟
گاھ ئىشلىڭ ئاشكارا، دوستۇم، گاھ ئىشلىڭ خۇپىيانىدۇر،
كور ئەمەستۇر شائىرلىڭ ئەمما ئۇنى كۆرمەيدىغان.
يارغا تاپشۇرغان يۈرەكنىڭ سەيلىدە ئوندىن بىرى،
توققۇزى بەلكىم مۇھەببەتتۇر ئەبەد ئۆلمەيدىغان.
ئەمما ئىنسان بىر نادان مەخلۇقكى كۆڭلى بىقارار،
تەڭرى بەرگەن رىزقىغا تاغ بولسىمۇ كۆنمەيدىغان.
شۇ سەۋەب بىرسى يۈرەر سەندىن جىمنى قىزغىنىپ،
كېيىنەك ئۇ بارچە گۈلدىن كۆڭلىنى ئۈزمەيدىغان.
بىرلىرى ئاسىي ئۆيىگە، ھەر كۈنى جۈپلەردە جەڭ،
كۆرمىدۇق بىر يول تېخى ئۇ جەڭدە ئۇي گۈللەيدىغان.

ئۇيغۇر كىتاب تورپېتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

چاچ سوقۇپ يۇرگەن جۇۋانىڭ خوپ دېمەك خۇي ـ پەيلىنى،
بىر چىقىپ كەتسە تالاغا، ھەپىلەپ كىرمەيدىغان .
نەس كۆڭۈل يۇرگەن بۇلۇڭدا پەس ئاياغ ئاۋازىدۇر .
يات بۇلۇڭلاردىن نېسىۋە ئىت كەبى ئىزدەيدىغان .
بىر بېسىپ، ئىككى بېسىپ ئۇجمە كۆڭۈللەر كەينىدە،
بار ئېرۇر شەيتان سىنىڭ پەنتىڭنى ھەم كۆزلەيدىغان .
ئاپىرىدە بوپتۇ شۇڭلاشقا ئىشەنچ ئاغرىپ، ئۆلۈپ،
بىر ـ بىرىنى بىرلىرىدىن ھەر كۈنى كۈنلەيدىغان .

*　　　　*

بىلمىدىم نە ئىش، مېنىڭدىن سەن قۇسۇر ئىزدەپ ھەلەك،
ئوقنى ئەل دۈشمەنگە ئاتسا، سەن مېنى كۆزلەپ ھەلەك .
دوستلۇقۇڭ يالغان سىنىڭ، قەلبىڭدە قايىنايدۇ ھەسەت،
ئۆرە قىلسام تەستە تۆت تام، سەن ئۇنى تۈزلەپ ھەلەك .
تۈلكە ئالسا بۇركۇتۇم، ئۆلمەي تۇرۇپ چىقتى جېنىڭ،
كىم ئىشەندى شۇ گېپىڭگە، سەن ئۇنى سۆزلەپ ھەلەك .
بۇ ئىجادنىڭ ئىمتىھانى سىر ئەمەسقۇ بارچىگە،
ئالغىنىڭ ئەللىك نومۇركى، سەن ئۇنى «يۈز!» دەپ ھەلەك .
ئەل باسار تامغاڭنى دۇمبەڭگە يامان ـ ياخشى دېگەن،
شۇنى بىلمەي سەن ئۆزۈڭنى بارچىدىن ئۈز دەپ ھەلەك .
بار ئىمىش ئورماندا بىر قۇش سەت سۇلەيسۇن نامىدا،
ئۆزىنى يۈز خىل بوياپ، ئۆز ـ ئۆزىنى توز دەپ ھەلەك .
سەنمۇ دائىم ماختىنىپ جەمئىي گۈزەلنىڭ نامىدا،
توۋا دەيمەن، ئەرزىمەس نامىڭنى قۇندۇز دەپ ھەلەك .
نە ياراغەت، نە ھۇزۇر، چاچقان نۇرىڭنىڭ تايىنى يوق،
سەن ئۆزۈڭنى گاھى چولپان، گاھى يۇلتۇز دەپ ھەلەك .

*　　　　*

بۇ كۆڭۈلنى، دىلبىرىم، كىمگە سۇنايمەن سەن تۇرۇپ،
بۇ ۋىسالنى سۆيگۈدە كىمدىن سورايمەن سەن تۇرۇپ؟
سەن قۇچاق ئاچماي تۇرۇپ كەلدى قىزىلگۈلنىڭ ھىدى،
مەن قىزىلگۈلنى، دېمەك، كىمدىن يۇرايمەن سەن تۇرۇپ؟
بىر كۆرەي دەپ تەستە تاپتىم مەن ھۇزۇرۇڭنى سېنىڭ،
كەچ كىرىپ قايتالمىسام، قايدا قونايمەن سەن تۇرۇپ؟
يا قارارىڭ ئۇقمىسام، ياكى قولۇڭنى تۇتمىسام،
گەپ- سۆزۈڭ يوق،«كەت!»دېسەڭ، قانداق ئۇنايمەن سەن تۇرۇپ؟
چىللىغانلار بولدى كۆپ، مەكتۇپ ئەۋەتتى، بارمىدىم،
قايسىبىر يەردە يەنە مېھمان بولايمەن سەن تۇرۇپ؟
تەگرى بۇيرۇپتۇ سېنىڭدىن بىر نىجاتلىقنى ماڭا،
ئىچمىسەممۇ ھەپتە سۇ، قانداق سولايمەن سەن تۇرۇپ؟
ئالتە پاقلان باققىنىم بىر سەن ئۈچۈندۇر، لاپ ئەمەس،
بۇ شەھەردە، ئېيتقىنا، كىمگە سويايمەن سەن تۇرۇپ؟
باقمىساڭمۇ بىرمەھەل، مەيلى دېمەككە چارە يوق،
ئۆزگىلەرنىڭ ئالدىنى قانداق تولايمەن سەن تۇرۇپ؟
قانچىلار مەندىن تالاشتى، بەرمىدىم، بىلدىڭمىكىن،
كىرلىرىمنى بىر ئۆزۈم قانداق يۇيايمەن سەن تۇرۇپ؟
ئەلگە يالغان، ماڭا راست بەختىمنى سەندىن كۈتكىنىم،
بۇ خۇيۇمنى ئۆلگۈچە قانداق قويايمەن سەن تۇرۇپ؟

*　　　　*

كىم سېنى مەندىن تالاشسا، شۇ ھالاكتۇر ئاقىۋەت،
ئۆزى تۇزغاقتەك تۇزۇپ، پۇشتى خارابتۇر ئاقىۋەت .
بولغۇسى ھەر كۈن سازايى خەلقئالەم ئالدىدا،
بولسىمۇ ئايدەك يۈزى، ئىتقا يالاقتۇر ئاقىۋەت .
كىم سېنى مەندىن تالاشسا، تاڭلا تەگرىمدىن كۆرەر
رەڭگى - رۇخسارى تۇرۇپ، گوياكى قاقتۇر ئاقىۋەت .

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

گەپ ـ سۆزى ئۆتمەيدۇ ھەرگىز ئالدىدا ھەق سودىنىڭ،
مىڭ باھانە تاپسىمۇ، ئۆزى پالاقتۇر ئاقىۋەت .
ئەل تۈكۈرمەمدۇ بىراۋنىڭ يارىنى يارىم دېسە،
ياخشى گەپكە كۆنمىسە، جايى قاماقتۇر ئاقىۋەت .
قايغۇرۇپ يۇرمە، گۈلۈم، ھەرگىز جۇدالىق يوق ساڭا،
بۇ ۋىسال دۈشمەنلىرى سۇنغان تاياقتۇر ئاقىۋەت .

* *

كەل دېمە، كۆڭلۈم، سېنى سۆيمەيدىغاننى كەل دېمە،
ئايدا ـ يىلدا بىر كېلىپ كۆرمەيدىغاننى كەل دېمە .
كۆيگىنىڭنىڭ كۆڭلى نەدە، كۈنلىمە بىلمەي تۇرۇپ،
تۆت يېقىڭدا چوغ بولۇپ كۆيمەيدىغاننى كەل دېمە .
سەن ۋاپادىن ناخشا ئېيتساڭ، جور بولامدۇ بىۋاپا،
گەپ ـ سۆزۈڭگە شۇ سەۋەب كۆنمەيدىغاننى كەل دېمە .
ياخشىلىق كۆرمەس كىشى سۆيمەس نىگارغا يالۋۇرۇپ،
ياخشى يارنىڭ قەدرىنى بىلمەيدىغاننى كەل دېمە .
ئاھ ئۇرۇپ يۇرمە، نادان، كەتكەن بىراۋنىڭ كەينىدىن،
يۇر دېگەندە سەن بىلەن يۇرمەيدىغاننى كەل دېمە .
ئاينىغاندا قۇرغۇيۇڭ كەلگەيمۇ ئىندەككە يەنە،
سەن تۇرۇپ نەلەرگىدۇر ئۇنلەيدىغاننى كەل دېمە .

* *

يار، ئۆلۈمنى ئويلىما، ئاۋۋال ياشايلى ياخشىراق،
يۇرگۈچە گۈمبىز ياساپ، بىر باغ ياسايلى ياخشىراق .
ئۆزگىلەرنىڭ ئۇزلۇقىغا يۇرگۈچە ھەيران بولۇپ،
بوينىمىزغا يۇل تېپىپ زۇننار ئاسايلى ياخشىراق .
قايدا ئۈچ تارتقاي پىلەك، كەتمەن چېپىپ سۇ قويمىساق،
كۈندە تەسۋى تارتقۇچە بىر تاغ ئاشايلى ياخشىراق .

ئىككى تاين بولمىغىن، يامغۇر تەۋەككۈلنىڭ ئىشى،
قولدا بۇغداي بولمىسا، تېرىق چاچايلى ياخشىراق .
ئوتقا سال ئەمدى پەرەنجەڭنى، گۈلۈم، يۇرمە تېنەپ،
ئەتىمىزنىڭ ئىشقىدا قوشاق قاتايلى ياخشىراق .

* *

دەيدۇ تەڭرىم: يىغلىما كەتكەندە يارىڭ كەلمىسە،
كۈندە كۈتسەڭ، تاقىتىڭ پۈتكەندە يارىڭ كەلمىسە .
نائۈمىد بولما، كوچاڭدىن بىر كۆيۈكنى ئون قىلىپ
قىز ـ چوكانلار چاچ سوقۇپ ئۆتكەندە، يارىڭ كەلمىسە .
ئۇ كېلۇر بەلكىم باھاردا، ئۆتسە قىش، كۆكلەمنى كۈت،
كۆز كېلىپ گۈللەر غازاڭ تۆككەندە يارىڭ كەلمىسە .
بولمىسا سۆيگۈدە ھىجران، قەدرىنى تاپماس ۋىسال،
بارغۇ سۆبھى، تۈندە ئاي مۆككەندە يارىڭ كەلمىسە!؟
بىر چىدامغا مىڭ چىدام لازىمغۇ تۇتسا سىغىنىش،
ئوي ـ خىيالغا ھەرقاچان چۆككەندە يارىڭ كەلمىسە .
ئەسلى ئاشىق ئەھلىسەن، سۆيمە سۆكۈتتىن ئۆزگىنى،
ھەر كۈنى ياققان ئوتۇڭ ئۆچكەندە يارىڭ كەلمىسە .

* *

قۇتنى سورايسەن مېنىڭدىن، قۇت ھالال مېھنەتتىندۇر،
قۇت بەدەل بەرسەڭ ئۇسسۇل ئويناپ چىقار شۆھرەتتىندۇر .
ئەھلى جۇپلەر زاتىغا بالدەك شېرىن بىر پەيت كېرەك،
قۇت دېگەن يارىڭ سېنى سۆيگەن گۈزەل پۇرسەتتىندۇر .
ئالغىلى بولماس سېتىپ پۇلغا پەزىلەتنى كىشى،
قۇت دېگەن شۇ پۇل بىلەن پەرۋايى يوق ھۆرمەتتىندۇر .
سۆيدە ئاققىن ئېلىڭنىڭ ئوتىدا كۆيمەك ئۈچۈن،
قۇت دېگەن جاننى پىدا قىلغان ئۇلۇغ جۈرئەتتىندۇر .

قۇت ئەمەس سىرلىق تىپىشماق، قۇت سىنى ئەگىپ يۈرەر،
قۇت ئاتاڭغا بىر ئۆمۈر قىلغان بۈيۈك خىزمەتتىدۇر .
مەن ئانامنىڭ شادلىقىنى قۇت دېسەم، دەيدۇ ئانام:
قۇت دېگەن خەلقى ئۈچۈن چەككەن جاپا ـ كۈلپەتتىدۇر .
ياخشى نامىڭ ئۈز قىلۇر ئادەملىكىڭنى ھەسسىلەپ،
ياخشى بولساڭ، ھەر كۈنى قۇت سەن بىلەن بىر سەپتىدۇر .

*　　　*

قالدى بەختىم بەزىدە بىر تال قورايغا ئايلىنىپ،
كەلدى بەختىم بەزىدە خۇددى سارايغا ئايلىنىپ .
تۆت ئوشۇق ئاتسام قىمار تاۋكاسىدا تەلەي ئۈچۈن،
قاچتى تەلەي، چۇشتى «چۇ»، كەتتىم گادايغا ئايلىنىپ .
گاھ پاراغەت، گاھ سالامەت، بارچە مەنزىل بىقارار،
مەن قانائەت قىلمىدىم كەتسەممۇ بايغا ئايلىنىپ .
گاھ رىيازەتلەر ئۈچۈن ئىنسان خۇيىمۇ بىر سەۋەب،
قالغۇدەكسەن شۇ سەۋەب ھەتتا مالايغا ئايلىنىپ .
بۇ تەبىئەتكە ئەبەد بەشنچى ئاي باقىي ئەمەس،
كەتتى ياز بىز سەزگۈچە ئونىنچى ئايغا ئايلىنىپ .
كەلدى كەلكۈن، ئۆي ئۆرۈلدى، قاقشىدى شېرىن خىيال،
ئۆيىنى ئۆي قىلغان كېسەكلەر كەتتى لايغا ئايلىنىپ .
خىلمۇخىل قىسمەت جاھاندا، كۈتمىگەندە ياغدى قار،
قالدى كەلكۈن ئىزلىرى بىردەمدە سايغا ئايلىنىپ .
كۆل كۆيەمدۇ قايتىدىن، كەتكەن ئۆمۈرگە چارە يوق،
قالمىدى شۇڭلاشقا ئات ھەرگىزمۇ تايغا ئايلىنىپ .
كەينىدىن قوغلاپ قۇيۇندەك ئات سىلىپ بىز ئەتىنىڭ،
بىرنى ئىككى قىلغۇچە كەتتۇق بوۋايغا ئايلىنىپ .
بىرسى بەزلەيدۇ ئۆزىنى بىر ئۆمۈر ئىخلاس بىلەن،
كۈندە بەش ۋاخ جايناماز جەننەتچە جايغا ئايلىنىپ .

*　　　*

كۆلكە دۇنياسى ئەمەس بۇ، بەزىدە كۆز ياشمۇ بار،
كۆلكە بار جايدا ھامان بىرھازا بار، يىغلاشمۇ بار.
تەڭ يارالماپتۇ، دېمەك، ھەركىمدە بەش بارماق شۇڭا،
بىرلىرى ئاچ - توق يۈرەر، بىر يەردە نان ئىلغاشمۇ بار.
ئۈچىدۇ ھۆپۈپ ئېگىز - پەس، بۇمۇ بىر ھېكمەت ئۆزى،
يەر-جاھان چۈنكى ئېگىز-پەس؛ تۈزمۇ بار، تاغ-تاشمۇ بار.
تۈلكە، توشقان يىللە كەلدى بۇ ھايات دۇنياسىغا،
بىرىدە سەنچۈن ساداقەت، بىرىدە ئالداشمۇ بار.
بارچە جۈپلەردە ئىناقلىق كۆرمىسەم، ھەسرەتتىمەن،
بەزىلەردە يارىدىن ئاينىشمۇ بار، قاقشاشمۇ بار.
شۇندىمۇ دەل ئەكسىچە ئىشچان چۈمۈلە روھىنىڭ،
كارى يوق كەلگۈن بىلەن ئۆردەكتە ھەم ئويناشمۇ بار.
تەلۋە بار، تەنتەكمۇ بار، باردۇر يەنە ئەخلاق پىرى،
قوۋمىمىزدا چۈنكى، دوستۇم، ياشمۇ بار، ئاقۋاشمۇ بار.
يەپ - ئىچىپ كەتمەك جاھاندىن بولدى ئىنسانغا نومۇس،
شۇڭا ئالىم، دەستىگاھ، ئەھلى ھۈنەر نەققاشمۇ بار.
بىرلىرى نەپسى ئۈچۈن كەتتى شاياتۇن كەينىدىن،
پاتسا ئالەم ئاغزىغا، قورقماي يۇتۇن يالماشمۇ بار.
كۆپ ئەمەس مىڭ دوست ساڭا ھەم ئاز ئەمەس بىر دۈشمىنىڭ،
بولمىساڭ ھېزى ئەگەر، جايلاش ئۈچۈن پايلاشمۇ بار.
خىلمۇخىل دۇنيا بۇ، دوستۇم، قويندا قىسسە تولا،
شۇ سەۋەبتىن قوللىرىمدا كۆپ يېزىپ چارچاشمۇ بار.
بۇ ھايات دەرياسىدا ئۈزمەك ئۆزى ئاسان ئەمەس،
ياقسا ئۇندا بىر بىلىقسەن، ياقمىسا چايقاشمۇ بار.

1992 _ 2000 - يىللار، غۇلجا

www.uyghurkitap.com

ئانا تاغلار

ئاپتورى: مۇھەممەتجان راشىدىن
نەشرگە تەييارلىغۇچى: ئەركىن ئىبراھىم
مەسئۇل مۇھەررىرى: ئەزىز تۇردى
مەسئۇل كوررېكتورلىرى: ھەجەرگۈل، گۈلشەھەر
تەكلىپلىك كوررېكتورى: ئايگۈل ياسىن
مۇقاۋىسىنى لايىھىلىگۈچى: ئەكبەر سالىھ
نەشر قىلىپ تارقاتقۇچى: شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى
ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 ـ نومۇر
تېلېفون: 0991—2827472
پوچتا نومۇرى: 830001
باسقۇچى: شىنجاڭ شىنخۇا 2 ـ باسما زاۋۇتى
ساتقۇچى: شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شىنخۇا كىتابخانىسى
فورماتى: 880×1230 مىللىمېتىر، 1/32
باسما تاۋىقى: 5
قىستۇرما بېتى: 4
نەشرى: 2008 ـ يىلى 7 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
باسمىسى: 2009 ـ يىلى 2 ـ ئاي 2 ـ بېسىلىشى
تىراژى: 5001—8000
كىتاب نومۇرى: ISBN 978—7—228—11688—1
باھاسى: 15.00 يۈەن

[General Information]
书名=母亲高山 维吾尔文
SS号=40232599